

NOVA &
VETERA

1

SRPEN 1912

Za K 3.50.

NOVA & VETERA

Pořádá a s pomocí Boží a přátel Studia vydává ve svazcích čtvrtletních ANTONÍN LUDVÍK STŘÍŽ V OSVIETIMANECH NA MORAVĚ. — Platí se připojenými složnými listky. — Tisknou v 300+50 exemp. Kryl a Scotti v Novém Jičíně.

OBSAH

GEORGES RÉMOND: AGONIE CÍSAŘE MENELIKA. Z franc. přeložil Otto Tichý.

LIGNUM VITAE. PROROCTVÍ SV. MALACHIAŠE BISKUPA O NEJVYŠŠÍCH VELEKNĚŽÍCH. Překlad připojil Antonín Stříž.

NOVA & VETERA

*In portis nostris omnia poma: nova
et vetera, dilecte mi, servavi tibi.*

CANT. VII, 13.

*Omnis scribe doctus in regno coelo-
rum similis est homini patri familias, qui
profert de thesauro suo nova & vetera.*

MAT. XIII, 52.

Ve spojení tomto vycházejí DOBRÁ DÍLA rozsahu menšího, která třeba z pokladu vynésti ještě než by byla k zvláštnímu vydání připravena, články studia v dílo se teprve utvářející, ukázky, orientace, listy, obrazy a pod., a to vesměs zcela odděleně, by každou práci bylo lze vyjmouti a ve vlastní jednotu řaditi.

Svazky jsou *na prodej*, jak vysvětleno v listě „Bolestné obchody“. Darem přijímatí dovedou totiž, jak dosavad patrně, jen chudí a vyobcovaní, a jen takoví i nám dávají, co mohou, bez obav, by nepřeplatili, kdežto jiní opatrně odměřují své dávky, a to dle tloušťky a cen zboží knihkupeckého, nebo nás „podporují“ sumičkami tím srdečnějšími pozdravy a díky opentlenými, čím menšími, posílají „z mála málo“ nebo „zůstávají dlužníky“; a osoby k světu národnímu a pobožnému šlechetné a dobročinné, srdce jinak vroucího a citlivého, jakmile pocítí mrazivé bezedné žádosti tuláků žebrajících o Slávu Jména Božího, odívají se v kůže hroší. — Ti zajisté, kteří chtějí pomoci, nedají se našimi ciframi zmásti, pokrytcům proč tedy bychom doprávali, by ideálními výlevy zastírali jen svoji špinavost?

Poslední dobou přicházejí nám často objednávky od knihkupců, které ovšem zůstávají nevyřízeny, jelikož nedáváme knihkupcům 30—40 procent „slevy“, pravidelné v literatuře jejich živnosti, i upozorňujeme na marnost a zbytečnost tohoto prostřednictví.

A jako podnikatelé obchodní se z příčiny zmíněné pramálo snaží o to, by knihy naše uvedeny byly ve známost, tak i bohové,

kterí zasedli na soudcovské stolice literatury a umění, zarputile, jak známo, mlčí o podnikcích, jež nejsou s nimi aspoň v souručenství; leč nebažíme příliš po tom, by nás někdo doporučoval ve schránách směšna nebo hlupství, jimiž jsou rubriky časopisů; vímeť, co vzejde, pokusí-li se některý příživník veřejnosti promluvit o dílech, která jsou nedozírně vysoko nad krtčími obzory dnešních sudilkářů, vyvýšených jedině vratkými kothurny pitomosti jejich čtenářstva.

Kdo nevidí rád kolem sebe jen hnus, prostřednost, lež, zhlouplost a nízkost, jistě sám od sebe bude na díla, jež podáváme, upozorňovati přátele studia — STUDIA, jak mu dlužno rozuměti a jak se mu i rozumělo, dokud nebylo „veřejného školství“, dokud blbství nebylo systematisováno na hodnosti profesorů a ministerstev a státem placeno, dokud se nestudovalo *na* učitele, na advokáty, na úředníky a vůbec na živnostníky, dokud PRAMENY, z nichž jedině jest čerpati, nenahrazeny nynějšími patokami učebnic, příruček, encyklopedií a „literatury vědecké“ a nezuzamykány všecky dvěře oplodňujícím vánkům Ducha, — zkrátka, přátele Boží Moudrosti, v jejíž chrám putovati zvláště v této době jest svrchovaně potřebí. Nepůjde-li

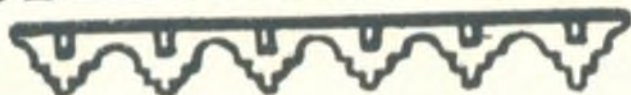
se v processích (jestiž cesta daleká a příliš mnohých věcí dlužno zanechat), aspoň některé duše ojedinělé se shledají, samotářské, opuštěné, znavené hlukem a marnými zájmy světa, „ty krásné duše tulácké, jež by potřebovaly asyly denního, . . . umírající žízni na březích proudů Ráje“.

V OSVĚTIMANECH, v den svaté MARTY, hostitelky a přítelkyně Páně, 1912.

ANTONÍN LUDVÍK STŘÍŽ.

GEORGES RÉMOND
AGONIE
MENELIKOVA

AGONIE CÍSAŘE MENELIKA¹⁾

¹⁾ Uvedl jsem na následujících stránkách politické události, kterých jsem byl svědkem za svého pobytu v Habeši (1909-1910) v době, kdy přešla vláda Menelika, raněného mrtvicí, na jeho vnuka Jassu. Od té doby uplynulo půl druhého roku. Menelik stále vzdoruje smrti. Jakýsi stín života vztekle drží se v tomto ochromeném těle neschopném téměř ani slova ani pohybu. V březnu 1911 Ras Tessama, poručník mladého Nēguše, také raněný mrtvicí, byl, jak se silně podezřívá, otráven, následkem čehož vládní soud odsoudil na smrt Rasa Olie, vlastního bratra císařovny Taitu, hodně zapleteného do této afféry. Také císařovně se zúžilo ještě její vězení a přiostržil se jí dozor. Mezi náčelníky gallaskými a habešskými vznikly roztržky. Avšak autoritě ministra války Apte Gorgise podařilo se vše utišiti. V tuto chvíli spočívá vláda na něm. Jest to nejlepší hlava habešská, nejobratnější válečník, a co jest rozhodující, disponuje největším počtem pušek, a posléze nejschopnější, nebrání-li mu nemoc, zajistiti korunu na hlavě mladého Jassu a celistvost říše. — G. R.

Račtež, pane děkane, uvážiti, že se plným jménem podpisuju, že jistých výrazů užívám nikoliv zbrklosti a v přenáhleném osočování, nýbrž jasném vědomí, nevěda, jak jinak vyjádřiti věrně, co jsem na vlastní uši slyšel a vlastníma očima viděl.

V hluboké úctě

JOSEF FLORIAN.

Pane četnický strážmistře!

Abych Vám usnadnil Vaše pátrání o častém přijímání, jehož se tak horlivě po Velké ujímáte, dovoluji si Vám poslati zároveň s tímto lístkem sešitek, v němž se o tomto novém odstavci „trestního zákonníka“ poučíte z první ruky, z pramenů. Nemyslím sice, že četbou této knížečky přispějete nějak k vytríbení svých náboženských pojmů, bude však dobrá na obeznámení se s těmi body četnické služby, jež se týkají oltáře. Snad tím také Vaše výpytné horlení o mém živobytí poněkud ochladne.

J. F.

V den Obětování Panny Marie 1911.

PŘÍTELI KNĚZI,
JENŽ SE U NÁS POJISTIL NA ŽIVOT.

Milý příteli, příliš jsem času promarnil ve svých mladších letech; jest tedy teď, kdy člověk dospívá k rozumu a když psát mohu jen ve dne (v noci oči nedovolují), každá hodinka drahá. Nebylo by tedy dobře, kdybychom se příliš piplali s tím, co

jest samozřejmo. Když nechce se pracovat ve Světle Lásky, ať zazáří Světlo Spravedlnosti!

Nuže, tvrdím v opak tomu, co jste přijal od dp. Jakuba Demla, že nedluhuju + p. auditorovi žádných 800 K, že jsem při své poslední návštěvě v Babicích, kdy p. auditor byl ještě při *dobrých smyslech* a kdy se ještě o vážném nebezpečí nemoci nemluvalo, odváděl asi 250 K, t. j. vše, co jsem byl do Babic dlužen. On to také hned v jakýchsi knihách zapisoval a na můj dotaz, zda jest teď vše v pořádku, přisvědčil, že jest. Jiného opravdu nic není. Píšete: P. Jakub Deml „odpověděl mně, že dp. + auditor mu před smrtí svěřil tuto záležitost, t. j. aby na Vás vymohl tento dluh 800 K, který prý dp. auditor Vám půjčil, sám si ho vypůjčiv v raifeisence, a že také proto mu odevzdal — mou pojistku.“ Nikoliv, nerozčilujme se a mluvejme vážně, jak se sluší mluvit pro Spravedlnost a ve prospěch nebožtíků. Tedy: p. auditor před smrtí nemohl žádné podobné záležitosti nikomu svěřovati, a jestliže přece něco takového P. J. Deml přejímal, buď se zmátli v osobě, nebo p. auditor špatně v knihách zaznamenal můj dluh, který jsem mu věrně splatil.

Na Vaši větu: „dle toho tedy opravdu *dluhujete* těch 800 K — a moje pojistka jest podle všeho zárukou dluhu“, odpovídám: *nikoliv*, Vaše pojistka byla pouze schována v ohnivzdorné pokladně, a vím, že p. auditor byl by mi ten trošek, který jsem mu posledně vracel, půjčil i bez oné pojistky.

Rovněž ani *rukopisů* P. Jakubu Demlovi nezadržuju. Ač již mnoho z přirozených práv se změnilo vlivem institucí a t. zv. zákonů Antikristových, přece myslím, že dosud trvá rozdíl mezi *darem*, *půjčkou*, nebo jinou formou *postoupení* věcí. Nuže, P. Jakub mně rukopisy *daroval*. Už to by stačilo! Ale

ani u toho netřeba rozpačitě se pozastavovati. Když p. Stríž převzal vydávání Studia, řekl jsem P. Jakubovi: „Vaše rukopisy u mne leží ladem, nebylo by jim lépe u pana Stríže?“ On mi na to, bych mu je dal. Jak si pamatuju, řekl jsem dále, by mu to *sám* dal. Tak se stalo. V jaké formě to dal p. Strížovi a v jaké ten to přijímal, to jest již věci jejich vzájemností, a není na mně rozsuzovat je — a bylo by to marné i směšné — dokud *oba* by mne nepožádali a dokud *oba* by se mému rozsudku nepodrobili.

S Vašimi rukopisy, na př., jest tomu jinak. Svěřil jste mi Život Přesvaté Panny, bych Vám pomohl přípravou do tisku. Vy jste mi jich *nedal*, tedy jste pořád majetníkem, a proto také nemohu jich nikomu proti Vaší vůli dávat, půjčovat, atd. Myslím, že i s rukopisy jest to teď jasno.

O třetím bodě, t. j. o dluhu 200 K, snadno i citáty z korespondence a svědky bych Vás přesvědčil, že byste podléhal *strůjci klamu zlého*, kdybyste opravdu věřil, co Vám P. Jakub Deml o *mých* dluzích namlouvá. Ale, jak pravím, škoda času. Aspoň teď, když bych rád vyšel již ze „Zajetí v Prasečím na Marně“, jehož eksemplář Vám za čerstva předkládám. Až později, třeba. I to, *kdo* se rozešel a *jak*, atd. „Tahanice“ a „pěkné podívané pro přáteličky“ nijak mne neodvrátí od cesty, na jejímž konci čekám Ráj, a s níž by neměl scházeti nikdo z těch, kdož se mými přátely dali nazývati. „Pěkné podívané pro přáteličky“ jen tehdy budou opravdu pěkné, když činy svoje pokojně necháme zrát ke konfrontaci se Sluncem Spravedlnosti, při jehož východu Židé ztratili zrak...

Ani tolik jsem nemínil psáti. Krátce: Co mám já s † p. auditorem a s P. Jakubem D., ponechte

mně, a sám obraťte se, jak jsem hned zprvu, znaje krutost a zatemnělost sentimentalistů, podotkl, na c. k. soud do Morav. Budějovic ad) pozůstalost po dp. † auditoru Josefu Ševčíkovi, faráři v Babicích, asi takto:

„Slavný c. k. okr. soude!

Rozhodnuv se dne 9. března L. P. 1910 darovati svou pojistku p. Josefu Florianovi, tehdy ve Staré Říši u Telče, teď ve Velké u Strážnice, listinou, jejíž opis připojuju, obral jsem si za svědky dp. Josefa Ševčíka a dp. Jakuba Demla a svolil jsem, by p. J. F. schoval ji jakožto cenný papír do ohnivzdorné pokladny babické Raifeisenky, tehdy pod správou dp. auditora.

Rád bych změnil po smrti p. auditorově svědky na darovací listině, a poněvadž dle vyjádření p. Florianova *není naprosto žádného důvodu*, zvláště ne takových, jaké mi uvedl dp. Jakub Deml, na něhož jsem se v té věci prvně obrátil, proč bych jí od dp. auditora, t. j. z jeho pozůstalosti, nemohl vyzdvihnouti, prosím, by mi byla rekomando (dobírkou poštovního) zaslána na dolejší adresu. — Kdyby snad dp. Jakub Deml proti tomu něco namítal (jak hrozí ve svém dopisu) a kdyby sl. c. k. soud k námitkám těm se přiklonil, prosím, by ve věci té vyslechnuti byli svědkové p. Josef Florian, t. č. ve Velké u Strážnice a p. Antonín Stríž, rovněž ve Velké.

V úctě atd.

Tolik soudu.

P. J. D. pak, máte-li na něho ještě trochu vlivu, dejte almužnou vážné přátelské a křesťanské napomenutí, aby se na mysli náležitě usebral, aby boje naše s veřejností dobře přehlédl od počátku, krátce,

aby sebral *vědomí i svědomí* do hrsti, dříve než vezme na pomoc soudy a dříve než — přistoupí k přísežnímu kříži. Vám s pozdravem

JOSEF FLORIAN.

P. S. — Potřebuju těch lístků, bych v možných „tahanicích“ měl přehled, a také pro tisk, neboť vidím, že i jinam P. J. D. svůj jed právního modernismu vstříkuje. Prosím Vás proto, vraťte mi je.

PANU FARÁŘI VE LHOTĚ KAMENNÉ.

Důstojný Pane a Otče! Shledav ve Vás kněze dobré vůle, který Boha se bojí více než lidí, považuju za svou povinnost, upozorniti Vás na to, co se nemělo státi. Že bych to rád učinil s úctou i láskou, s jakou jste nás, neznámé, hned na ponejprv přijal, tomu, prosím Vás, věřte.

Dvou vážných chyb jsme se dopustili.

Předně já ve Vašem domě, že jsem se pustil do „sporné disputace“ s p. kvardiánem hradištským „ohledně přípravy k častému a dennímu Přijímání“, což bylo proti duchu IX. článku Dekretu *Sacra Tridentina*. Nebyla ani příhodná doba, ani ostatní okolnosti. O věcech Života a Smrti, Svátosti, nelze přece mluvit s člověkem naprosto neznámým jako o počasí neb o jiných všedních věcech. Nezpůsoby páně kvardiánových otázek (jen si připomeňte, důstojný pane, že se mne všetečně a neomaleně vyptával na věci, na něž jest přece zpovědnice!) do hloubky duše mne urážely, a bylo mi všemožně se zd. žovati, by v cizím domě, kde jsem byl hostem a k tomu tak vlídně Vámi přijat, i krev

se nevzbouřila; svíjel jsem se v slzách hanby a hněvu, jen abych nedotkl se Vaší převzácné dobroty. Vyhýbám se kněžím, kteří jsou v odporu k papeži, neboť podle konstituce Pia IX. „*Apostolicae sedis moderamini*“, exkomunikováni jsou a jen papežem mohou býti rozehřeseni, „kdož se z poslušnosti Římského Velekněze toho času panujícího houževnatě vymykají nebo od ní odstupují“. Ano, vyhýbám se jim jako moru a nedivím se Žižkovi, že by jim rozbíjel hlavy a tak pečlivě skrývanou nečistotu jejich myšlení aspoň symbolicky obnažoval na vyšpláchnutých mozcích...

Ale i Vy jste, velebný pane, vážně pochybil. Omluvou arcí Vám jest, že jste byl rozrušen. Ale tím nepřestává býti Vaše pochybení vážným. Neboť se stalo před celým shromážděním Vašeho kostela. Řekl jste totiž s kazatelnou a několikrát jste opakoval, že časté a denní Přijímání podle dekretu jest rozkazem. Oh, strašná chyba! Hrozný blud, kdybyste se tohoto výroku houževnatě přidržoval. Nikoliv, denní přijímání není rozkazem papežovým. Kdyby bylo rozkazem, nastala by povinnost denního Přijímání, a proti tomu dekret předem se ohražuje. Jest to jen vroucím *práním* Církve, *práním* Božím.

Dekret sám arcí jest rozkazem a nastaly jim opravdu nové povinnosti, ale — kněžím, a žádnou sofistikou, žádnými vytáčkami nelze jim z toho uniknouti. Že šest let již většina kněží povinností těchto zanedbává, nemůže býti na omluvu knězi jednotlivému, jenž o nich ví. Hřeším-li, když jiný hřeší, nebudu přece méně spravedlivě souzen. Dekretem tímto nastala jim opravdu povinnost, všem kněžím (i panu kvardiánovi) změnit dosavadní praksi ohledně Podáváníí. Nastala jim povinnost

zváti ke Stolu Páně (nikoliv rozkazovati!), více a hlouběji učit o Nejsvětější Svátosti, atd. Nastala jim povinnost více rozjímati o rozdílech Spravedlnosti a Lásky, nač v jiném dekretě svatý Otec upozorňuje, krátce, nastaly jim povinnosti, jež každý kněz dobré vůle snadno jen trochu pečlivějším studiem dekretu toho odhadne. Úvahy o tom, zda jest možno neb nemožno dekretu zadost učiniti, jsou vážným pokoušením ďáblovým a každý kněz, jenž chce zůstat věren Církvi, s níž se už jednou „oženil“, zapuzovati bude takové myšlenky jako mlsné, šilhající po cizím loži.

Chyba Vaše, důstojný pane, oním rozhlášením s kazatelnou rozkazu denního Přijímání jest tak vážná, že, jak myslím, jest záhodno ji opravit v nejbližší řeči před stejně četným shromážděním, či, jak se říká: „blud“ odvolati. Myslím, že jest dlužno sebrati veškerou opatrnost pastorační, když se vede stádce do Večeřadla Páně, aby se do Hodovní síně Beránkovy nenahrnuli bez roucha svatebního, zablácení, aby jako děti matek nedbalých nebo machoch nevpadly, jak se říká, „do plné mísy“ neu-myty, neučesány, všivé, uvozhřené atd. Bylo by dobře čísti v Evangeliiu sv. Jana, co se dalo před Večeří, při Večeři a po Večeři Poslední: jaká něha, jaká líbeznost, láska, bázeň, slavnostnost, jaká krása vane již z pouhého vypravování o tomto svrchovaném Tajemství!

A pak, jest třeba k Přijímání i Podávání svobody vůle a rozhodnutí i každého přijímajícího jednotlivce, i kněze přísluhujícího. Jako na př. při svátosti Stavu Manželského nebo kněžského. Proto jsem také včera nepřistoupil, že Vaše rozhodnutí podati mi Tělo Páně, vyvěralo nikoliv z řádu Církve, jenž zvláště při udílení Svátostí jest pevně stanoven

a nedotknutelný, nýbrž že jste byl jaksi ve vleku mé žádosti a málo svobody bylo ve Vašem rozhodnutí. Dosti.

Jen ještě podotýkám, že jsem Vás zařadil do svých modliteb a prosím, byste i Vy, důstojný pane, si na mne někdy modlitbou vzpomněl. S úctou i láskou

JOSEF FLORIAN.

P. S. — Ještě něco, milý duchovní Otče. Bdělost a důvěřivost jsou u Vás dosud v malé rovnováze. Člověk vykoná nejprostší křesťanskou povinnost (to o návštěvě kostela ve svátek a v neděli mluvím) a Vás to hned svádí považovati to za rekovství. A hned skoro byste dával za příklad svým farníkům lidineznámé. Pozor! Pozor! Opravdu, neznáte mne, po světsku řečeno (na rozdíl od toho poznání, jehož můžete nabýti o mně „na místě Božím“). Prozřetelnost nevede každého stejnými cestami a bylo by snadno pohoršením pro prosté venkovany, co jinému jest neutrální a samozřejmé.

19. prosince 1911.

JEHO MILOSTI OPATU NORB. DRÁPALÍKOVÍ!

Vaše Milosti. I když jsem se odstranil ze svého rodiště, z farnosti Staro-Říšské a tím jaksi z panství kláštera Novo-Říšského, přece v duchu z obvodu své dlouholeté pozemské příslušnosti hned tak člověk nevychází. Ký div, že v psotě vzpomene si na bývalá sousedství a spočine s nadějí svou i na takových místech, kam podle přirozeného rozvážení zdálo by se to naprosto marným a beznadějným. Ač, jak se domnívám, byl jsem tam v kraji

u Vás dosti znám, i když, jsa povahou samotář, s nikým jsem se nestýkal, přece dlužno se představit: Jsem Josef Florian a nejsem zloděj ani vyděrač peněz, jak se v jisté „vzdělanější“ myslivecké rodině z Vašeho blízkého sousedství propovědělo. Jak bylo možno, aby se tyto příslotky zlíhly, sám Bůh ví. Že mám dluhy? Ale vždyť i jiní vypůjčují a nikdo jim tak potupně nepřezdívá. A nesplácejí ani všichni tak akurátně, jak nám dosud skoro vždy Pán Bůh, náš Zaměstnavatel, splácti dovoľoval. Kdyby chtěli spravedlivě mluvit židé StaroŘíšští — pokřtění i nepokřtění — dosvědčili by to. Tomu vypůjčených 300 K do 14ti dní, onomu sto K do měsíce, jinému zase 500 K na týdenní výpověď! Na pouť na La Salettu s † Jos. Polákem, knězem z Telče, celé „poutné“ 400 K půjčili nám tito židé bez úpisu a bez záruky, tedy zázračně, a splatili jsme jim je s pětiprocentním úrokem v době, již nám věřitelé dovolili. A pak, což jest myslitelno v nynějších dobách, kdy netrpělivost půjčujících daleko překročila všechny meze, aby člověk jako já, ničeho nemající, jen na úvěr ve svém podnikání odkázaný, prostě existoval, kdyby pořádně a věrně nesplácel peněz vypůjčených? Na základě této předmluvy prosím Vaši Milost, by mi ještě věnovala tolik pozornosti, kolik třeba na vyslechnutí i vyslyšení této žádosti:

Subskriboval jsem hned vloni dílo Memlingovo, vydávané nejkrásnější methodou barevného světlotisku Seemannem v Lipsku dle originálů v Brugge. Dvě části již mám. Třetí jsem ještě nečekal, až někdy v prvních měsících 1912. Ale přišla mi dnes dobírkou na 142 K. Co jsem sehnal za poslední svazky, dal jsem tiskařům. A teď jest právě před Novým Rokem, kdy jest činže, splátky, úroky a to-

lik jiných výplat až po krk! Dílo Memlingovo jest důležitým článkem Studia mého vlastního i pro ty, kteří se mnou v Studiu si oblibují. První dvě části jsou zaplacený. (Také dobírkou, ale hned v Staré Říši, kde byl úvěr; zde ve Velké na novém sídle nebylo by dobře prozatím ani se pokoušeti.)

Prosím Vás tedy snažně, pane opate, půjčte mi na vyplacení této dobírky 150 K (okrouhle, by se to lépe pamatovalo a počítalo) a to OBRATEM!!

Slyšel jsem při své návštěvě ve Staré Říši, že jste nemocen. Kdyby Vás Pán Bůh povolal před vypršením lhůty půjčkové, i klášteru přec možno býti dlužen a spláceti. Na půl roku! Nebo aspoň na čtvrt, do února, do března! Jen prosím Vaši Milost, půjčte mi je, pomozte mi! Přiznávám se: nejsem s Vámi v mnohém za jedno, ale pozoruju, že jakousi velkodušností přece jste *nad* zobecněnými nešvary a moderními poblouzněními, kterých již pomalu nikdo nedbá, povznešen. Vždyť nezapomínám, jak se chováte k našim tiskům, z nichž nový osměluju se Vaší Milosti zase podati.

Myslím, že jsem dosti jasně mluvil.

Kdyby však přes veškero úsilí (přemoci jisté věci z minulosti není tak snadno, toho jsem příliš si vědom) a přes veškerý sebezápor nebylo mi možno pomoci z této *dočasné* tísně, prosím, račte mi vrátiti obratem aspoň přiloženou průvodní adresu, bych se *zavčas* pokusil jinak dílo to z pošty vzíti. — Naučiv se doufati v Boha a neskládati nádeje v člověka, obracím se na Vás, pane opate, jako k někomu, jehož Bůh chce snad v této věci míti na svém místě, aby mohlo k nám i k Vám trochu Vánočního Pokoje zavítati! S uctivým pozdravem

JOSEF FLORIAN.

27. prosince 1911.

CTĚNÉ LEOPOLDĚ T., POMOCNICI.

Jest možno ještě, abyste mezi novoročními cedulemi kominíků, hasičů, veteránů, ponocných, listonošů, atd., atd., uzřela i toto nesmělé přání ZAJATCŮ V PRASEČÍM? Či dp. Jakub Deml stal se napořád přídveřníkem u všech bývalých našich přátel a i z Vaší audienční listiny nás nadobro vyškrtl? Tož aspoň dovolte, bych Vám vrátil Vaši knihu a bych Vás za laskavé zapůjčení tímto novým kalichem Krve Chudého přesvědčil o své vděčnosti.

JOSEF FLORIAN.

2. ledna 1912.

PANE ČETNICKÝ STRÁŽMISTŘE VE VELKÉ!

Když o svátcích Vánočních byla Vám pí. K. P. oznamovat ztrátu jakéhosi kabátu („zimník p. učitele“, říkala) zapomenul jste se ve své bezdůvodné nevraživosti proti mně až na tolik, že jste před svědky propověděl takovouto větu: „Máte tam vedle takové lidi, jich se zeptejte, snad oni budou vědět, kam se kabát poděl“. „Takovými lidmi“ myslel jste nás. Nevysvětlil byste mi laskavě, co se vlastně takovou větou ve Velké myslí. Abych sám ukvapeně nesoudil, předložil jsem toto Vaše úřední slovo některým sousedům, a ze všech odpovědí nejvíce mne upoutalo vysvětlení jednoho v ten smysl, že to byl od Vás jen takový tlach, jal

mívají ve zvyku lidé v ožralství neb v jiných podobných nezodpovědných chvílkách. Připustil bych to rád, kdyby bylo možno tak na ráz podezřívát z něčeho tak nestatečného pana náčelníka c.k. četnické stráže ve Velké.

Bylo by tedy dobře a ve prospěch Vaší cti, kdybyste mi toto svoje rčení poněkud vysvětlil a tím nepříjemných domněnek, jež se mi o Vás vtírají, mne laskavě zbavil.

Všelicos se sice o mně pleská v záchodových hubách a v těch papírech na vytírání, jimž se říká noviny, ale věcně moje loyality byla vzata v podezření až Vámi ve Velké, a proto nedivte se této, ostatně zdvořilé, žádosti. Jsemť

JOSEF FLORIAN.
t. č. ve Velké.

12. března, na sv. Řehoře 1912.

PANU R. A., UMĚLCI.

Knihy, o nichž myslím, že jsou ty „některé“, jichž si přejete, posílám Vám tím snáze, že se nikdo o ně nehlásí, neboť není osrdí a ledvin u mužů a srdcí u žen, jak nezbytně dílo Leona Bloy a díla světců vyžadují. Zdá se, že celý svět se točí kolem pupku, t. j. kolem břicha a jeho přívěsků, a všechny myšlenky, city a vůle nynější inteligence istí v rozkroku. Aspoň my si tak vysvětlujeme naši mizerii. Bůh sám ví, kde to vězí. Nemohouce sami věci a lidí prozatím zříditi, jak bychom si přáli, táhneme to tak, jak to na nás naložili Ti, kdož mohou, co chtějí“, jak praví Dante v Pekle.

Po těchto několika slovech sám sebe sudíte, co na Vás jest: Jsmeť nejprve vydavatelstvem Chudých Z KRVE CHUDÉHO, v nejvěrnějším smyslu těchto slov.

Uznáte-li nás hodnými svých prací, prosíme spíše o motivy, v nichž Kristus není v posmívání. „Symbolické“ pojetí tohoto druhu poněkud nám vadí, protože jsme, jak se říká, katoličtí křesťané tradicionelní: Nám Kristus posmíváný a tupený jest strašlivou skutečností, již veškerenstvem symbolů by nebylo možno vyčerpati, a „stržení“ tohoto thematicu k vyjádření otřepaného stavu člověka „pevně a klidně stojícího v utrpení“, jest při nejmenším — neplodné. Toť symbolismus zvrácený, v němž se vlastní státá hlava zasadila do země jako hlávka zelná, by se pak pečlivě zalévala rukama bezhlavce. Tedy milejší by nám byly motivy nenáboženské, ale více z Boha, jenž jest stvořitelem nejen nebe, ale i země. S pozdravem

J. F.

PANU FARÁŘI V BORŠICÍCH U VELKÉ.

Důstojný pane! Přeslýchám sem tam mimovolně od domácích, že jistá osoba z Velké schválně šla k Vám do Boršic „ke zpovědi“, do níž zapletla i moje jméno tolik, až jste ji považoval za kohosi z mých domácích.

Bylo-li tomu opravdu tak, divím se, jak to bylo možno, když přece nikomu jsem Vás zpovědníkem neodporučoval, nanejvýš že před domácími, jak se mluvívá v rodině (snad za přítomnosti oné osoby připouštím) zmínil jsem se, že z Boršického kostel.

ještě vyhození nejsme; to arci tehdy, dokud jste nedal zřejmě na jevo, že s Náměstkem Kristovým, papežem Piem X., nesouhlasíte.

Žiju osamoceně, obcuje jen s několika málo přátely, kteří hradby pomluv, lží a na ctiutrhání, jimiž nás svět obehnal, udatně slezše, v pokoji se mnou pracují a čekají lepších časů.

Celý Babylon zmatku povstal by tedy snadno, kdyby každý, kdo o nás promluví, moha se na př. pochlubit, že u nás byl, to neb ono od nás slyšel — a ke všemu ještě, co to hub na křivo, jak ty lidské jazyky všechno popletou, neumějice již ani dvou slov věrně a pořádně opakovati! — kdyby tedy každý takový byl přijímán jako od nás poslaný, doporučený, nebo přímo jakožto „náš“.

Nikoliv, nikomu ústně nebo pokoutně nijakého učení nehlasám, ani pokání, a sekty hnusí se mi, což patrně z *psaného* slova knih, námi trdně vydávaných. Spíše k Jonášovi se kloním přirozeností své povahy a jistě bych se dlouho vzpíral a s Pánem hádal, kdyby mne posílal kázat pokání nynějším záchodkům srdcí a soudobému Ninive pitomců a špindírů, jimiž převážná většina moderních křesťanů tak okázale ráčí býti.

Jen tolik na vysvětlenou, by se nerozhojňovalo nedorozumění na úkor Pravdy, Spravedlnosti a Soudu, a maličkého stáda těch, kdož snaží se Víru zachovati a Boj dobojovati.

Podle způsobů Veleckých a okolních kněží vůči nám usoudil jsem, že jsme křesťané, věru, „poslední“.

Z nich nejposlednější se Vám tuto podpisuje v úctě

JOSEF FLORIAN.

15. března 1912.

NAŠE BÍDA A NAŠE PÝCHA V THEOLOGII.

Milý důstojný pane! Těžko jest vysvětliti nemoc zdravému. Kdyby Vám někdy Pán Bůh dopřál té milosti a postavil Vás nahého na tvář Země, do jejího trní a bodláčí, a dal Vám okusiti toho, co bývalo po věky k zdraví duším a čemu se říká Bída, pochopil byste, co slušno theologicky, t.j. podstatně, nazvati *pýchou*, již nás varujete. Váš list padl nám zrovna na stůl k obědu, a čtouce jej, měli jsme dojem homilie. I řekli jsme si vespolek: „Hle, naříkáme, že nás panáčci vyhodili z kostelů, a teď nás navštěvují až k obědu, bychom pohodlně povinnosti o slyšení slova Božího mohli zadost učiniti. A pak jest to dobré na zamluvení dojmu, jaký by měli z jakosti jídel tohoto stolu. I slovo Boží jest k něčemu dobré.“

Celkem však přijali jsme Vaši řeč čili ekshortu v dobré vůli, dobromyslně, jak se říkávalo, ba i v dobrém rozmaru čili náladě. Poveselil nás, a už tím vykonal jaksi své poslání.

Sestře Veronice, již vlastně dopis Váš, jak se mi zdá, byl určen za její „LISTY“, na nichž já sám mám nejméně účastenství, odevzdám jej až dnes, až přijde z kostela z Boršic. Poněvadž ona prý píše z *modlitby*, raději ať ona Vám napíše odpověď podle pravdy, ač napíše-li. My více podle chuti a záliby, jak se sluší na dělníky, kteří si tak oslazují život ze svízelů dne, z *malých platů* a jiných hořkostí tohoto vezdejšího života. Bůh Vás pozdrav a za Vaši dobrou vůli s námi nehodnými odplatiž Vám k Vaší spokojenosti a spáse.

J. F

20. března 1912.

MÁLO DŮSTOJNÝ PANE V NICOVĚ!

Zbytečně jste se namáhal. Knih *já* Vám neposílal. Už dávno jsem Vaši adresu ze svých záznamů vyhodil. Sebrali ji nejspíše ti, kdož mají více trpělivosti s nestydy. Jak jest to hloupé a směšné, když začínáte svůj list: „Sděluji Vám, že *přes všecku přízeň*, kterou jsem dosud věnoval Vaším knihám, ...“ Ta Vaše přízeň! Ostatně „šikovně“ řečeno: Věnoval jste opravdu dosti přízně *knihám*, bera je krotce od Žebráků, ale málo přízně vydavatelům, nic jim pleše za ně nedávaje.

Dokumentů kněžské neomalenosti v poslední době tolik se nám nasypalo, že jste již zbytečně se svým přispěchal.

Kněžím, kteří si oblibují psát chudým lidem, jako my, dopisy vlastním lejnem, i kdyby měli na ně tisíce imprimatur, vždy plně bez úcty a bez pozdravu

✠

JOSEF FLORIAN.

VĚNOVÁNÍ

Urozené paní ELIŠCE šlechtičně z Ž., *poslední přemyslovně* z království, v dobrém významu těchto slov, již Pán použil, by „*POSILÁNÍ MARIE JOSEFY*“ a jiná světla vyšla na světlo, stůjž zde na pozdrav, dle téhož „*Poslání*“:

Když vidíme, jak Království JEŽÍŠE KRISTA se zevně rozpadává nátlakem království demonova, ať Království SVATÉHO DUCHA vnitřně spojí duchy a srdce onou přeměnou, již BŮH OTEC, ó kéž brzy, způsobí!

✠ ✠ ✠

DVĚ LÉTA již časopisy oznamovaly nesčetněkrát, že zemřel habešský Nėguš, že z toho vznikla občanská válka v říši a že v Hararu a v Addis-Abeba jest ohrožen život cizinců. Pokaždé byl svět rozrušen. Tento náčelník, který při tolika zjištěných tužbách vnitrozemských i zahraničních nejen že udržoval, ale i obnovil scelení své vlasti, jediného to nechráněného území v Africe, proslavil v Evropě svoje jméno. Není u nás nikoho, aby neznal černého císaře. Ve Francii se někteří rozpomínají určitěji na zápas, který se skončil na Bílém Nilu, mezi Francouzy a Angličany o nabytí Afriky, a jakou váhu by byl měl v jeho řešení Habeš a jeho pán, kdyby byla republikánská politika nepřekazila díla tolika dobrých Francouzů, missionářů, důstojníků, badatelů a obchodníků.

Jednota země v šanc vydaná po staletí feudální anarchii, bojům občanským, válce zahraniční, její pokoj zdály se záviseti na

existenci jednoho člověka: výbojného, vítězného ve sterých bitvách s Hararem, s Mulahem, s kmeny gallaskými, somalskými, danakilskými, oslňujícího porážkou bělochů u Aduy, spravedlivého, velkodušného, obklopeného nejlepšími náčelníky své země, vábícího k sobě nejvzdělanější cizince, na jehož jméno „Bá Menelik! Bá Alga! Bá Menelik Amelak! Při Menelikovi, při Loži, při Andělu Menelikově!“ vše se sklánělo od konce ke konci říše až k náručím negerským. Kdyby zemřel, říkali cestovatelé, bili by se náčelníci o jeho následnictví; Tigre, Godžam a Šoa by si osobovaly nadvládu; kmenová knížata by si zjednala zase svoji neodvislost, provincie dobyté jedním dnem by se odplatily Habešanům za jejich vyděračství; Turkuanové, Oromové, Sidamové, Karéjové napadli by Šoa; emír stal by se znova pánem v Hararu; v městech dobytých nebo znova dobytých nastalo by krveprolévání, a pobíjení příslušníků mocností poskytlo by jim záminku k zakročení. Mocnost nejbližší, v poloze nejvhodnější, jež má nejdelší zuby, zmocnila by se části nejlepší Uallegy, Šoy, Godžamu až k pramenům Modrého Nilu a jezera Tana, po kterém dychtí, a potom nechala by ostatním hádati se

o zbytky. Nejen minulost zaručovala by tuto budoucnost, nýbrž i situace přítomná: vládnoucí habešská menšina nad četnými národy již decimovanými a dychtícími setřásti se sebe jeho i titul Atie-ho (císaře), připínaný na výboj, povaha náčelníků jest nezkrotitelná... Než by si někdo z nich podrobil ostatní pretendenty, stala by se Etiopie kořistí ciziny.

Přibyl jsem do Dire-Daua 16. dubna 1909. Do Hararu dostal jsem se za několik dní potom. Když byl pominul poplach z minulého října, vše se zase uklidnilo. Císaři dařilo se dobře; zajišťoval následnictví koruny povoláním svého vnuka. Uzavíraly se sňatky a smlouvy, a to tak, by se uchlácholila strana protivná, a kolem trůnu by se seskupili nejsilnější. Ale někteří bázlivci z povolání nepřestávali se třásti, prorokovali černě a dělali bizarní plány na útěk.

Bez mála jenom hararští missionáři jasně chápali situaci: „Nepřikládejte víry, pravili mi, povídačkám, které se vám budou vypravovati, pocházejícím ze strachu nebo z nevědomosti. Habešané jsou dobří diplomaté, obezřelí a rozumní. Každým dnem si to budete více uvědomovati. Jsou zpravováni o tom, co se děje v Evropě, znají chtíce, jež hrozí jejich zemi, a dovedou zplést obavy

jedněch jako naděje druhých. Nebylo tomu tak roku předešlého, když náhlý záchvat porazil Císaře. Toho se tu nenadáli. Dnes však vyvarování zkušeností a schopní ponaučiti se z toho, jsou připraveni na vše. Jste-li přítomen událostem, vidíte, jak jsou tyto polocivilisovaní lidé zchytralí, jak dovedou, čeho si přejí, a vynikají důvtipem, zvláštními spády, v lichocení, v šíření klamných zpráv a v matení ducha protivníkov.“ Výsledek až dosud potvrzoval jejich předtuchy.

DEBRA-LIBANOS. — Vráťím se několik měsíců do minulosti až k onomu říjnu 1908, kdy Nēguš málem že nezemřel na své pouti do Debra-Libanos. Trpěl dlouhý čas neduhem, který z něho učinil dnes poloviční mrtvolu, dýchající ještě, ale němou a skoro nehybnou. Hned od počátku zjištěné mocnosti obklopovaly ho lékaři, pověřenými dvojím úkolem: pečovat o jeho zdraví a posílniti u něho vliv země, jež je vysílala. Práce té se účastnili nebo se v ní střídali Francouzové, Němci, jeden Turek a jeden Habešan vyučený v Anglii. Evropská politika v Habeši byla lékařská a lékárnická.

R. 1908 koncem doby dešťů díky ošetřování doktora L . . . , vojenského lékaře fran-

couzského — muže dokonalého v každém smyslu, jehož obětavosti a odvaze v mnohých heroických okolnostech nelze se vynadiviti — Menelikovi se ulevilo. Císařovna, Patriarcha naléhali u něho, by konal pouť do Debra-Libanos (hora Liban) tři dni od Addis-Abeba, kdež se vypíná proslulý klášter velikého Světce Tekly Haimanota a hroby Císařů. Kdyby tam se koupal v rybnících, jejich zázračná voda by ho doléčila. Přes nebezpečnost těchto lázní viděl doktor L., že se mu tu nelze vzepříti: co věda a lékařství dovedou, to vykonal; znal moc víry ve zbožné duši a věděl, jakou zodpovědnost by na sebe vzal, stavěje se na odpor, ostatně bezvýsledně, kněžím, celému dvoru, ba dokonce vůli Císařově.

Menelik vydal se do Debra-Libanos, sedě na krásném mezku, stíněn červeným slunečníkem, odznakem to hodnosti císařské, a s ním osobní stráž, služebnictvo, část armády, dvůr a spousta táborníků. Doktor L. provázel ho spolu se svým přítelem poručíkem C.

Klášter vypíná se na hoře skoro 3000 metrů vysoké, jež spadá kolmými stržemi poschodovitě do údolí Modrého Nilu. Sluší-li nazvati některou krajinu vznešenou, jest to tato. Ačkoliv jest Habeš všude nesmírný,

že vrátíme-li se do Evropy, cítíme se stísnění a svírání úzkým obzorem, na tomto místě se šíří do nekonečna. Patříme-li s hora na horské řetězy, cválají jedny za druhými. Kříšťalovost vzduchu člení jejich rysy do nejmenších podrobností.

Rozbily se stany; veliké město vyrostlo na této poušti. Z dálky přibíhali kněží s vysokými turbany, v bílém šatě. Mniši odění kožemi antilopími vycházeli ze svých úkrytů, kde žili společně s divokými zvířaty. Dály se tu dojemné výjevy! Mnozí neznali svého Nēguše; jiní viděli ho jako dítě. Všichni chtěli se mu přiblížit. Starci staříčci, celí se třesouce plakali a padali na tvář, když jel mimo. Bral je do náručí říká jim: „Otče mé duše“ a přijímal jejich požehnání. Venkované a vojáci hrnuli se dotknouti pláště náčelníka, při němž přísahá celé Císařství od Bílého Nilu až po píščiny vroubící moře Rudé. Starobylá důvěrnost! Poslední Habešan neostýchá se před „Džanoem“, králem králů, pánem Ethiopie. Když jede na mezku, chytí ho za cíp jeho togy: „Bá Alga! při tvém loži! spravedlnost! spravedlnost! vzali mi býka!“ Menelik se zastaví, učiní mu po právu, položí mu ruku na plece a bera se dále hovoří s ním jako s přítelem.

Pout šplhala se strmými stezkami přes skalní útesy. Trubky hlaholily před družinami. Ministranti hubených rukou pestrými slunečníky stínili biskupy obtěžkané tiarami, zavalené ornáty, rouchy zlatými, hedvábnými s výzdobami připomínajícími Byzantsko a křesťanský Egypt, neschopné volnějšího pohybu ni kroku pro těžké draperie, které jim překážely v chůzi, jako pelikány oděné za ptáky rajske nebo podobné reliквиářům vykládaným drahým kamením. Jiní nesli ethiopské kříže, nakuřovali kaditelnicemi a rozvívali vůně. Kněží odění bílými tunikami s červenou obrubou, v hnědých pláštích bili stejnoměrně prsty a pěstmi do bubnů skoro tak vysokých jako oni, zpívali opojeni a tančili kolem vnuka Šalomounova.

Každého rána na úsvitě Císař chodíval do rybníků a nahý se koupával, zatím co náčelníci roztáhnuvše svoje roucha, by zadrželi zlé duchy a uhrančivé pohledy, tvořili mu závoj. Vzduch v těchto výškách jest prudký, vody ledové, a Menelik vycházel z nich s krví vehnanou do hlavy, drkotaje zuby a zemdlen rozčilujícími slavnostmi a nadšenými modlitbami. Zavolal si svého lékaře: „Zabíjí mne, pravil mu. Zakaž mi lázeň v ryb-

nících, nebo ve dvou dnech, nevyrveš-li mě z jejich rukou, bude všemu konec!“

Rozhodnuto ihned. Doktor L. vyhledal poručíka C.: „Zapověděl jsem Císaři další pouť. Vzal jsem na sebe zodpovědnost této obrany. Jest velice špatný; zemře-li . . . !“ Zbytečno něco dodávati. Všecka přítomnost spočívala na nich. Tisíce očí upíralo se na tyto dva bělochy. Kdyby Císař podlehl účinkem koupelí, jejich smrt byla jista, a to smrt umučením.

Zdraví Menelikovo se zhoršilo. „Vše ztraceno“, pravil doktor L . . . svému příteli. Důstojníkům, z nichž jeden jest ve svém úřadě a druhý provází svého přítele, ani na mysl nepřijde uniknouti. Prosím, by se každý Francouz cítil hrd, čta tyto řádky o svých dvou rodných bratřích.

Menelik se uzdravil. Jeho nejúžasnější bitvou byla ta, kterou svedl se svou nemocí. Dvacetkráté ho evropské časopisy pohřbily. Než to není nic! Vždyť i Addis-Abeba se zastřelo smutkem, vždyť i ti, kdož byli kolem něho, plakali roztrhnuvše svoje roucha. Dvacetkráté ji zdolal. Jeho smrt v Debra-Libanos nebyla by měla v zápětí jenom smrt těchto dvou Francouzů, kteří ho doprovázeli, nýbrž největší ohrožení Evropanů roztroušených

po císařství. Běloši, řeklo by se, nepřátelé odvěcí, stavící se proti působení milosti Boží, zavinili svými kouzly jeho smrt. Nelze pochybovati, že by je bylo záští lidové úhrnem nařklo z téhož zločinu a pokutovalo jediným trestem. Byla by se rozzuřila občanská válka. Nic se nepředvíдалo; následnictví koruně zajištěno nebylo; žádné dohody mezi náčelníky. Každý by byl, hotov jsa k činu, hájil zájmů vlastních. Pluky císařovny, Rasů Tigrenských, Rasů Šoanských byly by se daly neprodleně do boje.

MENELIK PROHLAŠUJE SVÉHO NÁSTUPCE. — Dne 17. května 1909 Císař po dlouhém nalehání náčelníků označil slavnostně svého dědice. Prohlášení bylo:

Ethiopané, synové mé vlasti, moje děti a moji přátelé, dovolte, abych vám dal radu, kterou mi vnuká veliký Bůh, a kterou On, jak doufám, vtiskne do vašich srdcí.

Dobře víte, jak tehdy po smrti krále Theodora, chtějíce se zmocniti vlády nebo vychvacující si vzájemně čestné úřady, všichni náčelníci země vyhladili se zcela nadarmo.

Víte též, jak zase při smrti Até Johannea závist, podobna moru a válce nejvražednější, zpusťovala a vyhladila celý jeden národ.

Zanechte tedy, moje děti a moji přátelé, zanechte závisti a tužeb nemírné ctižádosti.

Prosím vás, žijte po mně tak, jako jste žili se mnou, v pokoji a dokonalé jednotě. Jsem přesvědčen, že nedovedete vydati vlast cizině, pokud budete mít totéž srdce. Jedině vy jste schopni zničiti sami sebe. Nepřísluší tedy než vám, byste ušetřili všeho neštěstí naší milou vlast.

Věřte a řekněte si co nejzřetelněji, že jste všichni bratři; srazte řady, zůstávejte věrní na svých místech a nepřipusťte větru z venčí.

K vašemu prospěchu vám to říkám, neboť, co mne se týče, milosrdenstvím Božím kraloval jsem dlouhá léta, a poněvadž nejsem leč člověk smrtelný, není již asi na dlouho mého života.

Jestliže opravdu jest shodna moje tužba s touž vůlí Boha, kéž vám ostříhá mého syna, a s ním braňte vlasti.

Jest to poklad, co vám svěžuji, a víte dobře, že nesvěřujeme svého pokladu než těm, jichž věrnosti nelze podezřívati. Vizte tedy, jakou mám důvěru k vám všem.

Kdo nebude věren této mé vůli právě prohlašované, živ nebo mrtev ho proklínám, a moje ústa ať ho proklínají, a nechť jest proklet pro čas i věčnost.

Nikdo myslím nebude nedotčen tak velikou majestátností. Tot jazyk krále. Když pán velikého císařství zatížený lety a slávou promluví tímto tonem, vyvolává nám to vznešenou postavu, jež hodna toho, by se dávala za příklad knížatům evropským, a nedovolující pochybovati, že jsou jistí lidé na to,

by rozkazovali jiným a bděli, i po své smrti, nad blahem vlasti. Všichni přísahali: patriarcha (Abun) zavázal jejich přísahu v nebi, sesiluje, zatěžuje rozkazy i hrozby sankcí náboženskou a připojuje k Nēgušovu prokletí věrolomných prokletí Boží.

Avšak někteří všimli si, že prohlášení pravilo „mého Syna“, ale Lidž Jassu (kníže Ježíš), syn Rasa Mikaela a Císařovy dcery Oizoro Šoa Reggy, považovaný většinou za přirozeného dědice koruny, nebyl tam uveden jménem. Menelik má také jiné dospělé děti, ovšem levobočky. Toto opomenutí ne-skrývá snad nějakou zadní myšlenku? Jsa pověrčiv, bál se, že uspíší svůj konec nebo že vyvolá, bude-li žít, v národě těžko ovládaném stranu proti sobě? Jsa zchytralý a nedůvěřivý pojišťoval si tím vytáčku? Rozhodoval se mezi několika? Nebo se obával, že roznítí příliš brzo jasné, nebezpečné záští k svému vnuku v zemi, kde se rádo a přebíratně otravuje?

Jiní říkali: „Ras Mikael, otec Lidže Jassu, jest Galla Ualho, obrácený musliman. Kněz má jenom po matce krev Šalomounovu. Nemá práva na ethiopskou korunu. Toť ponižující pro nás, poslouchati pána z kmene nižšího než náš.“ A opravdu hluboká nená-

vist rozděluje náčelníky gallaské od náčelníků habešských: odvěká nevraživost, spory o přednost. Habešané osobují si nejen přednost před Gally, ale odepírají jim všecku čest. Což nepojmenoval Uag-Sum Abata jednoho dne Dedžaz-Balchu, místodržitele hararského, „otrokem, synem otroka“?

Bude zajímati francouzského čtenáře soupeřství vyvolané tak prastarými city? Chce-li pochopiti jeho význam, dlužno se nám přenést ke sporům feudálním, k spletitým otázkám o údělných panstvích. Někdy viděl jsem tu ožívati spory strany orleánské a burgundské, byl jsem při výjevech analogických úkladné vraždě na mostě Montereau-ském nebo soudu hraběte z Armagnacu. Ale tato citlivost co do urozenosti kmene, neporušenosti krve, tyto předsudky kastovní mají nad to ještě dle mého mínění cosi hluboce lidského. Jsoutě samými základy cti.

Císařovna se snažila o vzrůst svých sil, toužila tajně po císařství pro sebe nebo svého bratra Rasa Olie. Dychtíc po vládě, proživši život v intrikách, zakusivši osudu nejhoršího i nejvznešenějšího, bude horečně pracovati až do své smrti, přesvědčena, že uchvátí štěstí na svou stranu. Jejího vojska bylo mnoho, dobře vyzbrojeného, dobře ovládaného. Všude

ustanovovala náčelníky sobě oddané, odstraňovala, kdož jí byli nepřátelští. Ačkoliv byla nepřítelkou cizinců, přejíc si, by byla považována za duši ze strany národním tradicím nejvěrnější, přece byla dorozuměna s jistými vyslanectvy. Posléze svým horlivým opatrováním dostala do moci Císaře.

MENELIK. — Přibyl jsem do Addis-Abeba 10. července po stopách Čeršerových. Nastávalo období dešťů.

Císař stále vyjížděl. Těže každého dne z některé chvíle jasna, jezdil z paláce na veliký trh. Pět nebo šest set lidí oděných bílými togami, vzezření dostatečně divokého, ozbrojených puškami a zakřivenými šavlemi v nepořádku, deset nebo patnáct vedle sebe běží před ním. Kočár tažený osmi bělouši jede kousek za tlupou. Na kozlíku, po boku kočího, válečník v šatě bílém s širokou červenou obrubou, nesa ručnici: toť „likamakuas“, náčelník ozdobující se do bitvy týmiž odznaky jako Císař, by na sebe upoutal a od něho odvracel zuřivost a střely nepřátelské! Menelik jest obklopen náčelníky. Viděl jsem ho v průvodu mladých knížat Lidže Jassu, Lidže Tafari, syna Rasa Makomena, obou útlých, mravů vybraných a bázlivých, pleti

bílé, rukou jemných jako dívky, velikých očí výrazu něžného a úplně ženské tváře jako u židovských dětí, Lidže Abaty, rozhodného uličníka. Menelik byl sehnutý, shrbený věkem, mohutný, a působil dojmem odpočívajícího starého lva. Avšak intelligence žila úplně v jeho očích. Obracel na obě strany svou velikou hlavu ovinutou bílou páskou, chráněnou širokým šedivým kloboukem podle Morèsa, vyslýchaje každého, odpovídaje na pozdravy, usmívaje se, předvolávaje si ty, jichž neznal, vyptávaje se knížat. Jest zvykem, jede-li mimo, sestoupiti s koně a uhnouti se na pokraj cesty. Vzadu za řinčení zbraně, lehkého pleskotu nahých nohou o zemi, podobného šumění vln, strká se tisíc vojáků.

Než bylo by třeba umění zároveň malířského a vášnivého, nepečujícího jenom o detail, nýbrž také o dojem veliký, ruchu celkového, umění nějakého Delacroixa, by se zobrazil průvod afrického krále. Jenom dvě barev pozorovati, bílou a černou; bílá na togách, a přechází do bělosti sloňové, černá barva plášťů měnící se však do temněhněda nebo do ryšava. Hruď na hrudi, hlava na hlavě, s hnáty černými a obnaženými hrne se tato hmota, zatarasujíc cestu, a působí dojmem síly neodolatelné, schopné vykliditi

všecko. Všimněme si blíže těchto tváří: ušlechtilé typy habešské, jemní semité se rty tenkými, nosy větřícími, očima sametovými, černá ústa jako stvořená pro posměvače, plné tváře žoldnéřské z černého, lesklého emailu a nakadešené kštice hustého vlasu, hlavy oholené, tonsurované, účesy válečné a odznaky na uších, na krku odznaky skolitelů lva a lovců slonů a nosorožců. Náčelníci cválají na svých mezcích zakukleni do pláště, jichž kapuce je brousí do pravého ucha, oči ukryté pod velikými klobouky, hubeni, hranatí, dokonají to Don Quichottové nebo kalabričtí loupežníci, jakých není od Scilly až po Aspromonte. Tento dav vlní se dle záhybů cesty, jako válečný bas-relief rozvinující se na úpatí pahorků Addis-Abebských.

18. srpna na Nēgušovy narozeniny byl jsem mu představen. Přijímal toho dne Evropany i Habešany ve velikém sále Aderaše. Každý už viděl podobiznu Menelikovu a zná tuto hrubou hlavu s krátkými vousy, tuto pleť trudovitou, poďubanou od neštovic, vrašči-
tější než kůže sloní, rysy to, v nichž krev gallaská stírá typ semitský. Jest to oním jakýmsi plamenem vnitřním, který dodává živému Nēgušovi bez ustání jakéhosi světla odlišného od toho, jež hasnouc tuhne na obli-

čeji zachyceném malířem nebo fotografickým aparátem a nezanechává na něm než výrazu šelmy nebo divocha? Nevím, ale spatřiv Menelika na vlastní oči, nepoznal bych ho na žádné jeho podobizně. Nelze o něm říci, že jest krásný. Ale zdá se, že všechno vám na něm říká: „Stojíš před náčelníkem, před králem!“ Vydechuje z něho dojem majestátnosti, který jste asi pocítili v jeho svolání.

Tento člověk sjednotil materiálně i morálně svou zemi, obnovil práva a sílu starobylé dynastie ethiopské, jež dle tradice pochází z královny Sábské a Šalomouna. Takové jest dílo, na kterém ho dlužno posuzovati. Vytýkaly se mu krvavé války s Galla, pobití přemožených, zdrancování jejich statků, poplpení jejich provincií. Toť zapomínati, že máme před sebou národy primitivní, divoké nebo polobarbarské, kteří od jakživa se navzájem loupežně napadali, u nichž zabíjení jest známkou cti. Menelik učinil vše možné, by zjemnil drsné rozmary svých vojinů, zakázal pod strašnými tresty vymíškovávati zajatce; ztrestal krutě provinilce, zmírnil — když nepotlačil — obchod s otroky.

Posuzujeme-li Menelika s hlediska moderního, jest to duch probudilý. Opakem všech semitů, účinek to kapky krve gallaské,

přinesené mu matkou, jest vášnivým přítelem novinek, vědeckých vynálezů, ale zvědavý nepochybně jako dítě, které se upoutává překvapující, zázračnou stránkou věci ukazované, více jsa lákán tím, co jest zvláštní, bizarrní, než co v pravdě geniálního. Ale ukažte někomu jinému z těchto lidí nejpodivuhodnější stroj, neužasne, bude v něm viděti jenom mámení ďábelské a nebude míti z toho pro vás než trochu více proklínání a nenávisti.

Nelze více uraziti Habešana než říci mu: „Tvůj otec pracoval,“ což znamená „jsi synem otroka“. Člověk svobodný jest bojovníkem, a jeho ruce neznají jiné námahy než nositi šavli a pušku. Nuže, Císaře bývalo viděti návštěvou u řemeslníků, a sám pracoval před pohoršenými Habešany. Považme, že tento předsudek jest v samém středu ducha semitského: ať knězem, diplomatem, lichvářem, vyniká spekulací a odmítá práci, umí však velice dobře míti k práci ostatní a těžiti z ovoce jejich námahy. Vezměme si člověka z lidu a evropského dělníka. Onen zvítězí často nad tímto živostí ducha, způsoby, jistou bystrostí v ideách všeobecných; ale nepostaví žádného domu aniž ho dovede vyzdobiti. Jest to kočovník. Kromě uspokojení ve chvíli přítomné

stihá jenom sen neurčitý, nám nepřístupný; jest zároveň nejhrubším a nejideálnějším člověkem! Dělník umí řemeslo, staví, kuje, stolaří, jest schopen pokroku. Často jsem si myslil, jak by revolucionářská ideologie byla odpovídající pastvou pro takovéto duchy. Nebyti řádu náboženského, byli by nás v tom předstihli. Někteří z jejich bratří kmenových alespoň podporovali tím u nás kvašení, které odporuje duchu kázně a jasnosti kmenů našich. Tento domnělý objev moderní jest starý odkaz semitský.

Jako mnoho lidí statečných, povahy nejmužnější, Menelik býval často slabochem vůči ženám, podléhal silně jejich vlivu a nechával se ovládati jimi.

Jeho pomsty, jeho tresty bývaly někdy hrozné. Byloť mu ohnouti nepodajné vazy habešských Rasů. Několikráte jim je zlámal. Avšak nikdo seneutekl marně k jeho dobrotě, dobrotě veliké, vycházející z citu otcovského, a k jeho spravedlnosti.

Uvedu událost již vypravovanou¹⁾, ale tak krásnou, podle mého mínění, že ji dlužno opakovati: Když Tekla Haimanot, král godžamský, byl přemožen a byv zajat postavil se, jako tomu zvykem, před říšský soud, dopro-

¹⁾ Hugues Le Roux, *Menelik a My*.

vázen svým příbuzenstvem a nesa na rameni veliký kámen na znamení podrobenosti.

Třikráte padl na tvář. Menelik ho pozoroval bez hnutí. Náčelníci kolem, znajíce jeho nenávist k přemoženým, doléhají na něho: „Přikovej ho, dej ho usmrtiti, vydej jeho zemi vojákům.“ Odehnav je, Císař sestoupil se stupňů trůnních, objal zajatého krále: „Jsi svoboden, praví mu, odlož tento kámen; jdi! jsi lepší těchto zlomyslných služebníků, kteří mníce mi lichotiti popouzejí mě proti tobě.“

Ať z jeho postavy, ať z prohlášení, ať ze skutku, mívám dojem duše utvářené stem královských předků, tíhou vlády, stálou přízní bohů, jakousi velikostí, o čemž lze říci bez nadsázky, že to na některých místech dosahuje vznešena.

Ale ministři podali mu již blahopřání evropské kolonie. Pozdravujeme ho; tiskne ruce; hledí pozorně na každého, s některými mluví, hladí děti. Zatím co odcházíme, otevírají se brány a dav bojovníků hrne se do Aderaše.

**VZBOUŘENÍ DEDŽAZ-ABRAHY A
BITVA U KORAMU. — 20. září** Menelik
předsedal slavnosti Atie Maskal, připomí-

nající Nalezení dřeva pravého kříže svatou Helenou. Viděli jsme ho naposled jeti na mezku. Byl přítomen veliké hostině „Gebér“, kterou dává při této slavnosti tisícům vojínů, jedl, pil vesele, žertoval se svými šašky. Příští týden byl na slavnosti Maskal. Jest to opakování předcházející, neslaví se však v paláci, nýbrž v širém poli před armádou a lidem pohromadě. Osm dní potom nebylo mu již možno vystoupiti na Entotto k slavnosti Maryam. Tábor jeho se zastavil na úpatí hory a vrátil se do paláce. Spatřil jsem Císařovnu a její průvod, jak spěchali, by ho dohonili.

Zatím došla zpráva, že Dedžaz-Abraha, náčelník provincie tigrejské, vzbouřil se proti autoritě Něgušově a proti jeho zástupci Uag Šum Abatovi.¹⁾ Hrozilo nebezpečí, že za sebou strhne sousední knížata. Tigrejští těžce snášejí panství Šoanů. Toť Sever proti Jihu, stará vláda proti nové vládě. Ačkoliv byli už několikráte přemoženi, chvíle zdála se jim příhodnou pokusiti se znova a zmocniti se

¹⁾ Uag-Šumové jsou dle ethiopské tradice potomky židovských knížat, jež dal Šalomoun za společníky synu svému Menelikovi a s nimiž utekl do Ethiopie. Jsou tam tudíž nejryzejší a nejvyšší aristokracií.

zase nadvlády. „Menelik, řekli si, nevsedne už na mezka. Leda na voze zrobeném Evropany přijede k nám horskými pěšinami; jeho-li jsme snášeli, nedáme si poroučeti od jeho náčelníků ani od jeho vnuka.“

Situace zdála se kritickou pro Uag-Šuma, náčelníka přeudatného, dobrého válečníka, který však stál možná proti veškeré síle tigrejské. Sám o sobě Dedžaz-Abraham měl pohotově pětkrátčetnější vojsko než Uag-Šumovo. Byl veliký rozruch v Addis-Abeba, porada v paláci, kontradiktorické novinky, ony pověstné novinky habešské, jež vzrůstají, proměňují se dle toho, jak daleko se dostávají a jak procházejí mozky i ústy; odchod vojska a odjezd kulometů. Ras Mikael byl na pochodu, by přispěl na pomoc Uag-Šumovi. Dojde ještě v čas? Náčelníci spali v telefonické stanici linie spojující Addis-Abeba se severní Etiopií.

Bitva se strhla u Koramu na úsvitě. Abata ohradil se pevně se svou armádou na vrcholku horském. Tigrejští netrpělivi, jisti svým vítězstvím hnali útokem, slézající dlouhé svahy. Habešan sám o sobě není vojínem neohroženým, jak to legenda zpopularisovala u nás. Viděl jsem, že jest dosti zbabělý, lehko se poblázní, jest málo tvrdošijný. Jest

však schopen fanatismu; jeho obraznost jest snadno přístupna suggestci. Tak jako zůstává kliden, pánem sebe v rozmluvě, tak bývá opojen v boji. Vrhá-li se v massách, povzbuzován výkřiky a ranami pušek, nepochybuji, že jeho rozmach jest neodolatelný.

Představte si nádheru takových bitev: válečníky v slavnostních úborech, štíty vyzdobené stříbrem a zlatem, kůže leopardí vlající jim na plecích, sepjaté na prsou blýskající přezkou; lví hřívy semknuté do kštíc korunami s ethiopskými kříži, vykládanými drahým kamením; křivé šavle v plyšových pochvách s ciselovanými štítky, nebo rovné, široké meče, jež se berou do obou rukou; toť na slunci nádherné: tento dav řvoucí, následující svých praporů, běžící a zavěšující se v chumáčích na skalní útesy.

Náčelníci záříce jdou napřed; aby slezli příkrý hřeben hory, sestoupili se svých mezků. Koule s hora je decimují. Uag-Šum sám míří a manévruje svými kulomety. Ded-žaz Abraha jest raněn do čela. Krváče je žene útokem dále; nová koule ho zasáhne. Vojínové šoanští za svými náčelníky, kteří máchají svými bílými togami, vrhnou se na Tigrejské; a po zápase muž proti muži srážejí je do roklí.

V Addis-Abeba jsou ministři a náčelníci jako přikovaní k telefonu. Pošta koramská jest jenom malý kousek od bojiště. Náhle však již ani slova! Zmocnili se vítězní Tigrejští telefonu nebo zabili jeho hlídače? Za hodinu ozve se signál! Toť on. Nemoha tam déle vydržeti, běžel do boje, zajal dva muže a drží je tuhle; a když uviděl, že se vyhrálo, horem pádem se vrátil oznámiti vítězství. O devíti ráno jest po všem; tři tisíce jest zabitých a raněných, Dedžaz-Abraha a dva tisíce jiných zajato. Nastává objímání, vzdává se dík Bohu, posílá se pro „taidž“, francouzským¹⁾ poštovním úředníkům se nabízí šampaňské.

Když se procházím městem, hřímají děla rozhlašující vítězství šoanských. Z domů, náměstí, velikého trhu stotisícera ústa vydávají strašné „yú, yú, yú“ veselosti. Ženy, muži křičí do ochraptění a o závod nadšeně oslavují nepřemohitelnou slávu císaře Menelika.

V této nesnázi Uag-Šum dával v sázku neohroženě, ano povážlivě osud svůj, svých lidí a celé Ethiopie. Kdyby Dedžaz-Abraha

¹⁾ Pošty a telefony ethiopské, založené p. Leonem Chefneuxem jsou dnes majetkem habešské vlády. Obsluha jejich svěřena úředníkům francouzským.

a jeho vojáci nebyli se jako ztřeštění vrhli útokem na nepřístupnou horu, jejich počet byl by jim zajistil vítězství. To by bylo přivodilo vzbouření celého Tigre, možná i zakročení Italie. Následky byly by bývaly dalekosáhlé.

Když jsem o tom hovořil s Habešany a žasl nad pitomostí vzbouřenců, odpovídali mi: „Nikoliv, jsou chytrí a srdnatí. Ale což? Dábel (šeitan) je vedl, a Bůh, jenž chrání císařství, způsobil, že se zakalily jejich oči, jejich ruce dostaly třesení, a rozumy jim zblbly“. V paláci dobírají si vojáci jakéhosi Tigrejského: „Tož ve vaší zemi jsou jen samé ženské, že tři tisíce našich válečníků zažene dvacet tisíc vašich?“ Oslovený tasí šavli, a dvěma ranami leží dvě mrtvoly.

CÍSAŘ DOSTAL NOVÝ ZÁCHVAT MRTVICE. MYSLÍ SE, ŽE JEST MRTEV.
— Dr. Lherminier odebral se ihned ošetřití raněných u Koramu. Téhož dne opustil jsem Addis-Abeba spolu se svým přítelem p. Karlem Martelem, abych se setkal s hrabětem La Guibourgérem, který lovil jižně od Uaše, v zemi Arussi. Martel nás opustil po nějakém čase. Patnáct dní po jeho návratu přišel od něho do tábora posel, nesa vážné zprávy.

Když přišel můj přítel do Addis-Abeba a ubíral se mimo palác, opustil ho na chvíli jeho tlumočník Ajelé a dal se do řeči s Habešanem, který stával u jedné brány. Potom kvapně se vrátiv a tahaje pána za cíp pláště, praví mu: „Císař jest mrtev“. — „Dobrá, mínil ten, krče rameny, nic závažného, o jednoho více nebo méně, tím se mnoho nezmění. A pak, habešská novinka!“ Přece však muž zdál se rozčilen. Přišel domů opakoval, co mu hrdlo stačilo, zprávu spolehlivé osobnosti; vojáci pak a boajové z průvodu jím zpravení, zdáli se tak podráždění, že Martel usoudil za vhodné odzbrojiti je, boje se ztřeštěností. Potom odešel si pro bližší zprávy do hotelu Terras, kde se scházejí Francouzové, a k Otcům Kapucínům. Táž pověst tam kolovala. Jisto bylo, že večer 29. října byl Císař stížen novým záchvatem mrtvice. Nikdo nevěděl, je-li mrtev nebo ještě živ.

Nastával strach o zítřek, když bylo všude viděti vojsko na ulicích, hlídky střežící vchody do obchodů, děla namířená na město. Trubky svolávají lid, ohlašuje se, že veliký trh byl přenešen ze středu města mimo ně, poblíže horkých vod Filoaských. Moudré opatření! Po době dešťů hemžívá se na tomto trhu šedesát až osmdesát tisíc lidí. Přijdou tam lidé

ze všech provincií: jezdci ualloští, velbloudáři danakilští a somalští, Šankallové, pastýři addaští ženouce svá stáda, nesouce obilí a máslo. Dav pestrý, divoký, snadno přístupný suggestci, v němž klamná zpráva hned vyvolává nejhorší nepořádky. „Císař jest mrtev!“ Na tuto novinu nastane vzrušení, lidé se sbíhají se všech stran. Křik, hloučky a porady, jedni trhají svá roucha, jiní vzlykají, zdvihají dlaně k nebi, ženy vyražejí žalostná „yú, yú, yú“: „Běloši ho zabili!“ — „Ras Mikael jest v branách města se svou armádou.“ — „Kletba nade mnou, kletba nad Ethiopií!“ — „Náš Císař, náš otec zemřel!“ — „Včera přišel Ras Uald-Gorgis a dal do okovů Císařovnu.“ — „Kníže Jassu jest otráven.“ — „Kletba! Běda! Běda! Kletba!“ Danakilští, Somalští a Gallaští pomýšlejí na brzkou odvetu. Propukají hádky dle rozličných kmenů. Nejsmutnější opíjejí se „tajdžem“, by si dodali srdce. Tu a tam rvačky; bouře roste. Zlý démon zmocní se ducha tohoto davu. Běží se do hospod, jež jsou okolo tržiště; loupí se, pije se bez rozdílu alkohol, tekutiny lékárnické a konve petroleje; a tak nešťastnou náhodou některý Řek myslí, že jest jeho život nebo jeho majetek v nebezpečí, vypálí z pušky, a v mžiknutí oka celé

město jest v plameni a krvi. Tak tomu bylo při zprávě o smrti Rasa Makomena.

Zároveň se oznamuje, že Guragejští (musulmanský národ tři dni pěšky od Addis-Abeba na jih, kterého se používá k pracem služebným) prý co nevidět dobudou si své země. Zákaz kupovati nebo prodávati pušky a náboje a procházeti se městem, jakmile se setmí. Kdokoliv promluví o zdraví Císařově, utne se mu jazyk. Vojáci budou stříleti po těch, kdo budou dělati povyk nebo nepořádek; kdo bude dopaden, uřeže se mu pravá ruka a levá noha. Každý příslušník habešský, který se nedovede vykázati domovem a pánem, bude uvězněn.

Ras Tessama zmocniv se vládní správy dal prohlásiti:

Vítězný Lev Judský Menelik II. z vůle Boží ethiopský král králů.

Moje děti, moji bratři, moji přátelé,

Až do dneška působením dobroty Boží spravoval jsem svoji zemi, aniž mi bylo stěžovati si někdy do vás, což jest nejlepším důkazem, že mě milujete opravdově. S potěšením též zjišťuji, že díky vaší dokonalé sjednocenosti žádný nepřítel nepřemohl naší země.

A nyní v souhlasu s tím, co jsem vám oznámil už dříve, prohlašuji dědicem trůnu vnuka svého Jassu, syna Oizoro Šoa Reggy a Rasa Mikaela.

Ustanovil jsem Rasa Bitoddeda Tessamu jeho poručníkem a představuji vám ho v tomto úřadě. Jemu svěřuji ochranu svého trůnu. Mimo Jassu nemám syna.

Čině tato opatření chtěl jsem vás uchrániti zmatku, který by se vás možná zmocnil, když mi nemoc brání od nynějška opouštěti palác. Ať tomu jakkoliv, kdyby se našel někdo dosti opovážlivým, by řekl: „Přepadněme dítě a království uveďme ve zmatek“, toho proklínám. Padniž na něho prokletí, které na sebe uvalil Jidáš, a klatba stihnuvší Aria. Ať ani země nezná toho, kdo nebude znáti mých slov, a za syna ať se mu narodí černý pes!

Všichni vy, které jsem povznesl a povýšil v hodnosti, vy všichni knížata i vojínové, vznešení i prostí, vězte, že proklínám toho, kdo poruší moje slovo.

Posléze, abych vás uchránil strachu, že by můj syn Jassu odloučil se od naší vůle, vás, jeho otce a bratry, aby ani on ani Ras Bitoddete Tessama, jeho poručník, kterému jsem ho svěřil, nejednali zle, stihám je týmž prokletím, zpro-
nevěří-li se svým úkolům.¹⁾

Tato listina jistě nepochází od Císaře raněnéhoho mrtvicí, nýbrž z rady náčelníků. Dvě věci jsou tam udány přesně: dědicem jest jistě kníže Jassu, kterého Menelik v dubnu nejmenoval výslovně. Císař nemá jiného syna. Vládní správa jest svěřena rukoum

1) Překlad uveřejněný v „Ethiopském rozsěvači“, listu hararských Kapucínů.

Rasa Tessamy. Forma listiny, třeba krásná, zdá se mi neobyčejně méně povznešenou než forma prohlášení prvního.

Kníže Jassu posadil se na Alga, místo posvátné, a byl jmenován něgušem (králem). Neměl však růžového stínítka ani titulu Atie (císař), prisuzovaného spíše za výboje a za vítězství. Následován zástupem dvou až tří tisíc vojáků ukazoval všude svou útlou hlavu, svůj nasmutnělý úsměv a pozdravoval roztomile svým velikým šedivým kloboukem, zatím co po jeho boku drsný a nevlídný vousáč Ras Tessama nesl mu pušku.

Nikdy nebylo město tak klidné. „Po prvé od chvíle, co tu jsem, psal mi Martel, možno mi udržeti svoje lidi v domě a ke své dispozici. Jindy toulali se celý den. Od výnosů vladařových strach je přidržuje k domovu a práci.“

Všichni nebo skoro všichni se třásli. Když kolo tak důležité chybělo stroji, nikdo si nepomyslí, že půjde dále. Někteří Evropané se utíkali na svoje vyslanectva, opouštějíce svoje předěšené habešské manželky, jiní utíkali do Addas, kde se považuje lid za zvláště mírný. Někteří přichystali si jed. V nebezpečí všeobecném staří nepřátelé se smířovali. Neznabozi obraceli se k Bohu. Padesátka

Řeků opevnila se v jedné kavárně, prorazili si střílny a zásobili se zbraněmi a náboji. Mnozí nemajíce čistého svědomí, lichváři, podvodní hráči, nespravedliví zaměstnavatelé, hrabivci všeho druhu báli se odplaty. Někteří však uvědomujíce si čest bělochů, dělali hrdiny.

„Procházím se, psal mi můj přítel, městem a trhem. Nespátřiti ani jednoho Evropana. Včera, když jsem se ubíral poblíž horkých pramenů, přiblížili se ke mně známí Habešané a prosili mě, bych se vzdálil. Dověděl jsem se potom, že kat právě řezal pro rovnováhu pravou nohu a levou ruku sedmi chlapíkům dopadeným večer při krádeži a „barufu“. Spravedlnost jest náhlá v této zemi. Sotva chycen, a už jest řezán! Trochu prolité krve ušetří jí mnoho. Uvidíte, že se nepříhoda nic. Naši hararští kapucíni měli pravdu, Habešané rozumějí vládě.“

Utábořili jsme se, hrabě La Guibourgère a já nedaleko pohoří „Gugu“, blízko řeky sloní, arusské „Lagy Arbä“, deset dní od Addis-Abeba. Novina o smrti Císařově vzrušila naše lidi. Prosili nás, bychom odešli co nejdříve, tvrdíce, že Arusští, jakmile by o tom byli zpraveni, vrhli by se na nás a pobili by nás.

Majíť arcí důvody k tomu, by nemilovali Habešanů. Dobývání jejich země Dedžem Uoldem Gabrielem bylo hroznými jatkami. Jsouce udatní, zdravé postavy bránili se neohroženě. Avšak, co spraví kopí proti Grasovým puškám a kulometům? Jejich náčelníci pokřikovali před řadami nepřátelskými: „Vystupte, synové psů, jste-li udatní, a pojdte bojovatí štít proti štítu“. Ti však si to dobře rozmyslili. Vesnice, tábory zimní i letní vypáleny, muži, ženy, děti zpobíjeni, zajatci vymíškováni, uvrženi do otroctví a hnáni pomíchaně s velikými stády do Addis-Abeba. Když se vypálil jeden kraj až do poslední travičky, začalo se znova o kus dále, až se dostavil z množství zapáchajících mrtvol mor ničící dobytek i lidi, před nímž vítězná armáda se dala na útěk. Potom několik náčelníků s malými tlupami vojínů vládne, koná spravedlnost, ukládá daně. Arusští říkají, ať to slyší kdokoliv, že po smrti Menelikově odplatí se Habešanům za minulé zločiny.

Pokoušel jsem se uklidniti naše lidi. Nebyla to věc snadná. Kassa, rodák tigrejský a můj tlumočník, pravil mi: „Podívej se, zde to není, jako v tvé zemi; když zemře král, všechno se bije. V Habeši bude veliká válka. Každý večer slunce zapadá červeně, jak se nikdy ne-

vídalo: toť znamením bitev a mnoha smrtí. Opustme Arusské a pojďme po druhém břehu Auaše, kde Galla jsou méně divocí.“

Jedna myšlenka nabývala vrchu nade všemi ostatními: myšlenka mystická, pověrečná, že nesejde se světa Císař, aby nebe i země netrpěly a se nepohnuly. Všichni již po léta byli toho mínění, že po smrti Menelikově se rozzuří všeobecná revoluce po říši. Z tohoto duševního stavu právě rodilo se nebezpečí. Necháváme-li se posednouti nějakou událostí, přivoláváme ji.

Upřímně řečeno, nevěřili jsme v nebezpečí. Místo bylo nádherné, lov sice znesnadňován vysokou travou, ale hojný, naše styky s Arusskými, našimi průvodčími, plny důvěrnosti. Ani mi na mysl nepřišlo, že by nás zamýšleli zabít. Oni zase zdáli se zcela pokojni. Sedíce kol svých ohňů, tyčkující znamení po zemi, přehazující v rukou drobné obálky, lákali lvy, lvice a kance napodobením jejich řevu a chrochtání a předpovídali nám veliký zdar na příštích nadhánkách. Bývalo by nám bylo k smíchu zachraňovati se s takovým chvatem před nebezpečím tak pochybným. Nad to měli jsme osm nemocných horečkou; tři koně nám padli a několika mezkům nedařilo se o mnoho lépe.

Obraznost našich lidí se jitřila. Spatřili u napajedel Danakilské ve válečných účesech, s tlustými beranými ohony kolem krku, kteří shlédnuvše je volali na ně a potom jim hrozili kopími. Na trhu v Džeddu zastihli tajné porady v hloučcích. Dvě hodiny od našeho tábora habešští vojáci Negada Rasa Ejé-Gorgise, spravující zemi pro něho, mřeli strachem a chystali se utéci při prvním poplachu. Dostali zprávy z Addis-Abeba. Smrt Císařova se tajila. Dokonce, pravili, byl voděn s velikou mnišskou čepicí na hlavě. Jiní viděli ho v okně paláce, jak se bavil s ministry. Ale všichni byli si jisti, že byl nabalsamován, a že evropští lékaři vpravili mu do útrob jakousi mechaniku, jejímž působením jakoby žil a pohyboval se. Dedžaz-Abraha, vzbouřenec tigrejský, byl přiveden do Addis-Abeba a souzen. Postaven před říšský soud, jemuž předsedal lidž Jassu a Vladař, byl odsouzen na smrt jménem Menelikovým, potom dána mu milost a uvržen do žaláře v Ankoberu.

Jednoho večera, vrátiv se s lovu, shledal jsem v táboře asi dvacet Arusských, slavnostně ustrojených a řečňujících s hrabětem La Guibourgèrem. Zvali nás na svatbu a nabízeli zároveň, že nám uspořádají nadhánku se všemi lidmi své vesnice. Dali jsme jim

nějaké dary a přijali jejich pozvání k velikému zděšení našich boajů, přesvědčených, že nám Arusští strojí úklady. Svatba i nadhánka minuly bez nehody.

Nazítří sestoupili jsme směrem k Auaši přes bezcestné houštiny. Lovili jsme tam dva dny, potom přešedše řeku brodem u Maka-Meti rozloučili jsme se s Arusskými velice spokojeni navzájem. Naše karavana vlekla se uboze v krátkých pochodech se svými nemocnými a se svými potlučenými hovady. Do Addis-Abeba přibyli jsme 1. prosince. Na otázku: „Menelik mrtev nebo živ?“ odpovídali mi pochybovačně krčíce rameny.

Říkalo se ano, ne, ale byly to dojmy osobní, tlachy nijak nezajištěné. Donášela se mu jídla, rozkazy vydávaly se jeho jménem, jakoby byl živ. Ale zůstával neviditelným. Ve skutečnosti vládl Nēguš Jassu pod poručnictvím Rasa Tessamy. Někteří stavěli se, že vědí, neboť se styděli nevědět, ale prozrazovali se svými kontradikcemi, počínáním a pohledy.

Tak se utvářelo veledílo zchytralosti: udržovati celý jeden národ v nejistotách o životě nebo smrti jeho Císaře. Kapucíni hararští mi to předpovídali: „Uvidíte, že nejistoty o smrti Menelikově potrvají celý rok. Zatím náčelníci zorganizují vládu, zajistí

všemi způsoby klid v provinciích a spořádají věci diplomatické. Národ přivykne si nepozorovaně nepřítomnosti Menelikově a přítomnosti mladého Jassu. „Ba Menelik, skrze Menelika“, jež rozhoduje při poslední soudní instanci všech sporů, nahradí ponenáhlu „ba Menelik Jassu, skrze Menelika a Jassu“, později „ba Jassu“ samotné. Půjde se možná až tak daleko, že se nabalsamuje Císařovo tělo a bude se ukazovati z dálky davu. Co si více než jeho stín bude dále bdíti nad říší. Tak se to stalo s Rasem Makonnenem, jehož smrt se tajila po jistý čas a kterého přepravili jako mrtvolu z Kullubi do Hararu v palančinu, v němž seděl u něho jeho lékař a po celou délku cesty se stavěl jakoby k němu mluvil. To se bude dít tak dlouho, až se po upokojení, uklidnění země a zajištění dědičnosti rozhodnou prohlásiti, že starý král usnul v Pánu, a přenést jeho ostatky bez okázalosti do Debra-Libanos.“

Nevěřil jsem tomu. Jak uchovati takové tajemství? Vždyť se zdá, že by malá neopatrnost shroutila budovu. Leč nasvědčovalo tomu: předně, že jenom dvě osoby dostanou se do soukromého příbytku Menelikova, Císařovna a Badžirond, jeho pokladník a zároveň komorník. Potom, že nešlo o udržení

tajemství, nýbrž o rozšíření nejistoty. Tot obor, ve kterém Habešané vynikají: klamné zvěsti, novinky ihned vyvracené, výmysly groteskní nebo z pola pravdivé, nezvažitelná míchanina pravdy a klamu. Tak to dovedou zaonačiti, že jest naprosto nemožno naléztí východu z tohoto bludiště rozporů, nemožností a nesmyslů. Ponenáhlu se na to už nemyslí.

Život vracel se do svých kolejí. Duchové nejneklidnější se upokojili. Mnozí popírali, že by byli kdy měli strach. Ale úžasem mě naplnil duševní klid jednoho starého kapucína, člověka podivuhodného prostotou a dobrotou. Dalek našich zájmů a naší zvědavosti zdál se tak málo zabývatí nepokoji v Habeši jako převraty v Medii nebo Chaldejsku. Důvěřoval v Boha. Ani kdyby bylo císařství ethiopské vzalo za své, a dav žádal si jeho hlavy, jistě že by nebyl proto s menším klidem dále pracoval ve své zahrádě. Opuštěli jsme Addis-Abeba více než dva měsíce po záchvatu mrtvice Menelikovy o nic více nevědouce než v první chvíli. Vznešené osobnosti z valné části nevěděly o tom více než my.

NÁLADA V PROVINCÍCH. — Z Addis-Abeba k prvním stanovištím anglickým

šli jsme dva měsíce. Nikde jsme nebyli znepokojováni. Ke cti Habeše jest mi říci, že jsem tam byl déle než rok, stále procházel zemí, stále tábořil, celý jsem jej procestoval od východu k západu a shledával jsem se jenom s dobrým přijetím a přispěním u náčelníků, se zdvořilostí u lidu prostého. Není to mínění všeobecné, ale mluvím o tom, jak se vedlo mně a společníku mé cesty, který mi nebude odporovati, nevyvozuje z toho ovšem pravidla všeobecného. Jednou jedinkrát byl jsem ohrožen vojínem Dedžaze-Balchy, namířivším na mě, jak myslím, z pouhého žertu, a jenom jednou okraden jedním ze svých boajů.

S náčelníky, kteří nás navštěvovali, bavili jsme se o všem vyjma Menelika, jeho smrt nebo nemoc. „Mají roubík v ústech.“ Příliš jsou chytrí, aby si zadali, a dovedou vás výborně dostati k řeči.

V Agatama setkali jsme se se dvěma Řeky, jednatelem anglické společnosti na kaučuk. Obávali se zmatků. „Gallaští, říkali, nemohou ani cítit Habešanů, není pochyby, že těží ze smrti císařovy pro svou vzpouru. Měli ukryté zbraně a to v hojnosti. Habešané z opatrnosti odňali jim nože a kopí. Bylo je viděti v trhu s velikými holemi, které měly na

konci kytice trávy nebo květin na znamení pokoje.“

Šli jsme deset dní do Soddo. Tam rozprávěli jsme dlouho se třemi Řeky, jedním Arménem a jedním Arabem z Džimmy, kteří obchodovali mezi Gambellou, Kitami a Sayem. Dle nich Angličané dychtí po těchto provinciích. Jestliť tam hojnost zlata, stříbra, kaučuku, mouky, gumy, vosku, kávy, cibetu. Vlhká a teplá země plodila by tam jak rostliny evropské tak tropické. Na hranicích nepřesně vymezených postupovali by bez ustání, získávající území za účastenství drobných náčelníků, zasypávaných jejich dary, vysílali by Arabi sobě úplně oddané, by jim prozpěvovali chvalozpěvy u muslimanských Galla, velebili jejich bohatství, štědrost a dobrou vládu. Když se Bílý Nil dostal do rukou anglických, nebylo by jim také třeba Nilu Modrého? Od úpravy jeho toku a jejich zbraní závisí budoucnost Sudanu. Práce věru nesnadná, ale přece možná s podmínkou volného použití jezera Tana! Nuže Habešani žárliví uchovati si klíč k vodní zásobárně i řece, jejíž vody a bahno, jež do sebe přijímají a odnášejí, zabezpečují výnosnost Egypta, zadrželi jejich missie a zabránili jejich inženýrům zaříditi se v Gondaru. Troufalost nesnesitelná!

V Nadžo přijal nás Fitaorari-Kaba v nepřítomnosti Dedžaze-Gabrezghera, bývalého krále země, který se podrobil Menelikovi a stal se křesťanem. Zůstali jsme tam dva dny, za něž volno bylo některým našim lidem seznámiti se poněkud a zvěděti noviny. Noviny fantastické, které by vůbec těžko bylo kontrolovati! Výměny, nemilosti náčelníků, uzavření cest Evropanům, rozkaz vojínům roztroušeným po provinciích, by se spojili a dostali do měst, vyvádějící s sebou křesťanské Galla. V Mandhi mine se poslední celnice habešská a vstupuje se na území Beni-Songulů, muslimanského národa, který poslouchá šejka Hodželti a šejka Abdur'-Rahmana, vasalů Nēgušových. Ve Fobbo fitaorari Mohamed mluvil nám dlouho o císaři a jeho dvoru, chvále Menelika, haně jeho okolí. Dle něho po smrti Menelikově ani jeden náčelník by nebyl schopen udržeti pořádek v říši a každý by v ní těžil pro sebe.

1. února byli jsme v Rosairés, kde jsme se setkali s několika anglickými úředníky, civilními i vojenskými, kteří nás přijali s největší srdečností. Také oni se obávali nepořádků. Ostatně znali velice málo poměry habešské! Nesmějíť do této země bez zvláštního dovolení její vlády, a Nēgušova vláda

zase činí vše, by jim v tom zabránila. Ne že by jim odpírala něčeho otevřeně; to není její způsob. Vystaví jim naopak nejlepší pasy, po zadu však uvědomí náčelníky, by jim překáželi v pochodu vším možným, ovšem vůči nim projevující city nejkrásnější. Jejich vojenské mapy, co se týče těchto zemí, jsou ještě neúplnější než naše. Celý západní Habeš jest na nich poznamenán barvou bílou.

„Jedině vy, pravil Menelik svým lidem, jste schopni zničit sebe samy.“ Dokud soupeřství náčelníků nevydá Ethiopie cizině, dotud zachová si celistvost. Prošel jsem cestami od východu až na západ, kudy možno proniknouti nepřátelskému vpádu od přístavů rudomořských nebo od Velikého Nilu. Jaké jsou tyto cesty? Pěšiny lesy a houštinami, po kterých ani dvěma lidem nelze jíti vedle sebe. Čtyři měsíce nelze jich užívat pro deštové zátohy, a proměňují se v bahniště. Potom dostavují se horečka hubící lidi po stech, vedra a nedostatek vody. V zemi bez měst, obyvatelstva řídkého, často kočovného, bydlícího v domech ze slámy, jest snadno obrátiti zemi v poušť před nepřítelem a znemožniti mu obnovení zásob. Každého dne stavějí se do cesty nové překážky, strmé hory, na které se leze jako na hradby, těsné úžla-

biny, do nichž vedou jenom kozí stezky, neproniknutelné lesy a hájící je armáda otužilá, četná, z lidí střídmych, dobrých chodců, vojínů od dětství, uvyklých zemi na lovu, životu karavannímu, neustálému měnění sídel a užívající přirozeně, sice ve zjevném nepořádku, ale mnohem lépe než vojáci naši, taktiky šiku rozptýleného.

Jediné město Harar svou polohou jest na dosah šťastné ruky. Jest ovšem pravda, že smlouvou mezi Francií, Italií a Anglií, která by zakazovala prodej zbraní a střeliva do Habeše, vzaly by se mu všechny pomůcky obranné. Odříznut od ostatního světa a napaden se tří stran armádami složenými z pluků koloniálních, které by postupovaly zvolna, vezly si spíži, dobývaly krok za krokem země a vystříhaly se zaskočení, jistě by zahynul. Ale zde zakročuje umění diplomatické, ve kterém jest Habešan mistrem dokonalým. Není pochyby, že dovede zabrániti této smlouvě tří národů, z nichž každý jest ochoten obětovati všechny svoje výhody, než aby se viděl předstiženým v jediné věci. V rozdmýchování nenávisti a závisti, v loučení náklonnosti, v zapletání sporů a v obcházení nebo strojení nesnází soka nemá. Nechme hádati se křesťana a semitu, neza-

kročí-li násilí, bude křesťan skoro vždycky přemožen. Oriental má nás za lidi tupé přes naše stroje a vynálezy. Dábel prý nám vydal panství nad hmotou; jím však Bůh dopřál výsady mysliti důvtipně. Náš duch jest nemotorný, hrubý, málo vychytralý. My jsme lidmi hloupými ve třech nebo čtyřech oborech, kterými on se bude oháněti, kdykoliv se mu zachce a jak si usmyslí. „Proč se ne-naučíte, pravil jsem jednomu Habešanovi, vyráběti tyto pušky, jež vám evropští nag-gadiové (obchodníci) tak drahο prodávají? — Remeslo přísluší otroku, odpověděl mi. Váš Bůh učinil služebnými dělníky, a nás stvořil, abychom rozkazovali a válčili. — A což, odepřeme-li jednoho dne prodávati vám tyto pušky a náboje, čím se budete brániti? — Och! Bůh se o to postará a znesváří vás.“ Bůh, jejich chytrost a naše pitomost. Nezdá se vám, že Evropa, dodávajíc zbraně k budoucím odvetám Orientu, dopouští se jakési sebevraždy?

PLETICHY CÍSAŘOVNINY. JEJÍ SVRŽENÍ. — V březnu vrátily se vítězné pluky z Tigre do Addis-Abeba. Dav valil se z města, by je uvítal. Postavily se tribuny ozdobené koberci, jež visely s balkonů, po-

krývaly schody a prostíraly se vstříc po luční trávě. Jassu dítě posadil se tam v rouchách královských, vladař Tessama vedle něho. Před nimi bojovníci defilovali chvatně a divoce za nadšeného křiku lidu. Potom špalírem celé armády samojediný Uag-Šum-Abata kráčel ke královské lóži. Padl na tvář. Jassu otevřel náručí, a vítěz koramský vrhl se do něho, přijímaje polibek svého pána, a sám zase holdem svého vítězství posvětil ho opravdově za císaře. Náčelníci rozpíali ruce a zastřeli je svými bílými togami. Každý posvátný obřad, každý vznešený úkon jest ukřívati v Habeši před nečistými pohledy a obklopiti jej mlčením a tajemstvím.

Události následující byly mi vypravovány, když jsem přišel do Paříže, očitým svědkem, který byl ve službách císařových. Vyšel sice šest měsíců po mně z Addis-Abeba, ale vraceje se cestou nejkratší, přes Dire-Daua-Džibuti, předešel mě do Francie. Menelik žil ještě, ale ochromen, ani hnouti se nemoha a nemaje už žádného podílu na vládě. Císařovna na chvíli zaražena ráznými rozhodnutími Rasa Tessamy začala nové pletichy. Opírajíc se o svého bratra Rasa Olie a svého zete Rasa Bukesy, naváděla k občanské válce. Jejím přičiněním Tigre bouřilo se znovu, Uag-Šum-

Abata upadl v nemilost, vyslanci vladařovi byli povražděni v Bagemedér, místodržitelé uallegští vyměněni.

Cítíce nebezpečí shromáždili se šoanští náčelníci a provázeni svými vojáky šli k patriarchovi, Abunovi Mateosovi: „Chceme, pravili mu, aby's nás sprostil naší přísahy věrnosti Císařovně. Tato žena spolčuje se s každým k naší záhubě. Nezmocníme-li se jí a neuzavřeme-li ji do kláštera, veta jest po naší zemi.“ Vida, že jsou velice popuzeni, dal přinést Evangelium a vybídl je, by přísahali, ruku na knize, že staniž se cokoliv, krev prolévána nebude. Všichni se zapřísáhli. Potom sprostil je přísahy věrnosti, dav si od nich slíbiti, že ničeho nepodniknou dříve, než on sám navštíví Císařovnu.

Ta však nechtěla ho ani viděti a zavřela se do svých komnat, kdežto její ženy jako dračice řítily se na nádvoří, vítajíce jeho příchod kletbami. Některé házely poněm kamením, jiné mu ukazovaly spáry, vyrážejíce hrozně pronikavá „yú, yú, yu“ a ruce vzhůru ho proklínaly: „Pryč, synu cizácký! Pse! táhni do Egypta!“¹⁾ A přes vojáky vrhaly se na něho. Bylo mu odejíti.

¹⁾ Patriarcha jest egyptský kopt.

Vrátiv se napsal Císařovně, že ji vydá armádě, bude-li mu umíněně odpírati přístupu. Vehnána do úzkých a postrašena dala ho ihned zavolati. Prohlásil jí, že jest záhodno pro zachování míru, aby se zřekla vlády. „Není-li jiného, vykřikla, tož s radostí se vzdávám břemene správy zemské. Jestliť to tíže nesnesitelná pro starou ženu. Když jsem vzala na sebe takovou zodpovědnost a trampotu, bylo to k vůli mně? Jistě ne, nýbrž k vůli mladému králi a k vůli Ethiopanům. Kdo by ostatně než já Taitu, jež panovala a bojovala po boku Menelikově, rozuměl věcem státním! Snad vladař, starý sedlák, kterému sluší rozmlouvati se svými „gabarry“ o výnosu jeho durahových polích a kávových zahrad? Nebo některý Galla jako Apte Gorgis? Zbavíte mě velké přítěže. Ale na statky ať se mi nesáhne! Dovedla bych jich hájiti.“ Po té podepsala odstupní listinu.

Když se vrátil k náčelníkům, rozhodli se tito ve společné úmluvě nedbati jejích hrozeb a oloupiti ji o všecko. Nechatí ji paní jejích statků, zítra bývalo by se začalo vše znova. Překypujíc vztekem, cítíc, že kolísají u ní i ti náčelníci, na které nejvíce spoléhala, ba že i vojsko jest málo jisté, měla odvahu postaviti se na odpor. Rozhodla se náhle běžeti

k Císařovi. Menelik ochromený, umírající jest jako nějaký předmět v jejich rukou a nepřijímá potravu leč od ní. Tato násilná žena, které tloušťka nezmenšuje čilosti a nedusí zběsilosti, předěsila ho. Vylíčila mu v černých barvách nevďek Habešanů, jak nedbají jeho rozkazů, jak jest urážena jeho choť a on sám jak upadl do téhož opovržení, jako ona. Posléze mu ohlásila, že se miní uchýliti do kláštera a jeho ostaviti péči služebnictva. Starý císař se vzpíral, prosil. Ona však nerozuměla už ničemu. Dal zavolati náčelníky. Z pola zdvižen na svém loži, třesa se pokoušel se mluvit, dáváje rozkazy ještě. Z koktaných slov, z prudkých, škubavých a neobratných gest, ze žáru jeho očí uhádlo se zlořečení, jímž zasypával nepřátele císařovny, a kletby přivolávané shora i z dola. Náčelníkům zdálo se, že slyší buráceti ozvěnu oněch velikých hněvů z minulosti, které srážely všecko k jeho nohám. Tento stín živého je ovládl. Padli na tvář, pokořili se a odešli nejisti o svém úkolu.

VELIKÉ ZAPŘENÍ. — Pluky v Addis-Abeba běží za svými náčelníky, jdou za sebou, mísí se; každý jest čímśi neobyčejně zaměstnán, obličej má z pola zahalený svou

„šammou“, zadumán, zachmuřen, starostlivý. Druh přistupuje k druhovi zkoumáje ho, snaže se čísti mu v duši z pohledu, uhádnouti v odstínu, ve zvuku nějakého slůvka jeho nejskrytější myšlenku: „Proti komu jsi? Pro koho? Kdo zvítězí? Lze spoléhati na tebe? a tam na toho a na toho také?“ Myšlenky nevyslovené, ale čteme je na všech tvářích; každý má se na pozoru před svým sousedem, a kdo by rád se mu svěřil, bojí se, že bude sám. Hraje se hra, jejíž sázkou jest jejich život, jejich hodnostáři, jedna císařovna, dva císařové, ba osud celé vlasti.

Nejsrdnatější se spojí. Brzo přes padesát tisíc zbrojného lidu obklíčí příbytek něguše Jassu. Všichni ho vyvolávají. Objeví se. Zatím vladař odešel domluviti se s ministrem války Apte Gorgisem, kterému nelze vycházeti ze svého paláce pro záchvat hostce. Armáda tam zaměří. Předáci vejdou, Jassu uprostřed nich. Něguš posadí se mezi vladaře a ministra. Ministr mluví. Jest to muž vznešený, vysoký, statný, rysů čistých, energických, pohledu ohnivého a hrdého, jehož všechna gesta prozrazují zvyk veleti v bitvách. Neviděl jsem velikolepější postavy válečníka. Mluví o tom, jak nezbytno sjednotiti se kolem královského dítky, o nebezpečích vlasti rozdělené, a dovo-

lává se všeobecné věrnosti: „Jassu jest naším jediným pánem“.

Kterýsi náčelník vystoupí: „A což kdyby zítra Menelik ozdravěl, vzal na sebe odznaky císařské a procházel se jako dříve po Addis-Abeba?“

Nastalo mlčení. Kdo dává tuto otázku? jest ze strany císařovny? Otázka jest tak vážná, že nikdo ani nedutá.

Tessama oněměl. Dítě Jassu bled vedle něho zůstává bez hnutí, jeho něžná tvář smutnější než obyčejně. Apte-Gorgis, togu na ústech, zdá se hluboce rozvažovati. Rozhrne ji, vztáhne ruce a vzkřikne:

„Vzývám velikého Boha, by mi v takový den dal milost utéci z tohoto města,“ a hlasem hrozným, svoje paže ukazuje: „Znám povinnost těchto rukou, i když by jim bylo za blaho vlasti chopiti se pušky a střeliti na starého Císaře. Neznám se k Menelikovi! Ethiopané, mužové šoanští, chcete válku občanskou, by se prolévaly potoky krve, by Ethiopie padla do rukou ciziny, chcete býti otroky, či chcete svobodní poslouchati jediného pána? Tuto jest: daný Bohem, daný Menelikiem samým. Hle, váš Císař Jassu“.

A uchopiv postrčil jej do předu. Jediný hlas se zdvihl, strašlivý akkord souhlasu a tri-

umfu zároveň. Obklopujíce dítě všichni líbali jeho togu, vrhali se na tváře, rozpínali ruce v obětavosti, zaslibující mu své životy.

Od toho dne rozkolníci i bázlivci slili se v jedno. Stranníci Císařovnině se podrobili. Nejzrádnější dáni do vězení. Jí pak bylo vyslechnouti nové prohlášení jejího svržení. Byvši zbavena svých statků ba i služebnictva, dostala rozkaz pod trestem vržení do okovů ošetřovati Menelika tak dlouho, až on máje po krk toho, by se tahal se smrtí o zbytek svého života, odebere se, podle Habešanů, „spáti pod „šammu“, jež se neobnosí“.

JIŘÍ RÉMOND.

LIGNUM VITAE

ORNAMENTUM ET DECUS ECCLESIAE,

in quinque libros divisum, in quibus totius sanctiss. Religionis Divi Benedicti initia, Viri dignitate, doctrina, sanctitate et principatu clari describuntur: et Fructus qui per eos S. R. E. accesserunt fuisse explicantur auctore

D. ARNOLDO WION, BELGA, DUACENSI,

Monacho S. Benedicti de Mantua, Ord. Divi BENEDICTI Nigrorum, Congregationis Casinensis alias S. Justinae de Padua. Accessit dilucidatio, quomodo Principes AUSTRIACI originem ducant ex ANICIA Romana Familia quae erat DIVI BENEDICTI ad PHILIPPUM II, HISPANIARUM REGEM POTENTISSIMUM. Cum duplici Indice. Pars prima. Cum privilegio.

VENETIIS, APUD GEORGIUM ANGELERIUM

M · D · XCV.

LIGNUM VITAE

PARS I, LIBER II, CAP. XL, PAG. 307.

DUNENSIS (episcopus). Sanctus Malachias Hibernus, monachus Bencorensis et archiepiscopus Ardinacensis, cum aliquot annis sedi illi praefuisset, humilitatis causa archiepiscopatu se abdicavit anno circiter Domini 1137, et Dunensi sede contentus, in ea ad finem usque vitae permansit. Obiit anno 1148, die 2 novembris (S. B. in ejus vita).

Ad eum extant Epistolae sancti Bernardi tres, videlicet 315, 316 et 317.

Scripsisse fertur et ipse nonnulla opuscula, de quibus nihil vidi praeter quamdam Prophetiam de summis pontificibus; quae, quia brevis est, et nondum quod sciam excusa, et a multis desiderata, hic a nobis apposita est.

DOWNSKÝ (biskup). Sv. Malachiáš, Irčan, mnich Benkorský, arcibiskup Armagský, několik let vládnuv na tomto stolci, asi léta Páně 1137 z pokory vzdal se arcibiskupství, a spokojiv se biskupským stolcem Downským setrval na něm až do konce života. Zesnul roku 1148, dne 2. listopadu.

Jemu psány jsou tři listy svatého Bernarda, a to list 315., 316., a 317.

Sepsal prý i sám několik spisků, ale žádného z nich jsem nespatriil kromě jistého Proroctví o nejvyšších velekněžích. Poněvadž jest krátké, a pokud vím, nebylo dosud tištěno, a mnozí rádi by je znali, tuto je připoujeme.

SV. MALACHIÁŠE ARCI-
BISKUPA PROROCTVÍ
O PAPEŽÍCH.

1. EX CASTRO TIBERIS.
Z hradu tiberského.	<i>Celestin II, z Tyferna.</i>
2. INIMICUS EXPULSUS.
Nepřítel vypuzený.	<i>Lucius II, z rodu Caccianemica.</i>
(cacciar nemico = honiti nepřitele.)
3. EX MAGNITUDINE MONTIS.
Z velikosti hory.	<i>Eugen II, vlastí Etrusk z městečka Vel. Hory.</i>
4. ABBAS SUBURRANUS.
Opat Suburrrský.	<i>Anastasius IV, z rodu Suburra.</i>
5. DE RURE ALBO.
Z bílého venkova.	<i>Hadrian IV, venkovan, narozený v městečku Sv. Albana.</i>
6. EX TETRO CARCERE.
Z hnusného žaláře.	<i>Viktor IV, byl kardinálem Sv. Mikuláše v žaláři tullianském.</i>
7. VIA TRANSTIBERNIANA.
Cesta Zátiberská.	<i>Kalikst III, Kvido Kremenský, kardinál S. Marie Zátiberské.</i>
8. DE PANNONIA TUSCIAE.
Z Pannonie Toskáně.	<i>Paskal III, původem Uher, kardinál biskup tuskulský.</i>
9. EX ANSERE CUSTODE.
Z housera strážce.	<i>Aleksander III, z rodu Paparona.</i>
(papero = houser.)

SVATÉHO MALACHIAŠE

10. LUX IN OSTIO.
Světlo ve dveřích nebo
Světlo v ústí.	<i>Lucius III, z Luky, kar-
dinál ostijský.</i>
11. SUS IN CRIBRO.
Svině v řesetě.	<i>Urban III, Milaňan, z
rodu Cribella (= ře-
seto), jenž má v erbu
svini.</i>
12. ENSIS LAURENTII.
Meč Vavřincův.	<i>Řehoř VIII, kard. Sv.
Vavřince v Lucině,
jehož znakem srpo-
vité meče.</i>
13. DE SCHOLA EXIET.
Ze školy vyjde.	<i>Klement III, Říman, z
domu Scholari.</i>
14. DE RURE BOVENSI.
Z venkova bovenského
nebo Z venk. volského.	<i>Celestin III, z rodu Bo-
venského.</i>
15. COMES SIGNATUS.
Hrabě znamenáný.	<i>Innocenc III, z rodu
Hrabit Signia.</i>
16. CANONICUS EX LATERE.
Kanovník z boku.	<i>Honorius III, z rodu
Savelli, kanovník Sv.
Jana Lateránského.</i>
17. AVIS OSTIENSIS.
Pták ostijský.	<i>Řehoř IX, z rodu hra-
bat Signia, kardinál
biskup ostijský.</i>

PROROCTVÍ O PAPEŽÍCH

18. LEO SABINUS.
Lev sabinský.	<i>Celestin IV, Milaňan, jeho znakem lev, kardinál bisk. sabinský.</i>
19. COMES LAURENTIUS.
Hrabě Vavřinec.	<i>Innocenc IV, z domu Fliska, hrabě z Lavanie, kardinál Svatého Vavřince v Lucině.</i>
20. SIGNUM OSTIENSE.
Znamení ostijské.	<i>Aleksander IV, z hrabat Signia, kardinál biskup ostijský.</i>
21. JERUSALEM CAMPANIAE.
Jerusalem (v) Kampanii.	<i>Urban IV, Francouz z Troyes v Champagni, patriarcha Jerusalemský.</i>
22. DRACO DEPRESSUS.
Ještěr stisknutý.	<i>Klement IV, jeho znakem orel držící v drápech ještěra.</i>
23. ANGUINUS VIR.
Muž hadí.	<i>Řehoř X, Milaňan z rodu Viskonti, majícího ve znaku hada.</i>
24. CONCIONATOR GALLUS.
Kazatel Gall.	<i>Innocenc V, Francouz, z řádu kazatelského.</i>
25. BONUS COMES.
Dobrý Hrabě.	<i>Hadrian V, Ottobonus, z rodu Fliska, hrabě Lavanský.</i>

26. PISCATOR THUSCUS.
Rybář toskanský.	<i>Jan XXI, dříve Jan Petr, kardinál biskup tuskulský.</i>
27. ROSA COMPOSITA.
Růže složená.	<i>Mikuláš III, z rodu Orsini, majícího ve znaku růži, nazývaný Složený.</i>
28. EX TELONIO LILIACAEI MARTINI.
Z celnice Martina Liliového.	<i>Martin IV, jeho znak. lilie; byl kanovníkem a pokladníkem u Sv. Martina Turského.</i>
29. EX ROSA LEONINA.
Z růže lví.	<i>Honorius IV, z rodu Savelli; znakem růže držené lvy.</i>
30. PICUS INTER ESCAS.
Datel mezi pokrmy.	<i>Mikuláš IV, rodem z Askoli (Escula) v Picenu.</i>
31. EX EREMO CELSUS.
Z pouště povýšený.	<i>Celestin V, zvaný Petr Morronský, poustevník.</i>
32. EX UNДАРUM BENEDICTONE.
Z požehnání vln.	<i>Bonifác VIII, dříve zv. Benedikt Caëtan, jeho znakem vlny.</i>
33. CONCIONATOR PATAREUS
Kazatel patarejský.	<i>Benedikt XI, slul Bratr Mikuláš, z řádu Kazatelů.</i>

PROROCTVÍ O PAPEŽÍCH

34. DE FESSIS AQUITANICIS. *Klement V, rodem z*
Z pásek akvitanských. *Akvitanie, jeho zna-*
kem pásy.
35. DE SUTORE OSSEO. *Jan XXII, Francouz z*
Ze ševce kostnatého. *rodu Ossa, syn ševcův.*
36. CORVUS SCHISMATICUS. *Mikuláš V, slul bratr*
Krkavec rozkolník. *Petr z Corbaria, proti*
Janu XXII protipapež
minorita.
37. FRIGIDUS ABBAS. *Benedikt XII, Opat*
Studený Opat. *kláštera Fontfroide*
(Studený Pramen).
38. DE ROSA ATREBATENSI. *Klement VI, biskup*
Z růže arrasské. *arrasský, jehož zna-*
kem růže.
39. DE MONTIBUS PAM- *Innocenc VI, kard. Sv.*
MACHII. *Jana a Pavla, titulu*
Z hor Pammachiových. *Pammachiova, jehož*
znakem bylo šest hor.
40. GALLUS VICECOMES. *Urban V, apoštolský*
Francouz Viskont. *nuncius u dvora Vi-*
skonti v Miláně.
41. NOVUS DE VIRGINE *Řehoř XI, slul Petr*
FORTI. *Belfort, kardinál S.*
Nový z panny silné. *Marie Nové.*

<p>42. DE CRUCE APOSTOLICA.
Z kříže apoštolského.</p>	<i>Klement VII, byl kardinálem knězem 12 Sv. Apoštolů, jeho znakem kříž.</i>
<p>43. LUNA COSMEDINA.
Měsíc kosmedinský.</p>	<i>Benedikt XIII, dříve Petr z Luny, kardinál jáhen S. Marie v Kosmedinu.</i>
<p>44. SCHISMA BARCINONUM.
Schisma barcelonské.</p>	<i>Klement VIII, protipapež, byl kanovníkem barcelonským.</i>
<p>45. DE INFERNO PRAEGNANTI.
Z pekla těhotného.</p>	<i>Urban VI, Neapolitán Pregnani, narozený v místě, jež slove Peklo.</i>
<p>46. CUBUS DE MIXTIONE.
Kostka ze smíšení.</p>	<i>Bonifác IX, z rodu Tomacelli z Janova v Ligurii, jehož znakem kostky.</i>
<p>47. DE MELIORE SIDERE.
Z lepší hvězdy.</p>	<i>Innocenc VII, slul Kosma de Melioratis ze Sulmonu, jeho znakem hvězda.</i>
<p>48. NAUTA DE PONTO NIGRO.
Plavec z černého moře.</p>	<i>Řehoř XII, Benátčan, kommandatář kostela nigropontského.</i>

PROROCTVÍ O PAPEŽÍCH

49. FLAGELLUM SOLIS.
Bič slunce.	<i>Aleksander V, Řek, arcibiskup milánský, jeho znakem slunce.</i>
50. CERVUS SIRENAE.
Jelen Sirenin.	<i>Jan XXIII, kard. jáhen sv. Eustachia, jenž s jelenem se vyobrazuje, legát bononský, Neapolitán.</i>
51. CORONA VELI AUREI.
Koruna zlatého závoje.	<i>Martin V, z rodu Colonna, kardinál jáhen Svatého Jiří u zlatého závoje.</i>
52. LUPA COELESTINA.
Vlčice celestinská.	<i>Eugen IV, Benátčan, dříve řeholní kanovník celestinský a biskup sienský.</i>
53. AMATOR CRUCIS.
Milovník kříže.	<i>Feliks V, slul Amadeus, vévoda savojský, znakem kříž.</i>
54. DE MODICITATE LUNAE.
Ze skrovnosti měsíce.	<i>Mikuláš V, ze Sarzany, z diecese lunenské, z rodičů nízkých.</i>
55. BOS PASCENS.
Vůl pasoucí (se).	<i>Kalikst III, Španěl, jeho znakem pasoucí se vůl.</i>

56. DE CAPRA ET ALBERGO. *Pius II, Sieňan, býval sekretářem kardinálů Capranica a Albergata.*
Z kozy a z hospody.
57. DE CERVO ET LEONE. *Pavel II, Benátčan, bývalý kommandatář kostela Cervienského a kardinál titulu Sv. Marka.*
Z jelena a lva.
58. PISCATOR MINORITA. *Sikstus IV, syn rybářův, Františkán.*
Rybář Minorita.
59. PRAECURSOR SICILIAE. *Innocenc VIII, slul Jan Křtitel a žil u dvora krále sicilského Alfonsa.*
Předchůdce Sicilský.
60. BOS ALBANUS IN PORTU. *Aleksander VI, kardinál biskup albanský a portský, jeho znakem vůl.*
Vůl albanský v přístavě.
61. DE PARVO HOMINE. *Pius III, Sieňan, z rodu Piccolomini.*
Z člověka malého.
(piccolo = malý, uomo = člověk.)
62. FRUCTUS JOVIS JUVABIT. *Julius II, Ligur, jeho znakem dub, strom Jovův.*
Plod Jovův v oblibě.

PROROCTVÍ O PAPEŽÍCH

63. DE CRATICULA POLITIANA.
Z mřížky politianské.	<i>Lev X, syn Vavřince Medicejského, ze školy Angela Politiana.</i>
64. LEO FLORENTIUS.
Lev Florentský.	<i>Hadrian VI, syn Florentiův, znakem jeho lev.</i>
65. FLOS PILAE AEGRAE.
Květ nemocného globu.	<i>Klement VII, Florentan, z domu Medici, jeho znakem koule a lilie.</i>
66. HIACYNTHUS MEDICORUM
Hyacinth lékařů.	<i>Pavel III, slul Farnése, znakem jeho lilie, byl kard. Sv. Kosmy a Damiana.</i>
67. DE CORONA MONTANA.
Z věnce horského.	<i>Julius III, dříve slul Jan Maria z Hory.</i>
68. FRUMENTUM FLOCCIDUM
Pšenice pápěrková.	<i>Marcel II, jeho znakem jelen a pšenice, proto pápěrková, že krátký čas panoval.</i>
69. DE FIDE PETRI.
Z víry Petrovy.	<i>Pavel IV, dříve slul Jan Petr Caraffa.
(cara = drahá, fides = víra.)</i>
70. ESCULAPII FARMACUM.
Lék Eskulapův.	<i>Pius IV, dříve slul Jan Angelo Medici.</i>

71. ANGELUS NEMOROSUS.
Anděl hájový.	<i>Pius V</i> , slul <i>Michael</i> ,
narozen v městečku
<i>Boschi</i> (= háje).
72. MEDIUM CORPUS PI-
LARUM.
Půl těla koulí.	<i>Řehoř XIII</i> , jeho zna-
kem půl draka, kar-
dinálem zvolen od
<i>Pia IV</i> , jenž měl ve
znaku koule.
73. AXIS IN MEDIETATE
SIGNI.
Osa v prostřed znaku.	<i>Sikstus V</i> , ve znaku
měl osu (pás) pro-
středkem lva.
74. DE RORE COELI.
Z rosy nebeské.	<i>Urban VII</i> , byl arcibi-
skupem rossanským
v <i>Kalabrii</i> , kdež man-
na se sbírá.
75. EX ANTIQUITATE URBIS.
Ze starověkosti města.	<i>Řehoř XIII</i> .
76. PIA CIVITAS IN BELLO.
Zbožná obec ve válce.	<i>Innocenc IX</i> .
77. CRUX ROMULEA.
Kříž romulský.	<i>Klement VIII</i> .
78. UNDOSUS VIR.
Muž vln.	

PROROCTVÍ O PAPEŽÍCH

79. GENS PERVERSA.
Plémě zvrhlé.
80. IN TRIBULATIONE PACIS.
V soužení míru.
81. LILIUM ET ROSA.
Lilie a růže.
82. JUCUNDITAS CRUCIS.
Příjemnost kříže.
83. MONTIUM CUSTOS.
Strážce hor.
84. SIDUS OLORUM.
Hvězda labutí.
85. DE FLUMINE MAGNO.
Z řeky veliké.
86. BELLUA INSATIABILIS.
Obluda nenasytná.
87. POENITENTIA GLORIOSA.
Pokání slavné.
88. RASTRUM IN PORTA.
Hrábě na bráně.

89. FLORES CIRCUMDATI.
Květy obloženy.
90. DE BONA RELIGIONE.
Z dobrého náboženství
nebo Z dobrého řádu.
91. MILES IN BELLO.
Vojín ve válce.
92. COLUMNA EXCELSA.
Sloup vysoký.
93. ANIMAL RURALE.
Zvíře polní.
94. ROSA UMBRIAE.
Růže umbrijská.
95. URSUS VELOX.
Medvěd rychlý.
96. PEREGRINUS APOSTO-
LICUS.
Poutník apoštolský.
97. AQUILA RAPAX.
Orel dravý.
98. CANIS ET COLUBER.
Pes a had.

PROROCTVÍ O PAPEŽÍCH

99. VIR RELIGIOSUS.

Muž nábožný nebo svědomitý.

100. DE BALNEIS ETRURIAE.

Z lázní etrurských.

101. CRUX DE CRUCE.

Kříž z kříže.

102. LUMEN IN COELO.

Světlo na nebi.

103. IGNIS ARDENS.

Oheň hořící.

104. RELIGIO DEPOPULATA.

Náboženství vylidněné.

105. FIDES INTREPIDA.

Víra neochvějná.

106. PASTOR ANGELICUS.

Pastýř andělský.

107. PASTOR ET NAUTA.

Pastýř a plavec.

108. FLOS FLORUM.

Květ květů.

PROROCTVÍ O PAPEŽÍCH

109. DE MEDIETATE LUNAE.

Z půle měsíce.

110. DE LABORE SOLIS.

Z práce slunce.

111. DE GLORIA OLIVAE.

Ze slávy olivy.

IN PERSECUTIONE EXTREMA SACRAE ROMANAE ECCLESIAE SEDEBIT PETRUS ROMANUS, QUI PASCET OVES IN MULTIS TRIBULATIONIBUS; QUIBUS TRANSACTIS, CIVITAS SEPTICOLLIS DIRUETUR; ET JUDEX TREMENDUS JUDICABIT POPULUM.

Za posledního pronásledování svaté Církve Římské seděti bude na stolci PETR ŘÍMSKÝ, jenž pásti bude ovce v mnoha souženích; když tato pomínou, město sedmi pahrbků bude sbořeno; a Soudce strašný souditi bude lid.

* * *

Vysvětlivky u jmen Papežů nejsou od Malachiáše, nýbrž od důst. Otce Alfonsa Giacona, z řádu kazatelského, vykladatele tohoto proroctví.

(Poznámka v LIGNUM VITAE.)

PROROCTVÍ MNICHA PADUÁNSKÉHO O PO- SLEDNÍCH PAPEŽÍCH

BENEDIKT XIV.

ANIMAL RURALE, quod benedictum mente ge-
nerosa pro Deo agit opus. — Il Papa Bene-
detto decimo quarto, anima generosa, augusta,
veramente reale.

*Zvíře polní, jež s myslí ušlechtilou koná
požehnané dílo pro Boha. — Papež Bene-
dikt XIV., duše šlechetná, vznešená, vpravdě
královská.*

KLEMENT XIII.

ROSA UMBRIAE bene olens Patri decet clementi
populi romani domino. — Clemente tredecimo,
umano padre, ai suoi populi ben' amorevole.

*Růže Umbrijská líbezně vonící Otci sluší
milostivému pánu lidu římského. — Kle-
ment XIII., otec dobrotivý, svým národům
velmi milý.*

KLEMENT XIV.

Ecce CURSUS VELOX. Memento mori, memento vita quam rapida! Gloria Domino Deo! — Padre Clemente decimo quarto vivo come glorioso dominatore VI aa X mm.

Ejhle, *Běh rychlý*. Pamatuj na smrt, pamatuj, kterak život prudký! Sláva Pánu Bohu! — Otec Klement XIV. živ jako slavný panovník šest let deset měsíců.

PIUS VI.

PEREGRINUS APOSTOLICUS, de solo in coelo aeternam peto gloriam. — Santo Padre Pio sesto, magno e glorioso martire nel cielo.

Poutník apoštolský, ze země u věčnou slávu v nebi směřuji. — Svatý Otec Pius VI., veliký a slavný mučedník v nebi.

PIUS VII.

AQUILA RAPAX, daemonica pestis, et Roma dolens, at vicit amor. — Padre Pio settimo, amore di Roma santa. L'aquila è vinta.

Orel dravý, ďábelská nákaza morová, a Řím

lkající, leč zvítězila láska. — Otec Pius VII.,
láska Říma svatého. Orel jest přemožen.

LEV XII.

CANIS ET COLUBER. Orant pro te, o pie, modestissime, fideles Domino. — Santissimo Padre Leone dodecimo, Prete beneficissimo.

Pes a Had. Modlí se za tebe, ó milý, přeskromný, věrní Pánu. — Přesvatý Otec Lev XII., Kněz nejdobročinnější.

PIUS VIII.

VIR RELIGIOSUS, Deo carus. Salve, o romani pagi et orbis doctor optime! — A te Padre Pio ottavo, religiosissimo Re, il buon' cuore di Roma.

Muž nábožný, milý Bohu. Zdráv buď, okrsku římského i světa učitelí výtečný! — Tobě, Otče Pie VIII., Králi přenábožný, dobré srdce Říma.

ŘEHOR XVI.

DE BALNEIS ETRURIAE cito deveniet Romae
Papa homo Domini, doctissimus operosi gre-

gis pastor. — Evviva benedetto Padre Gregorio decimo sesto, chi sarà esimio papa, miro e dottissimo!

Z lázní etrurských brzy octne se v Římě Papež, člověk Páně, veleučený dělného stádce pastýř. — Ať žije požehnaný Otec Řehoř XVI., jenž bude papežem výtečným, podivuhodným a veleučeným!

PIUS IX.

O CRUX DE CRUCE! O dulcissima crux! O pia Maria, Mater nostra candidissima, protegis Romanos. — Padre Pio nono, o di Roma Re santissimo, di Gesù vicario martir, vera Maestà! MDCCCLXX.

Ó Kříži z Kříže! Ó přesladký kříži!
Ó Maria milostivá, Matko naše nejčistší, ty chráníš Římány. — Otče Pie IX., ó přesvatý Králi Římský, náměstku Ježíšův mučedníku, pravý majestáte! 1870.

LEV XIII.

Redit Eoz: ave LUMEN IN COELO. — Evviva Leone decimo terzo!

Zase svítá: vítěj *Světlo na nebi*. — Ať žije Lev XIII.!

PIUS X.

Regit IGNIS ARDENS, pater populi Romae. — Gloria perpetua a nostro signore Pio decimo!

Vládne *Oheň žhoucí*, otec lidu Římského. — Sláva trvalá našemu pánu Piu X.!

PAVEL VI.

En RELIGIO DEPOPULATA et Satanae soboles saevissima.. — Santissimo Padre Paolo sesto. Sù Italiana lega!

Hle *Náboženství vylidněno [zpustošeno]*, a plemeno Satanovo nejzuřivější. — Přesvatý Otec Pavel VI. Vzhůru, svaze italský!

PIUS XI.

En FIDES INTREPIDA et praedicta immolatio, victoria sancta certissima! — Santissimo Padre Pio undecimo, Re d'Italia. Fede ai meriti, città santa!

Hle, *Víra neochvějná* a obětování (zabíjení) předpověděné, vítězství svaté nejji-

stější! — Přesvatý Otec Pius XI., Král Italie.
Víru v zásluhy, město svaté!

ŘEHOŘ XVII.

Tu es Romae PASTOR ANGELICUS, ó mitis doctor, ó Pater indulgentissime. — Salve Gregorio decimo settimo, Padre santissimo, Pastor utile.

Ty's Říma *Pastýř andělský*, ó učiteli tichý,
Otče nejshovívavější. — Vítej, Řehoři XVII.,
Otče přesvatý, Pastýři prospěšný.

PAVEL VII.

Ave docte PASTOR NAUTAQUE populi romani prudentissime. — Santissimo Padre Paolo settimo. Dunque rivenuta la pace perfecta!

Zdráv buď, učený *Pastýři a Plavče [převozníku]* lidu římského nejbezpečnější. —
Přesvatý Otec Pavel VII. Nastal tedy zase dokonalý mír!

KLEMENT XV.

Ecce FLOS FLORUM, ecce lilium patriae virtutes coronans sanctissimaeque in Domino praedicta. — Santissimo Padre nostro Clemente

decimo quinto. Tu Roma, filia sua, venera il Re pacifico.

Ejhle, *Květ květů*, ejhle lilie vlasti ctnosti korunující a věci přesvaté v Pánu předpověděné. — Přesvatý Otec náš Klement XV. Ty, Říme, dcero jeho, cti Krále pokojného.

PIUS XII.

DE MEDIETATE LUNAE procedit a Doctore divino missus Romae. — Salve amore Padre nostro Pio dodecimo, mediatore santissimo, presunta vittima!

Z půli měsíce vychází Učitelem božským Římu poslaný. — Zdráv buď milovaný Otec náš, Pius XII., přesvatý prostředník, vyhlédnutá oběť!

ŘEHOŘ XVIII.

DE LABORE SOLIS optimo terra devotam pastoris sanctissimí gregem enutrit. — Santissimo Padre Gregorio decimo ottavo, Prete tutto ammirabile.

Z práce slunce výtečné země živí oddané přesvatého pastýře stádo. — Přesvatý Otec Řehoř XVIII., Kněz ve všem podivuhodný.

LEV XIV.

DE GLORIA OLIVAE Domini ó qualis pacifer,
ó quam omnibonus protector! — Papa Leone
quattordicesimo, monarca virile, glorioso do-
minio.

Ze slávy olivy Páně ó jaký dárce míru,
ó jak všedobrý ochránce. — Papež Lev XIV.,
monarcha zmužilý, slavné panství.

PETR, Papež poslední.

In hac desolatione mundi suprema sedebit
Petrus Romanus, ultimus Dei veri pontifex.

Roma nefans diruetur, et iudex tremendus
judicabit triumphans omnes populos.

V tomto posledním svrchovaném spu-
štění světa seděti bude na Stolci Petr Řím-
ský, poslední Boha pravého velekněz.

Řím bezbožný bude zničen, a Soudce
strašný souditi bude vítězný všecky národy.

MODLITBA SLUHY BOŽÍHO LUDVÍKA
MARIA GRIGNONA Z MONTFORTU
O APOŠTOLY POSLEDNÍCH DOB.

ROZPOMEŇ SE PANE, rozpo-
meň se na svou Kongregaci, kte-
rou jsi měl od počátku, mysle na
ni od věčnosti; kterou držel jsi
ve své ruce všemohoucí, když jedním slovem
vyvodil jsi vesmír z nicoty; a kterou jsi skryl
ještě do svého srdce, když tvůj Syn, umíraje
na kříži, zasvětil ji svou smrtí, a světil ji jako
vzácný poklad péči své přesvaté Matky. *Me-
mor esto Congregationis tuae, quam possedisti ab
initio.*

Vyslyš, Pane, úmysly Svého milosrden-
ství; vzbud muže svou pravicí, takové, jak
jsi je ukázal, udíleje vědomosti prorocké něk-
terým z tvých největších služebníků, jako sva-
tému Františku Paulánskému, svatému Vin-
cenci Paulánskému, svatému Vincenci Fer-
rarskému, svaté Kateřině Sienské, a tolika
jiným duším velikým ve věku minulém, ba
i v tomto, v němž žijeme.

Memento. Bože všemohoucí, rozpomeň se na tuto Společnost, sděl jí všemohoucnost své ruky, která není nikterak zkrácena, ať uzří světlo denní, a proved ji a doved ji k jejímu dokonání. *Innova signa, immuta mirabilia, sentiamus adjutorium brachii tui.*

O velký Bože! který můžeš z hrubých kamenů nadělati tolikéž dítky Abrahamovy, rci jedno jedinké slovo v Bohu, by posláni byli dobří dělníci na tvou žeň, a dobří misionáři do tvé Církve.

Memento. Bože dobrotivý, rozpomeň se na bývalá milosrdenství; a pro táž milosrdenství rozpomeň se na sliby opakované, které jsi nám učinil svými proroky, ba i svým Synem, a vyslyš nás v našich spravedlivých žádostech. Rozpomeň se na modlitby, jež ktobě tvoji služebníci a tvoje služebnice vysílali na tento úmysl po tolik věků; ať jejich hlasy, jejich vzlykot, jejich slzy a jejich krev prolitá přijdou před tebe, by vymohli tvého milosrdenství; ale vzpomeň si zvláště na svého drahého Syna, *respice in faciem Christi tui*: popatř svýma očima na jeho smrtelný zápas, na jeho zmatek a jeho láskou dýšící nářek v Zahradě Olivetské, když pravil: *Quae utilitas in sanguine meo?* Jeho smrt ukrutná a

jeho krev prolitá křičí k tobě o milosrdenství, aby pomocí této Kongregace jeho říše byla zbudována na troskách říše jeho nepřátel.

Memento. Rozpomeň se, Pane, na tuto Obec v účincích tvé spravedlnosti: *Tempus faciendi, Domine, dissipaverunt legem tuam.* Jest čas učiniti, co jsi přislíbil. Tvůj božský zákon jest přestupován, tvým Evangeliem jest zhrdáno, tvoje náboženství opouštěno; přívaly nešlechtnosti zaplavují celou zemi, a strhují i tvoje sluhy; celá země jest zkažena: *Desolatione desolata est terra*; Bezbožnost jest na trůně; tvoje svatyně jest znesvěcena, a ohavnost jest až i na místě svatém, Necháš takto vše na zpuštění, spravedlivý Pane, Bože pomsty? Blíží se vše konci jako Sodoma a Gomorrha? Navždy jsi umkl? Což netřeba, aby tvoje vůle dala se na zemi jako na nebi, a by tvoje království přišlo? Což neukázal jsi předem některým přátelům budoucí obnovu své Církve? Což netřeba, aby se Židé obrátili k pravdě? Což toho Církev neočekává? Což všichni Svati nebešťané nevolají k tobě: *Justice, Vindica*? Což všichni spravedliví pozemšťané nepraví ti: *Amen, veni, Domine*? Neúpějí-liž všichni tvorové, i nejnepatrnější, pod tíží nesčetných hříchů Ba-

bylonu, a nežádají-liž si tvého příchodu, abys znovu obnovil všechny věci? *Omnis creatura ingemiscit.*

Pane Ježíši, *memento Congregationis tuae.* Rozpomeň se na to, abys dal své Matce novou Společnost, bys obnovil skrze ni všechny věci, a bys ukončil Marií léta milosti, jak jsi je počal skrze ni. *Da Matri tuae liberos, alioquin moriar.* Dej dítky, služebníky své Matce; sice at umru. *Da Matri tuae.* Vždyť pro tvou Matku tě prosím. Rozpomeň se na její útroby a na její prsy, a neodbývej mne; vzpomeň si, koho jsi Syn, a vyslyš mne; rozpomeň se, čím ona jest tobě a čím ty jsi jí, a ukoj mé touhy. Čeho si od tebe žádám? ničeho pro sebe, všeho pro tvou slávu. Čeho od tebe žádám? Co můžeš, ba směle to pravím, co máš mi uděliti jako Bůh pravý, jímž jsi, jenž moc má na nebi i na zemi, a jako nejlepší všech dítek, které milují neskonale tvou Matku. Čeho na tobě žádám? *Liberos.* Kněze svobodné tvou svobodou, odtržené ode všeho, bez otce, bez matky, bez bratří, bez sester, bez příbuzných dle těla, bez přátel dle světa, beze statků, beze starosti, bez péčí, ba i bez vlastní vůle. *Liberos.* Otroky tvé lásky a tvé vůle, lidi podle srdce tvého, kteří, bez vlastní vůle, která je

poskvrňuje a je zdržuje, konají jen a jen tvou vůli, a porážejí všechny tvoje nepřátele jako noví Davidové, s holí Kříže a s prakem svatého růžence v rukou : *In baculo Cruce et in virga Virgine.*

Liberos. Duše povznešené od země a plné rosy nebeské, které bez překážky letí odevšad po vanutí Ducha Svatého. To o nich, z části, měli tvoji prorokové známost, když se tázali : *Qui sunt isti qui sicut nubes volant? Ubi erat impetus spiritus, illuc gradiebantur.*

Liberos. Lidi stále k tvé ruce, stále pohotové tebe poslouchati na hlas svých představených jako Samuel, *praesto sum* ; stále ochotné běžeti a vše trpěti s tebou a pro tebe, jako apoštolové : *eamus et moriamur cum illo.*

Liberos. Pravé dítky Mariiny, tvé svaté Mateře, které by byly zplozeny a počaty její láskou, nosené v jejím lůně, přissáté k jejím prsům, kojené jejím mlékem, vychovávané jejími péčemi, podpírané jejími pažemi a obohacené jejími milostmi.

Liberos. Pravé služebníky svaté Panny, kteří by jako svatí Dominikové šli všudy, se svítilí a pálicí pochodní svatého Evangelia v ústech a se svatým růžencem v ruce štěkat jako psi věrní proti vlkům, kteří nechtějí než

roztrhatí stádo Ježíše Krista ; pálení jako ohně, a osvětlovati temnoty světa jako slunce ; a kteří mocí pravé zbožnosti k Marii, totiž vnitřné, bez pokrytství ; vnější bez kritiky ; opatrné bez nevědomosti ; něžné bez lhostejnosti ; stále bez lehkosti, a svaté bez domýšlivosti, drtí všude, kam přijdou, hlavu starého hada, aby prokletí, které jsi na něho pustil, bylo úplně naplněno. *Inimicitias ponam inter te et mulierem, inter semen tuum et semen ipsius ; et ipsa conteret caput tuum.*

Jest pravda, velký Bože, že svět napne, jak jsi to předpověděl, veliká osídla patě této ženy tajemné, totiž malé Společnosti jejích Dítěk, které přijdou na konci světa, a že nastanou velká nepřátelství mezi tímto blaženým potomstvem Mariiným a prokletým pokolením Satanovým ; ale toť nepřátelství zcela božské, a jediné, jehož tys původcem. *Inimicitias ponam.* Ale tyto boje a tato pronásledování, kterými děti rodu Belialova trápití budou rod tvé svaté Matky, jen více rozpoznou moc tvé milosti, statečnost jejích ctností a vliv tvé Matky, protože ty jsi jí dal od počátku světa plnou moc rozdrtiti tohoto nadutce pokorou svého srdce. *Ipsa conteret caput tuum.*

Alioquin moriar. Zdaž nebylo by mi lépe zemřítí než vidětí tě, můj Bože, po všechny dni tak krutě a tak beztrestně uráženého, a sebe vidětí po všechny dni v nebezpečí, že budu stržen proudy nepravosti, které vzrůstají každým mžikem, aniž se jim co v cestu staví? Ah! tisíc smrtí bylo by mi snesitelnější. Buď pošli mi pomoc s nebe, buď vezmi mou duši. Ano, kdybych neměl naděje, že vyslyšíš dříve nebo později tohoto ubohého hříšníka, ve prospěch tvé slávy, jako jsi byl již tolik jiných vyslyšel, *iste pauper clamavit et Dominus exaudivit eum*, prosil bych tě o to rozhodně, jako prorok: *Tolle animam meam.*

Ale důvěra, již mám ve tvé milosrdenství, našeptává mi s jiným prorokem: *Non moriar, sed vivam, et narrabo opera Domini, až budu moci říci se Simeonem: Nunc dimittis servum tuum, Domine . . . in pace, quia viderunt oculi mei, etc.*

Memento. Duše Svatý, rozpomeň se a zplod a vytvoř dítky Boží, se svou božskou a věrnou chotí Marií. Utvořil jsi hlavu předurčených s ní a v ní; s ní a v ní dlužno, abys utvořil všechny její údy; nezplozuješ žádnou osobu božskou v božství; ale jedině ty utváříš všechny osoby božské, vně božství, a

všichni Svati, kteří byli a budou až do konce světa, jsou tolikéž díly tvé lásky sjednocené s Marií. Zvláštní království Boha Otce trvalo až do potopy, a bylo zakončeno potopou vodní; království Ježíše Krista bylo zakončeno potopou Krve; ale tvoje království, Duchu Otce i Syna, postupuje od nynějška a bude zakončeno potopou ohně, lásky a spravedlnosti.

Kdy to bude, až přijde tato záplava ohně čisté lásky, kterou zažehneš na celé zemi způsobem tak libým a tak prudkým, že všichni národové, Turci, modláři, ba i Židé se jí zapálí a obrátí? *Non est qui se abscondat a calore ejus.*

Accendatur. Ať tento božský oheň, s kterým Ježíš Kristus přišel na zemi, jest zažehnut dříve než vzplaneš ohněm svého hněvu, který spálí vše na popel. *Emitte spiritum tuum, et creabuntur, et renovabis faciem terrae.* Pošli tohoto Ducha, sám oheň, na zemi, aby stvořil na ní kněze sám oheň, jichž přísluhou tvář země byla by obnovena, a naše Církev obrozena.

Memento Congregationis tuae. Tot Kongregace, tot shromáždění, tot výbor, tot výkvět předurčených, které máš učiniti ve světě

a ze světa. *Ego elegi vos de mundo.* Jest to stádo jehňátek pokojných, jež ti bude shromáždit mezi tolika vlky; hejno cudných holubic a orlů královských mezi tolika krkavci; roj včel mezi tolika sršáni; stádo křepkých jelenů mezi tolika hlemýždi; pluk lvů statečných mezi tolika bázlivými zajíci. Ah! Pane, *congrega nos de nationibus*, shromažď nás, sjednot nás, aby se vzdávala veškerá sláva tvému jménu svatému a mocnému.

Předpověděl jsi tuto osvícenou Společnost svému Proroku, který se o ní vyjadřuje výrazy velmi temnými a velmi skrytými, ale božskými: *Pluviam voluntariam segregabis, Deus, haereditati tuae, et infirmata est, tu vero perfecisti eam. Animalia tua habitabunt in ea. Parasti in dulcedine tua pauperi, Deus. Dominus dabit verbum evangelizantibus virtute multa. Rex virtutum, dilecti, dilecti; et speciei domus dividere spolia. Si dormiatis inter medios cleros, pennae columbae de argentatae et posteriora dorsi ejus in pallore auri. Dum discernit coelestis reges super eam, nive dealbabuntur in Selmon: mons Dei, mons pinguis, mons coagulatus, mons pinguis; ut quid suspicamini montes coagulatos? mons in quo beneplacitum est Deo habitare in eo, etenim Dominus habitabit in flnem.*

Jaký jest, Pane, tento déšť dobrovolný, který jsi oddělil a vyvolil pro své dědictví oslabené, ne-li tyto svatí misionáři, dívky Marie, tvé nevěsty, které ti jest shromáždit a oddělit od obecná pro dobro své Církve, tak oslabené a poskvrněné zločiny svých dítek?

Cože to za zvířata a za chudé, kteří zůstanou ve tvém dědictví a kteří tam krmení budou božskou sladkostí, jim od tebe připravenou, ne-li tyto chudí misionáři, odevzdání do Prozřetelnosti, kteří oplývají budou tvými božskými slastmi; ne-li ta tajemná zvířata Ezechielova, která budou mít lidskost člověkovu svou nezištnou a blahodějnou láskou k bližnímu; srdnatost lvovu svatým hněvem a vroucí a opatrnou horlivostí proti demonům, dětem Babylonu; sílu býkovu svými apoštolskými pracemi a svým umrtvováním proti tělu; a konečně hbitost orlí svým rozjímáním v Bohu?

Takoví jsou misionáři, které chceš poslati do své Církve; budou mít oko lidské pro bližního, oko lví proti tvým nepřátelům, oko tuří proti sobě samým, a oko orlí pro tebe. Tito nápodobitelé Apoštolů kázati budou *virtute multa, virtute magna*, s velikou sí-

lou a mocí, a tak velikou a tak skvělou, že pohýbati budou všemi duchy a srdci těch míst, na nichž kázati budou. Právě jim dáš svoje slovo; *dabis verbum*; ba svoje ústa a svoji moudrost; *dabo vobis os et sapientiam*, *cui non poterunt resistere omnes adversarii vestri*, již žádný z tvých nepřátel nebude moci odporovati.

V nich právě, v těchto miláčcích, o rozmilý Ježíši, zalíbíš si jakožto král ctností, protože nebudou míti jiného účelu ve všech svých misiích než dáti tobě celou slávu křistí, kterých dobudou na tvých nepřátelích. *Rex virtutum, dilecti, dilecti, et speciei domus dividere spolia.*

Svou odevzdaností do Prozřetelnosti a svou zbožností k Marii, budou míti stříbřitá křídla holubice, *inter medios cleros, pennae columbae deargentatae*: totiž čistotu nauky a mravů; a záda zlatistá, *et posteriora dorsi ejus in pallore auri*: totiž dokonalou lásku k bližnímu, by snášeli jejich nedostatky a velikou lásku k Ježíši Kristu, by nesli jeho Kříž.

Ty sám, o Ježíši, jako Král nebes i Král králů odloučíš od obecna tyto misionáře, zrovna jako krále, bys je zbělel jako sníh na hoře Selmonu, hoře Boží, hoře bohaté

a úrodné, hoře pevné a husté, na hoře, na níž Bůh si libuje podivuhodně, a na níž přebývá a přebývatí bude až do konce.

Kdo jest Pane, Bože pravdy, touto tajemnou horou, o níž nám pravíš tolik divů, ne-li Maria, tvoje drahá choť, jejíž základy upevnil jsi na vrcholu nejvyšších hor? *Fundamenta ejus in montibus sanctis . . . mons in vertice montium.*

Šťastní a tisíckrát šťastní kněží, které jsi tak dobře vybral a předurčil, aby bydleli s tebou na této bohaté a božské hoře, by se na ní stali králi věčnosti svým opovrhováním zemí a svým povznešením v Bohu, aby na ní zbělely jako sníh spojováním s Marií, tvou nevěstou celou krásnou, celou čistou a celou neposkvrněnou, aby se na ní obohacovali rosou nebe a tukem země, všemi požehnáními časnými a věčnými, jimiž Maria jest vrchovatě naplněna.

Právě s výše této hory metati budou jako noví Mojžíšové, svými vroucími modlitbami šípy proti svým nepřítelům, by je sdrtili nebo obrátili; právě na této hoře, na níž vyučování budou přímo ústy Ježíše Krista, jenž na ní ustavičně bydlí, pochopení jeho osmera blahoslavenství; právě na této hoře Boží bu-

dou proměňování s ním jako na Táboře, umíratí budou jako na Kalvarii, a stoupatí budou na nebe s ním jako na hoře Olivetské.

Memento Congregationis tuae : tuae, jediné na tobě jest učiniti svou milostí toto shromáždění ; kdyby člověk přiložil k tomu prvně svou ruku, nic nebude učiněno ; zamíchá-li se s tebou do toho, všechno pokazí, všechno převrátí. *Tuae Congregationis* : toť tvoje dílo, velký Bože, *opus tuum fac*, učin své dílo zcela božské ; shromáždi, svolěj, sdruž ze všech míst tvého panství své vyvolené, a učin z nich vojenský sbor proti svým nepřítelům.

Viz, Pane, Bože vojsk, vůdce, kteří sdružují úplné roty, mocnáře, kteří vyzbrojují četná vojska, plavce, kteří spojují celá loďstva, kupce, kteří shlukují se ve velkém počtu na tržištích. Co lotrů, bezbožníků, ožralů, zhýralců po hejnech spojuje se proti tobě po všechny dni, a tak snadně a tak hbitě ! Jen se zapískne, jen zabubnují, jen tupý hrot meče ukáží, suchou větev vavřínu slíbí, kousek žluté nebo bílé hrudky podají, třemi slovy, dým cti, zájem o nicotu, bídná hovadská rozkoš, jak kdy přijde na oči, sdružují na obrátku zloděje, shromážďuje vojáky, spojuje

pluky, shlukuje kupce, naplňuje domy a tržiště, a pokrývá zemi a moře nespočetnými zástupy zatracenců, kteří, ač všichni rozdělení a odloučení od sebe buď vzdáleností míst, nebo rozdílností povah, nebo jejich vlastních zájmů, spojují se přece všichni vespolečně až na smrt, by proti Tobě bojovali pod korouhví a vedením demonovým.

A z nás, velký Bože ! ač jest v tom tolik slávy a tolik prospěchů, tolik sladkosti a zisku tobě sloužiti, skoro nikdo nevezme do rukou tvou věc ? skoro žádný voják nezařadí se pod tvou korouhev ? skoro žádný svatý Michael nezvolá z prostřed svých bratří, horle pro tvou slávu : *Quis ut Deus ?* †

Ah ! dovol mi křičeti všude : Hoří, hoří, hoří ; pomoc, pomoc, pomoc ! hoří v domě Božím, hoří v duších, hoří až i ve svatyni ; na pomoc našemu Bratru vražděnému, na pomoc našim dítkám rdouseným, na pomoc našemu dobrému Otci, dýkou probodávanému ! *Qui Domini est jungatur mihi* : ať všichni dobří kněží, kteří jsou rozšířeni po světě křesťanském, a ti, kteří jsou nyní v prostřed boje, a ti, kteří vyšli z vřavy, by se uchýlili na pouště a do samoty, ať všichni tyto dobří kněží přijdou a připojí se k nám : *vis unita fit for-*

lior, ať jsme pod korouhví Kříže vojskem
dobře spořádaným v bitvě, by útočilo svorně
na nepřátele Boží, kteří již odtroubili do
zbraně ; *Sonuerunt, frenduerunt, fremuerunt,*
multiplicati sunt. Dirumpamus vincula eorum et
projiciamus a nobis jugum illorum. Qui habitat
in coelis irridebit eos. Exurgat Deus et dissipen-
tur inimici ejus. Exurge, Domine, quare obdor-
mis ? exurge.

Pane, povstaň, proč jsi, jakobys spal ? po-
vstaň v celé své moci, ve svém milosrden-
ství a své spravedlnosti, a utvoř si vybranou
společnost strážců, k ochraně tvého domu,
k obhajbě tvé slávy a k záchraně těchto duší,
za něž jsi všechnu svou krev prolil, aby ne-
byl než jeden ovčinec a jeden pastýř, a aby
všichni ti vzdávali slávu ve tvém svatém
chrámě, *et in templo ejus omnes dicent gloriam.*

AMEN.

O ZKÁZE PAŘÍŽE

JAK ZJEVENO BYLO AUGUSTU WATRINOVÍ

O ZKÁZE PAŘÍŽE

JAK ZJEVENO BYLO AUGUSTU WATRINOVÍ

Narodil jsem se v Lotrinsku, kde moji rodiče nevalně zámožní vzdělávali si sami skrovný kousek země. — Jednoho dne, 5. ledna 1885, zrovna o půl čtvrté odpoledne mlátil jsem se svým otcem obilí z poslední sklizně, a tu náhle jsem pocítil, jakobych byl zasažen bleskem... Byl jsem přetvořen jakýmsi způsobem... Jest velice nesnadno popsati tento stav... Řekli byste, že jsem se stal jiným člověkem, rozumnějším, myšlenek otevřenějších, člověkem, jehož schopnosti přirozené byly náhle rozmnoženy.

Ale tentokráte neměl jsem žádného vidění a měl jsem jenom pocít, že nejsem už nikterak, jakým jsem býval.

Neřekl jsem ničeho o této příhodě ani svým rodičům ani sousedům. Nebyl jsem si ostatně příliš jist, nebyl-li jsem hříčkou omámení způsobeného únavou. Ale bylo mi brzo vrátiti se ke zřejmosti a poznati, že se udála jakási změna se mnou. Z nevěřícího v otázkách náboženských, jakým jsem byl, stal jsem se věřícím, a moje pevná víra, která se počíná 5. lednem 1885, od té chvíle jenom vzrůstala.

Ale nebeské výstrahy, jež byly s počátku nejasny a neurčity, stávaly se den ode dne přes-

nějšími a jasnějšími. Za nějaký čas po tom, co jsem byl takto přetvořen, dostal jsem první rozkaz svého poslání a zůstala mi naň vzpomínka nezapomenutelná. Zrovna když jsem se pomodlil u svého lože večer, než jsem ulehl, měl jsem jakoby dojem někoho, jenž mi křičel velice silně do ucha: „Vydej se do Paříže! Dlužno jíti do Paříže! toť tvoje povinnost! Něco strašlivého, děsného, co převyšší hrůzou všechny hrůzy dosavadní, hrozí Paříži!“

Ještě jsem neřekl ničeho rodičům, ale svěřil jsem se s tím svému faráři, který mi poradil čekat a modliti se.

Byl jsem trpěliv po šest let. Bylo mi třeba nesmírné síly vůle, bych odporoval podivným hlasům, jež mi říkaly stále: »*Jdi do Paříže! Jdi do Paříže!*« Měl jsem ustavičná vidění. Konal jsem poutě, modlil jsem se vroucně . . . Posléze byl jsem přesvědčen o svém poslání a rozhodl jsem se jíti do Paříže.

Poněvadž zatím zemřel můj otec, měl jsem několik sous v kapse, i vydal jsem se do Paříže. Ale víte dobře, jak život jest krušný a jak nesnadno najíti zaměstnání . . . Po šesti nedělích, nemocen, vysílen, bez haléře v kapse, nikoli však zmalomyslněn, zamířil jsem k Verdunu, kde jsem zůstal nějaký čas.

Byl jsem velmi blízko své domoviny: opustil jsem Verdun za několik měsíců a vrátil se do Rabat v Lotrinsku, kde jsem se zase shledal se svou matkou.

Jal jsem se zase u matky hospodařiti na našem skrovném statku, ale stále mě pronásledovala myšlenka, že není moje místo zde doma, u svých, ve štěstí, nýbrž v Paříži, v práci a v nouzi.

Jedné noci — a Bůh ví, že si na ni vzpomínám — když jsem měl právě rozepsaný dopis, jsa ducha velice jasného, jak vidíte, a nikterak ospalý, dobře vězte, tu moje hlava na ráz byla obklopena ohnivou koulí. Chvíli jsem se probíral z tohoto vzrušení . . . Nepochybuje nikterak, že to byla nová výstraha Boží, chtěl jsem se modliti, leč tu jsem měl snad nejhroznější a nejděsivější vidění, na jaké bylo dáno lidem patřiti.

Viděl jsem Paříž způsobem velice zřetelným, s jejími budovami, kostely, osvětlenou zářícím sluncem. Tu náhle za strašného burácení proud plamenů a ohně se řítí do středu města. Blesky brázdí oblaka se všech stran . . . Hrozný výkřiky, smrtelný chrapot vychází z Paříže, jež umírá zasažena prchlivostí Boží . . . Poslední blesk a vše jest zase klidno; Paříž jeví se mi jako na počátku vidění.

Vše se mi rozvinulo před očima asi v deseti vteřinách, a přísahám vám, že jsem viděl a to dobře viděl, běda! co jsem vám vypravoval.

To se událo v lednu 1901. Dne 26. června byl jsem v Paříži, úplně rozhodnut tentokráte promluvit a vyvarovati obyvatele velikého města od neštěstí, jež mu hrozí.

Sepsal jsem svoje „Nadpřirozené zjevení“ a zaslal je do několika pařížských časopisů, do *Slova svobodného*, do *Blesku*, do *Kříže*, do *Autority*. Žádný nepojal vážně mého dokumentu.

Tehdy jal jsem se bez oddechu pracovat. Našel jsem v tomto hostinci zaměstnání číšníka.¹⁾ Bylo mi laskavě svěřeno. Naspořil jsem si něco peněz a s těmito úsporami bylo mi možno vydati moje „Nadpřirozené zjevení“, které hodlám všude rozšiřovati.

¹⁾ Boulevard Ney, č. 115. Tam bydlí Watrin, muž prostřední postavy, 35—40letý, světlých vlasů, trochu delších, vousů krátkých a řídkých, zastřižených do hrotu, čela širokého s dvěma modrýma očima, malýma, ale podivně zářícíma.

NADPŘIROZENÉ ZJEVENÍ

Paříž stihne brzo smutný osud Sodomu a Gomorrhy, Paříž jest odsouzena k záhubě, Paříž byla prokleta, by byla příkladem celému světu.

Střed Paříže příslušný do jedenácti prvních okresů bude zvláště pohlcen nebeským ohněm, ostatní okresy budou uchráněny, přece však budou stiženy hroznými tresty jako celá Francie.

Takovou, Pařížané, smutnou novinu jest mi zvěstovati vám, jak mě Prozřetelnost mnoha nadpřirozenými a božskými zjeveními zavazuje.

Dlouho bojoval jsem proti tomuto rozkazu Prozřetelnosti, já, který jsem povahy tiché a ne-smělé, nepřítel každé zlomyslnosti a každé nenávisti, byl jsem naplněn hrůzou, jakmile mi tato vzpomínka vstoupila na mysl. A hle, ve chvíli, kdy jsem se toho nejméně nadál, nové zjevení jako hromová rána otřáslou mnou se silou, jaké nemožno vyjádřiti. Bylo dlužno, abych mluvil: **Bylo to dlužno.** Mimo to více důkazů a pozoruhodných fakt přesvědčilo mě způsobem zřejmým, že moje zjevení jsou původu božského a že přicházejí od Boha. **Ano!!! ... Přicházejí od Boha.**

Jest jisto, že i jiná veliká města jako Londýn, Nový York a Berlín jsou stejně zkažena. Ale Paříž, město katolické, dávala v tom příklad; a Paříž jest hlavou Francie, prvorozené dcery Církve, ale Francie, vyvolená Bohem, aby hájila Církve, zapomněla a zradila svoje poslání; tedy Bůh chce zase přivésti svoji zvláště oblíbenou zemi k její bývalé víře a k jejímu poslání vůči Církvi, uvaluje na ni, když toho třeba, příkladný trest. Zbytečno dodávati, že odporovati Bohu bylo by ztracenou námahou nebo spíše bylo by bláznovstvím; neboť kdo může odporovati Bohu? — Také žádná moc lidská mi nezabrání, bych nevykřikl: Paříži! ty chováš ve svém lůně, co jest nejlepššího v lidstvu, a zrovna tak, běda! co jest nejhorššího, třes se, třes se! neboť jsi byla prokleta, ano, prokleta, a tvoji dnové jsou sečtení. Budeš zasažena a shlazena pro svoje rouhání, svoji bezbožnost a svoji zkaženost. Nejstrašnější zlořečení padlo na tebe.

Přisahám před Bohem a na svaté Evangelium, že příšerná smršť ohně sřítí se na tebe jako hrom a úplně zničí všechny střední čtvrti. Zahyneš způsobem strašlivým, město odbojné a prokleté V ČASE NEDALEKÉM

Veliký Bože, oh! veliký Bože! Ty víš, že nelhu pranic, neboť lháti ve tvém Jménu, třebas

z přehnané horlivosti, bylo by **zločinem obludným**. Víš, že mi bylo dáno hrozné vidění **Paříže zbořené a zahlazené ohněm s nebe!**

Ale nemůže-li už tvá spravedlnost, můj Bože, meškati déle, aby nevybuchla, tvoje láska k této drahé Francii si snad žádá spasiti ještě některé z obětí tohoto ztroskotání, této strašlivé katastrofy, jedinečné v dějinách světa. Proto račiž, prosím tě ve jménu tvého **NEJSVĚTĚJŠÍHO SRDCE**, působiti na ducha a srdce těch, kdož budou čísti toto hrozné zjevení, které jsi mi uložil oznámiti, přes moji nehodnost, aby úplně jsouce přesvědčení o pravdivosti mých slov, vrátili se k lepšímu cítění a spěchali napnouti všechno svoje úsilí, by přemohli jedni svou hříšnou lhostejnost, svoje sobectví a jiní nepochopitelnou obludnou nenávist k náboženství a k Tobě.

Kéž všichni křesťané, kteří jsou tobě oddáni, ó můj JEŽÍŠI, kéž se roznítí upřímným duchem pokání, klaní se Tvému NEJSVĚTĚJŠÍMU SRDCI a modlí se k Němu s důvěrou; kéž se modlí ke SVATÉ PANNĚ, Královně Francie, útočišti hříšníků; k SVATÉMU JOSEFU, patronu a ochránci veškeré Církve; k SVATÉMU MICHAELOVI, strážnému andělu Francie. — Kéž s pomocí tvých milostí každý proniknut

duchem tvé lásky, ó BOŽSKÝ JEŽIŠI, pracuje v soukromí i ve spojení se svými bratry, nechť jakákoliv jest míra jejich slabých sil, by kralovalo a bylo milováno Tvoje NEJSVĚTĚJŠÍ SRDCE.

Ach! vím, že bez tebe, můj Bože, moje nasmělá slova by nenalezla žádné ozvěny, bez tebe jakou účinnost by mohlo mít toto zjevení proti tolikerým předsudkům světským a nsmyslným, proti tolikerému bludu, nevěře, nepoctivosti a nenávisti? Ty, který můžeš jediným pokynem utišiti nejzuřivější bouři oceánu, rač tedy vyslyšeti vroucí modlitby všech věrných služebníků, kteří pokorně prosíce vzta-hují k tobě svoje ruce, když propast již již pohlcuje jejich drahou vlast; rač tedy přetvořiti ve vroucí křesťany a ve věrné nápodobitele ctností JEŽÍŠE KRISTA všechny sobce, nevěřící a mrzké rouhače tvého svatého Jména, by pokoj, tvůj pokoj se vrátil na tento svět a by spaseni byli pro věčnost.

Pařížané, Bůh jest popuzen proti Paříži, jeho hrozící rámě jest zdviženo a jeho spravedlnost se ukáže způsobem, který zakymácí celým světem. Běda vám a třeště se, opovrhnete-li touto poslední výstrahou božské Prozřetelnosti! — ***Běda a propast***, toť váš úděl, leda že by BŮH

všemohoucí a milosrdný obměkčen svědectvími vaší lítosti učinil vám zázrak.

Pospěšte, prosím, pospěšte! Neboť přísahám vám, že moje slova jsou pravdivá! Ano, můj Bože, jsou pravdivá, pravdivá! *Zjistí se to snad v šesti nebo osmi měsících, nebo snad také v době pozdější, ale v době, která jistě není pohříchu příliš daleka. Jedno jest jisto, totiž, že strašná a osudná chvíle se blíží! Hromy Prozřetelnosti řvou už nad vašimi hlavami!...* Coś nadpřirozeného a nezolného mne žene, přes moji vůli, bych na vás volal silněji než kdy jindy: Běda, třikrát běda Paříži a jejím obyvatelům! S pomocí Boží ani všechny spolčené mocnosti pekla nebyly by s to uložiti mi mlčení a zabrániti mi, abych nekřičel: *Běda, běda Paříži! Běda, běda Paříži!... Och! ano, běda Paříži!*

AUGUSTE WATRIN,
nehodný služebník Boží,
poddané dítko Církve.

SVATÝ OLDŘICH, MNICH Z CLUGNI:

JAK SE PŘIPRAVUJÍ HOSTIE.

(Z KNIHY OBYČEJŮ V CLUGNI.)

Poněvadž vše, co se týká Eucharistie a Těla Páně, s největší úctou a bedlivostí sluší konati, není od místa zmíniti se o tom, jak se připravují hostie. Předně byť bylo třeba připravití je kdykoliv, přece zvláště před Narozením Páně nebo přede dnem svatého Vzkříšení záhodno jest dělati je. Poněvadž totiž v době zimní delší jsou noci, možno jest bratřím před jídlem déle pracovati, neboť po jídle takovéto dílo konati není dovoleno. Pšenice na hostie určená, byť byla přirozeně sebe lepší a čistší, přece zrnko po zrnku budiž přebíráno a pečlivě omýváno, a to nikoliv od jiných osob, leč od samých bratří. Na konec vsype se do váčku, ne však do jakéhokoliv, nýbrž do takového, který jedině k tomu byl z dobrého plátna sešit a uchován; s tím pak

svěří se některému sluhovi, nikoli však lehkovážnému, kterýž ji nese k mlýnku. Obojí kámen mlecí umyje, pokryje a podloží plátny, a sám sebe obleče v albu a přes hlavu si dá a uváže superhumerales, to jest šat tak upravený, aby mimo oči nic z obličeje nebylo viděti. Tak tedy mele, tak mouku prosívá, když byl ovšem také nejprve síto pečlivě omyl.

Ten, jemuž péče o kostel svěřena, není-li kněz neb jáhen, vyhledá si zástupce k tomuto dílu a též dva jiné těchto stupňů svěcení a věci této znalé přibere, vyžádáje si dovolení od představeného, a jednoho bratra laika. Tito čtyři po nokturnech se obují, obličej i ruce si umyjí a hlavy učesají. Potom sestoupí k oltáři svatého Benedikta a tam pějí jitřní chvály a zároveň též primu a sedmero žalmů s litaními, ostatní psalmodie zatím odkládajíce. Pak oni tři, kteří jsou nějakého svěcení, odějí se albami a humerály, jak svrchu bylo řečeno o služebníku — jsou totiž alby a humerály některé jen pro tuto práci určeny —, a jeden z nich skropí mouku a velmi důkladně rozmíchá na nejčistší tabuli s okrajem kol dokola a povrchem poněkud prohloubeným, aby se voda neroztékala; kropí

vodou studenou, neboť tím hostie jsou bělostnější. Dva ostatní pak formují hostie. Voda se nepřináší v jiné nádobě leč v té, v níž se přinášívá ke Mším. Železnou formu na pečení hostií, v níž vyryty jsou obrazce, drží bratr laik, na ruku máje navlečeny rukavice. Do formy možno vložit zároveň šest hostií. Mezi nosiče formy a ty, kteří formují hostie, postaví se stůl, na němž jsou upevněny dva špalíky a přes ně napříč dřevo, na které se položí forma při ukládání hostií. Které se neupekou, odškrabou se nožem na mísu vzadu na stole, kteráž jest, pokud se hostie neodškrabují, stále plátnem pokryta. Zpívají žalmy, které zbyly, a chtějí-li, hodinky Panny Marie; k ostatním hórám všem vůbec zachovají mlčení a co nejvíce se chrání, aby netoliko slina, ale ani dech jejich nějak se nedotkl hostií. Jediný bratr laik, bylo-li by třeba, dá krátce služebníkům znamení, kteří zapálí v ohništi dříví jen suché, a k tomu zvláště pečlivě přichystané.

Ti, kteří dělali hostie, toho dne nikoli s bratry, nýbrž spíše se sluhy se občerství, a aby se zotavili po tak těžké práci, dostávají z darů, které se kostelu přinášejí, k obědu příkusek a medovinu.

ZAČÁTKY LEONA BLOY

Krása díla Leona Bloy v tom jest, že jí bylo vyrůst v utrpení a opuštěnosti.

To se již často opakovalo; nalezlo se sice sem tam několik duchů dosti silných, by pochopili, a dosti odvážných, by křičeli, co viděli.

Přece však se mi zdá, že se dosti nespozorovalo něco podivnějšího ještě než stálost v zápasu a přijetí utrpení, a to Pokoj, hluboký Pokoj, v němž dějí se všechny zázraky tohoto života.

Když Leon Bloy potkává někoho trpícího nebo opuštěného, praví mu: „Následuj mne, se mnou není se ti čeho báti“.

Tohoto Pokoje, který tušíme na všech stránkách jeho denníku, jehož přítomnost pořád cítíme, který působí při nejhorších svízelných a bédách nezkalenou dobrou mysl, a souběžně s nejnásilnějšími pamflety schopnost, jak francouzskou!, tlumočiti city nejvroucnější a nejněžnější, tohoto Pokoje ne-

bylo dáno Leonu Bloy, muži dobré vůle, leč po létech strádání a úsilí.

Proto také, přečteš pátý svazek¹⁾ deníku Leona Bloy, majíce na zřeteli to, co se jmenuje za našich dnů životem literárním, úžasné prznění talentů, neuvěřitelnou kuchyni žurnalismu, soudobé kritiky a soudobého románu, tážeme se zvědavě, čím asi byla léta začátků tohoto geniálního umělce, ba přejeme si druhého svazku, prologu k *Žebráku Nevděčníku*, v němž by byly vypravovány jeho první pokusy.

V nedostatku knihy stůjž zde aspoň zajímavá kapitola ze života Leona Bloy. Uvidíme z ní, že jeho spisovatelský genius byl prorokován v době, v níž nestaral se pranic o to, aby uveřejňoval knihy.

Vstoupil jsem do života literárního v osmatřiceti letech — napsal²⁾ — po děsném mládí a po nevýslovné katastrofě, která mne vyvrhla z života *výlučně rozjímavého*. Vstoupil jsem do něho jako vyvolenec v nemilosti vstoupil by do pekla bláta a temnot, bičovaný Cherubínem neúprosného nezbytí: *Angelus Domini coarctans eum*. Při

¹⁾ *Stařec s Hory*, vyšel roku minulého v „*Mercurie de France*“.

²⁾ *Můj denník*, str. 61. franc. vydání — List O. Mirbeauovi.

pohledu na mé ohavné nové společníky hrůzou mi všechny póry sršely. Kterak by bylo možno, aby moje *literární* pokusy byly něčím jiným leč vzlykotem nebo vytím.

Život pouze rozjímavý, o němž mluví Leon Bloy, trval výlučně od 1878 až do 1882, a ti, kdož znají dobře Leona Bloy, vědí, že jeho pravým základem jestiž něžnost a rozjímání. Také r. 1879 staral se málo o to, aby byl něčím vně svého života kontemplativního, a neměl naděje aniž si přál býti pochopen.

Paul Féval, Arnošt Hello, jeho tehdejší přátelé, nevěděli všeho o tomto světelném životě. Ani Barbey d'Aurevilly neměl o něm tušení.

Od r. 1874 autor *Očarované* dohadoval se v něm umělce: „Nechopíte-li se díla, rozejdu se s vámi“, psal mu . . . a měl stokrát pravdu, že vyburcoval Leona Bloy, který bezmezně důvěřoval v úsudek Barbeye d'Aurevillyho a neměl žádné důvěry v sebe.

Na *Rytířku Smrti*, která vyšla 1877, nepatřil její autor ani jako na rozhodující pokus; bylo to až později — roku 1884 — v *Černé Kočce*, co Leon Bloy počal o sobě věřiti, že jest spisovatelem.

Roku 1879 obýval v ulici Rousseletově, v sousedství Barbeye d'Aurevillyho, světničku s podlahou dlážděnou, dokonale z nábytku vybrakovanou, v níž nebylo ani lůžka.

Leon Bloy roztáhl na cihly starou prošívanou pokrývku, prožranou moly a neslýchané tenkosti. Byl bez ohně, i v strašné zimě z 79. na 80. V oné době bídý nosil neproměnně oděv zimní v létě a oděv letní v zimě.

Paul Féval přicházel někdy z Montmartru až do ulice Rousseletovy, přinášeje nějakou pomoc; vážil si Leona Bloy.

Seznámili se na počátku onoho roku 1879, když Leon Bloy přinesl a četl Févalovi jakýsi článek; Féval byl uveden v podiv článkem a velmi dojat návštěvníkem. Tento článek byl prudkou odpovědí Leona Bloy na jistou nespravedlivou kritiku Pontmartinovu, která vyšla na knihu Févalovu *První přijímání*, epizodu z *Étap obrácení*.

Nebylo možno, aby tato energická odpověď líbila se úplně Févalovi, který se stal křesťanem velmi tklivým; nemaje potřebné šíře ducha, nechápal katolíky rozpjetí Blova nebo Hellova, jichž dílo zůstalo vždy mrtvou literou pro milého Févala.

Tento v nazejtří četby pověstného článku psal Barbeyi d'Aurevillymu:

Pokud na mne jest, článek úžasně krásný, mně se nelíbí, tušíte dobře proč, ale jest to křesťan nejvýmluvnějšího katolicismu a právě touto svrchovanou výmluvností zavírá soustavně všechny dvěře.

A jaké bylo ustrnutí Févalovo, když uslyšel, jak Hello zvolal: „Všichni zhyneme, Bloy sám zůstane!“

Poněvadž Leon Bloy tehdy nevykonal ještě nic důležitého, slovo Arnošta Hella podobalo se silně nějakému proroctví, nesrozumitelnému Févalovi, který neviděl v Hellovi leč směšno, jež na neštěstí příliš jeho vzezření vyjadřovalo.

„Jeho vlasy, visící jako vrba plačtivá, psal Féval mluvě o Hellovi, zůstávají mi jako v polévce, navařené z jeho slávy vzlykavé...“

Barbey d'Aurevilly, ten neustal ve svém napomínání, leč aby je nahradil radami:

„Netřeba tolik čísti autory, kteří jsou člověku podobni, psal,¹⁾ dlužno čísti sobě různé. Čtete Voltaira, čtete lehké...“

Přes svou důvěru v Barbeye d'Aurevillyho Leon Bloy nikdy nešel po této radě

¹⁾ Listové Leonu Bloy, IV., *Mercure de France*.

a nečtl Voltaira, který se mu zdál a zdá dosavád četbou obstojně těžkou.

Ale vraťme se k onomu r. 1879, v němž Barbey d'Aurevilly pokusil se seznámiti Bloy se svým přítelem ze Saint-Sauveuru, s knězem Angerem. Předložil mu jedno nebo více čísel časopisu *Foyer* (Krb, Ohniště), malé revue týdenní a ctnostné, jejíž vrchním redaktorem byl Karel Buet, publicista laciného talentu, jenž se míchá čas od času k literární skupině, o níž zde běží.

Leon Bloy uveřejnil několik článků v *Krbu*. Ten, který byl předložen Barbeyem knězi Angerovi, jest nadepsán *Dům Boží* a skládá se z dosti objemných dvou kapitol o Trappě. Bylo jich užito za osm let potom v *Zoufalci*.

Abbé Anger napsal ihned Barbey d'Aurevillymu:

4. února 1879.

Přemilý Mistře,

Držím *Krb* ve svých pazourech a před svýma rysíma očima, všechno jest přečteno, sežráno krásnými zuby a na ráz. Jako v Domfrontu, měšťě nešťestí, jak přišel, hned byl oběšen. Na mou věru, toť šťastná země dóma pana ministra, a jak ušlechtilá. Hanbu působí kastě.

Vraťme se k našim skopcům. Leon Bloy jest podle mne lev literární, spisovatel ušlechtilého ple-

mene, člověk vaší dynastie, vaší krve. Má opravdu všechny příznaky genia: stále v hloubce věcí a vrací se na povrch, plný záblesků, barev, tryskání, které splývají na konci jeho period jako trsy, očekávané, tušené kytice ohňostroje. Má sílu, vidění věcí, jazyk, a vše to plně své. Zajisté, tento jest z vaší školy a z vašeho vznešeného rodu. Ano, věřte mi, vdechl jste mu svého ducha, ani nevím co vašeho, co si přisvojil, jak umí každý člověk geniální. Vedle vás, starého lva z Atlasu, Bloy není dosud leč lvíče, *sed crescit in leonem mirae tuae magnitudinis!* Ničeho mu nechybí z nástrojů Rozumu, má nebozez na hloubení artesské studně pravdy.

Má kresbu správnou, ryzí, výraznou, která rozeznává se dokonale pod koloritem, tērchováním a čárkováním obraznosti. A toto srdce snadno schopné dojmu chová žár elektrický, který přivádí vždy večer blýskání a hrom zdlouha kutý v ohni slunce poledního.

Nemluvím o jeho citech svatosti, jež jsou jakoby ovzduším jeho listů.

Vidí se dobře, že jest zasáhnut, že ho šírá touha po kraji záhrobním, a že počíná trpěti v naší zemi mrtvých.

Tato úplná harmonie duše jest vzácna, velmi vzácna: genius a svatost zároveň.

Vy jste jej svými blesky převrátil na jeho cestě do Damašku. Jaká zásluha, jaká moc, by se porazili takoví lidé a by si je člověk připoutal jako zkrocené lvy!

S Bohem! vznešený Krotiteli. Spěte pokojně na svém loži slávy. Po takových výbojích Bůh jistě jest s vámi spokojen. Žádejte na něm síly, na Bohu Silných, jménem vynikajících činů, které konáte

v jeho prospěch. Toť první ze všech služeb, které byste mohl Jemu prokázati, a poněvadž jest Králem spravedlivým a dokonalým oceňovatelem služeb prokázaných, nemůže než přiřknouti právo vaší žádosti; vždyť přikazuje každému člověku, by se mu takové žádosti činily.

Ať to netrvá dlouho a pošlete mi zase brzy něco, jest moje propast otevřena a dychtí po kořisti jako norvežský Maëlstrom.

Tisíceré díky.

ANGER

A za několik dní psal samému Leonu Bloy:

25. února 1879.

Přemilý Pane,

Dostal jsem včera i váš list i *Krb* s vaším článkem o enthusiasmu. Ano, jste tuze tím *bláznem*, jehož miluju, jemuž se obdivuju, a po němž blázním. Jste přesvědčen, že jsem se zklamal o vaší ceně mravní a literární ve svém listě panu d'Aurevillymu. Věřte si, milý blázne, co vám libo, ale pevně stojím na všem, co jsem pravil, a nad to dobře poslechněte: po vašem psaní a čtyřech stránkách o enthusiasmu potvrzuju svá tvrzení a prohlašuju, že jste přepaden, jako někteří Vzácní, jež máme ve Francii, tím duchem vznešeného šílenství, z něhož tančil blázen David před archou, ačkoliv viděl dobře, že jeho žena a celý dvůr se mu posmívají. Přes to vše tančil s harfou v ruce. Byl to nadšenec, majestát povahy uprostřed pavučin a slepic a zajíců svého šlechtického žalostného okolí.

Nedejte se zastrašiti, muži vašeho jádra a oce-
lového zakalení dostane se vždy plného poledne
zákonné slávy.

Věťřil jsem, co stihne Paula Févala, ale ne-
věděl jsem, že to bude tak ohavné od zbožného
toho krámu. Oh! jak tito katolíci, zběsilí po pe-
nězích, nám škodí! Jaké prázdno ctností, jaké spe-
kulace hladových lakomců pod jejich larvou po-
krytecké zbožnosti! Znam tyto zbožné knihkupce,
kteří ve mně vzbuzují nenávist k celé této spřeží
podvodníků.

Byl bych jistotně velmi spokojen, kdybych
viděl ve vašich rukou Historii svaté Radegundy.

Ponechte vše Prozřetelnosti. Jak jste jednou
první kroky učinil, dlužno čekati beze rmutu, co
se stane, a nechť to cokoliv, neupadnouti v malo-
myslnost v pohromě, ani se neztratiti v jáсотu
při úspěchu. Právě v této rovnováze spočívá síla.

Způsobíte mi velké potěšení, sdělíte-li mi od-
pověď Mgr. Pia, budete-li schválen.

Váš list, který mám před očima, jest údivný.
Otvírá mi celou vaši duši, nikoli váš talent, ani
jen vaše hlediska, ani vroucnost citovou, ale vaši
duši úplnou, totiž celkovost vaší osoby.

Zmocnila se mne prudká žádost poznati vás.
Prosím vás snažně, pošlete mi svoji fotografii,
abych viděl, v jakém domě jste usídlen: dům má
vždy trochu vzhled toho, kdo jest uvnitř. Zapřisa-
hám vás, vylište mi svůj život na čtyřech stranách.

Rád bych věděl, nač sám sebe strojíte, neboť
ať jakákoliv bude vaše dráha životní, na niž se
vrhnete, jste z těch, kteří zanechávají skvělou
a hlubokou stopu. Jsou lidé, kteří ať v dobrém
nebo ve zlém nemohou býti prostřední! Máte tři

veliké schopnosti, které činí z člověka ČLOVĚKA: zuřivost v dolování ideí, přehojná obraznost, jejíž vlčí výhonky budu oklešťovati, a ta horoucnost duše a srdce, která dostaví vaši budovu a již do-
zajista stanete se *bláznem* ve smyslu velmi mou-
drém, jak my tomu rozumíme.

Má se vaše tělo tak dobře jako váš duch?
S Bohem! na brzko, čekám . . .

ANGER

V listě, který následuje, vidíme, že Leon Bloy začal své práce eksegetické při blaho-
řečení Krištofa Kolumba. Tyto práce věstily
jeho první knihu, *Objevitel Globu*, která ne-
vyšla až r. 1884, neboť teprve v této době,
ještě jednou, Leon Bloy sbíral se k potřebné
sebedůvěře.

25. března 1879.

Přemilý Pane,

Jsem vám velmi vděčen, že jste mi poslal svůj
článek o Blahořečení Krištofa Kolumba. Jako jinde
ani zde váš talent a vroucnost vaší víry vás ne-
opouštějí. Pracujete skvěle na rozhlášení veliké pře
a odhalujete světu velikána, velikého světce, jenž
má takovou hodnotu jako svět. Bylo by neštěstím,
kdyby vaše péro se nezasvětilo naprosto a trvale
službě Církve. Jste spisovatelem dobrého zrna
a upřímný myslitel, hluboký a původní ve věku
nicotném, rozpustilém a lživém. Kterak to, že náš
osvícený přítel, dnes senior ducha francouzského,
nepřiložil ruky k historii Krištofa Kolumba? Trá-
pím ho již dva měsíce, aby nám zpracoval Vau-

bana! Jistým lidem jest třeba člověka. A vy, milý příteli, vy jste také člověkem, schopným změřiti svým pérem jisté lidi.

Žádal jsem vás o Epitomé historiae tuae a o vaši podobiznu. Záleží mi na nich = 2 věci. Tady poplatek za Revue; tisícere díky.

ANGER

Rozpředla se korespondence mezi knězem Angerem a Leonem Bloy:

23. června 1879.

Přemilý Pane,

Právě jsem dostal článek čtrnáctidenníku p. d'Aurevillyho. Potvrzuju mu přijetí vašim prostřednictvím, neboť se obávám, že nebude v Paříži, když by mu přišel můj list. Kritik jest hoden Chateaubrianda; stín velikého spisovatele se třese, že nalezne, by dobře mluvil o něm, talent svého vznešeného rodu. Píšu leže, velmi trápně. Můj list Palmeovi jest hotov v mé hlavě; jen jej hoditi do kadlubu výrazu; to se stane, jakmile budu moci.

Odvahu, dočkáte se svého dne!

Váš článek, ač přitlumený, praví tuze často, že jste to pořád vy. Na brzkou shledanou.

ANGER

30. října 1879.

Přemilý pane Bloy,

Dostal jsem váš list, smutný jako kapitola Jeremiášova. Milý příteli, věřte mi: chováte v celé

své duši, nejen v nějakém koutečku, dosti prvků, byste mohl říci budoucnosti: „Tys moje!“ Čím tato budoucnost bude krásnější a trvalejší, tím krutější a krvavější kladou se k ní základy. Každý člověk vašeho zocelení, jemuž kyne jednoho dne sláva, podobá se Hannibalovi, který vyhrál bitvu za cenu dvou třetin svého vojska a nejlepšího ze svých obou očí.

I já znám, milý příteli, chuť pelyňku, který pijete.

Ano, modlím se za vás. Nemrzte se na minuty příliš dlouhé, protože jsou hořké. Bůh vám nakládá jako silným.

ANGER

List následující jest z 1882. Jak patrně z toho, co předchází, v listě O. Mirbeauovi, k němuž dlužno se stále vraceti, jest to datum nevýslovné katastrofy, která uvrhla Leona Bloy do života literárního. Abbé Anger více než kdy jindy spojuje se s Barbeyem d'Aurevillem, by přiměli svého přítele k práci. Napsal mu při jednom článku:

Naše Paní Osvobození. — 23. února 1882.

Přemilý pane Bloy,

Lépe si vedete než Náš Pán, který nevstává z mrtvých až po Postě. Vy se křísíte před Postem.

Velmi milí jsou vždycky lidé, kteří jsou v předu; vaše ideje tolik vám sluší a váš styl rovněž, že krásný článek našeho slavného mistra

o Marku Aureliovi, který mám ještě na očích, nezabránil viděti skutečných krás vašeho článku. V řádu ducha jste dobře z rodu šlechticů říše ducha. Duch jest můj výraz velmi hluboký, bych řekl duše a genius, jemuž jest zářícím pouzdrem.

Náš illuster jistě jest spokojen, vida, jak dobře se vyklubal jeho žák; ale podle mne žák nechává příliš dlouho plesnivěti své péro, jež by si nepřálo než se pohybovati. Proč pak, milý talente, píšete tak málo? Vaše péro nemělo by vás opouštěti. Jsem vám velmi vděčen, a prosím vás, věřte celé mé uctivé oddanosti.

ANGER

Tu však náš abbé se leká, budoucí autor *Zoufalce* vyrazil v křik bolesti a hněvu.

4. března 1882.

Přemilý pane Bloy,

Vy nejste člověk, ale vulkán v činnosti, rozdmýchaný a žárující ani nevím na kolik atmosfer. Jest pravda, šírá nás hlad po *absolutnu*, ale dejte pozor na tuto lávu žhoucí. Mezi rozpálenými přepážkami vašeho mozku zažehly se ohně, které jste povinen podrobiti jako vařící chuchvaly par zákonům ekonomickým, které je obrátí k službě a nikoliv ke zkáze. Umění řídití sama sebe a řídití síly fysické a mravní tohoto světa řeší se docela dobře v království člověkově. Tady dole mezi lidmi žádná z našich sil, pod trestem že nás zláme bez užitku a že zláme jiné, nemůže býti ponechána jeho slepým zápalům. *Modus* jest velké dogma rozumu. Dlužno vzíti svět takovým, jakým jest,

člověk nepodobá se nebi, nevítězí prudkostí, ale onou božskou *zdlouhavostí*, která jest viditelným zákonem přírody a kterou jakoby Bůh sám sobě uložil, tvoře světy a pořádaje naši planetu. Moudrost, první ze všech moudrostí, po moudrosti ctnosti, toť odhaliti v tomto vesměrném chaosu velmi skutečné a velmi rozličné zákony, které ve své harmonii ustavují řád celkový v nás a vně nás. Pozor na absolutno, toť slunce, které by vám snadno mohlo sežehnouti oči! Jedině Bůh má přívlastky absolutní, které pozorujeme nekonečnými vzdálenostmi a jimž náš rozum jest bledým a oslabeným reflektorem. Chcete-li soustřediti na zorné pole své duše tyto božské ohně jako čočka fysikova shromažďuje na jeden bod paprsky rozptýlené, oko vaší duše, příliš nerovné k palčivosti tohoto plamene absolutna, umře zhaslé a ztrávené.

Přese vše jest ještě Svatých na tisíce!

Pozorujte dobře v oné Paříži! Studujte dobře v Evangelii Našeho Pána Ježíše Krista. Totiž nalézti stupeň, na němž on byl, totiž postaviti se k lidem jak on *suaviter* a *fortiter*, toť to vedělo lidských kombinací!

S Bohem, tisíckrát díky za vaši úplnou důvěru.

ANGER

Leon Bloy však pustil se od svých prvních publikací do této války s kněžstvem prostředním a vlažným, války brzy třicetileté, v níž jeho útoky nebyly vždy bez užitku. I kněz Anger tak soudil, jak se hned uvidí:

N. P. Osvobození. — 10. března 1882.

Přemilý pane Bloy,

Vaše nové *Pensum* mne velice zajímalo. Cítil jsem vaše šlehy bičem a důtkami, s nichž se sňaly háčky a nýtky, by se šetřilo našeho posvátného jména a by se vyvarovalo pohoršení. Ale pro toho, kdo umí čísti mezi řádky a čísti vaše úmysly v hloubce vašich průzračných výrazů, zřejmo jest, že trpíte našimi kněžskými vlašnostmi, které tolik utrpení působí velkým duším. Zasluhujeme správně tohoto *pensum*, které by nás mělo probuditi, ale kněží nechtou *Krbu*. Bylo by třeba, aby váš křik Isaiášův zazníval na vrcholcích ze všech těchto velkých listů Tisku, které padají každého rána na davy té vysoké Paříže, odkud dobro a zlo řítí se lavinami na celou Francii.

Vyvolte si tedy lépe místo, s něhož byste mluvil. Potřebujeme všichni upřímných a smělých ponaučení.

My, sami *Kazatelé*, potřebujeme dobrého rýpání a štouchání násadkou.

Tak silní volové našich plání, kteří vláčeji krokem tak bujarým a tak něžným těžké pluhy, drímají zcela stoje a tuhnou v stejnostném opakování svého kroku. Volák je probouzí, naměře jim po zadku a do slabizen pořádnou ránu holí okovanou.

Též my, volové dobrého Boha, kteří robotíme na úhorech tohoto světa, i my jsme ospalí, rána se nám nelíbí a my bučíme. Milý voláku, mažte nás přece v taktu po našich dobrých hřbetech,

neboť náš hospodář chce, aby jeho volové táhli široké brázdy a aby dnové byli dobří.

S Bohem, tisíckrát díky a vaší holi též.

ANGER

Přemilý příteli,

Bezpochyby vy sám jste mi poslal předevečirem oba články p. d'Aurevillyho o Labreovi a faráři z Arsu! Jen ruka přátelská to tak dovede uspořádati! Pochutnal jsem si na obou těchto kouscích, potopených do jakéhosi opojení srdce a ducha. Přece však mistr mi zanechal můj díl práce na téže látce; ale po té stránce, jak on bere svého hrdinu, nenechává ničeho ať komukoliv, byť sebe silnějším byl, kdo by chtěl o téže látce pojednati.

Hřbítkem péra trhnuv odkoulel z boje onoho ubohého pěšáčka Aubineaua, který opovážil se uložit v nemastné knížce nekonečnou chudobu tohoto vznešeného a královského chudáka. S Bohem, milý Pane, jen statečnost, náš den posléze přijde. Pamatujte, že trpím jako vy, ale zvítězíme pospolu.

ANGER

První kniha Leona Bloy, *Objevitel Globu*, právě vyšla; toť obsahem listů následujících:

5. února 1884.

Přemilý příteli,

Dostal jsem dobře váš krásný svazek o Křištofu Kolumbovi s vaším přerostomilým autorským věnováním. Mrskl jsem okem sem tam ve vašem díle.

Vaše ideje líbí se neskonale mému duchu a rozplameňují moje srdce pro heroa i autora knihy. Nejsem ještě svým pánem. Bude třeba čísti s hlavou odpočalou a od začátku do konce vaši výmluvnou studii, a potom chopím se péra a otevru všechny velké brány své duši, bych vypustil vroucí výlevy. Jaké neštěstí, že naše duše jsou téhož naladění, a že máme mezi sebou nekonečné prostory.

Ano, modlím se velice za vás a žádám o vaše vzájemné orodování. Tisíckrát díky a bezpochyby na brzkou shledanou.

ANGER

Saint-Sauveur-le-Vicomte. 7. května 84.

Přemilý pane,

Četl jsem vaši krásnou knihu od počátku do konce!

Toť opravdu dílo ruky mistrovské, ale mistra v palčivém odporu s duchem tohoto nešťastného mrzáckého století! Mgr biskup Coutanceský, jehož jsem plně seznámil s vaším dílem, jest se mnou stejného mínění, ale Jeho Milost neumí a nemůže leč zaúpěti při pohledu na převážné překážky, které zdržely krásné katolické hnutí ve prospěch kanonizace Křištofa Kolumba! Myslil jsem, že se uvidím též s Mgr biskupem Nantesským, ale nepřišel; čekám, až se mi jindy naskytne, bych promluvil s Jeho Milostí o účelu, o který se vaše dílo snaží. Vše, co mohu učiniti, toť velmi stručná analýsa vaší knihy, již dám ohlásiti ve dvou nebo ve třech katolických diecezáních revuích, čtených pouze, běda! chudými faráři a několika neužitečnými dobročinkami ženami.

Neznáme již nadšení: tato božská věc jest mrtva, a já, jenž jsem poněkud vroucí, jsem v očích našeho zledovatělého lidu fanatik, ztřeštěnec, buď k ničemu!

Naši tak zvaní katolíci oškliví si ctnosti; nechtějí již místo nábožnosti než nudné a uspávající pobožnůstky, při nichž možno na všechny oběti zapomínati, ať si jich stav, v němž jsme se octli, sebe více požaduje.

Politika nemůže již na ně spoléhati a náboženství také ne.

Kdež pak jsou odvaha a síla oněch lvů živých Ježíšem Kristem a Duchem Svatým, o nichž mluví svatý Jan Zlatoústý? Ah! milý příteli, bylo by nám lépe kormoutiti se jako Jeremiáš nad mravními troskami, jež Revoluce způsobila. Není již duší, není již lidí!

Jest třeba, aby Bůh přišel s bleskem v ruce: souboj bude viditelný a strašný. Nemyslím, že se bude Bůh ještě rozpakovati, jak naložiti se vzbouřenci země. Všechno jest zralé. Nemyslím, že se bude se znamením k bitvě ještě prodlévati. Bude to příšerné: zachraň se, kdo můžeš, ale kdo bude moci uniknouti ranám pomsty, jejíž hněvy hromadí se po sto let nad těmito bezbožnými pokoleními?

Ah! milý příteli, jak bych si přál žíti buď ve vaší společnosti, buď ve vašem sousedství. Moje duše zarmoucená potřebovala by sil lidských a nadlidských, jak se čerpají z rozhovorů s rozhodným křesťanem jako vy. Zůstávám sám s Bohem!

Račte uvěřiti, milý příteli, že myšlením žiju s vámi a že jsem šťasten věda, že se za mne modlíte.

ANGER

Možno usouditi z těchto ocenění a těchto povzbuzování, že spisovatelský genius Leona Bloy jevil se již ve spisech, jímž sám malé ceny přikládal; možno říci ještě, že kněz Anger byl nadán jistým smyslem kritickým a krásným enthusiasmem.

Ale nevědomost, v níž tkvěli všichni přátelé Leona Bloy, nevědomost o tehdejšímu jeho životě intimním nedovolovala dohadnouti se pravé jeho povahy. Když vyšel *Zoufalec*, kde kdo byl by rád znal tuto knihu, ale nechutnala se z ní leč prudkost a násilnost. Od té chvíle autor stal se světu výlučně pamfletářem.

Málo jich pochopilo, že forma útočná a hrubá nebyla u Leona Bloy leč brněním. Viděl, jak jest od prvního dne obklopen nepřátely, protože byl křesťan, i učinil si zákonem, že bude strašlivý.

Zkoumajíce jeho dvaadvacet svazků — nepočítám jeho brožurek — z nichž sestává dnes jeho dílo, jsme zvláště překvapeni neuvěřitelnou rozmanitostí tohoto díla, v němž pamflet celkem nezaujímá než místo dosti omezené od *Zoufalce*, v němž bylo již něco jiného než pamflety.

Spása skrze Židy, toto veledílo, jež tak nerado se poznává, jak by bylo třeba, by se

poznávalo, zdá se mi nejdokonalejším typem knih myšlených naším autorem. Tato kniha jest věru ovocem Pokoje vniterného, o němž jsem mluvil výše, jest vskutku výrazem toho trvalého rozjímání a oné účinné něhy, jež jsou pravým základem Leona Bloy.

Připojím, že jsou ve všech jeho ostatních knihách stránky podobně zpracované a čerpané z těchže pramenů. Nalézáme je od vlastních počátků Leona Bloy r. 1881, v *Černé Kočce* a ve *Figaru*. Setkáváme se s nimi více než kdy jindy v Úvodě k onomu úžasnému *Životu Melaniinu*, který právě vyšel.

Ostatně, žádných děl mladosti, žádného již nápodobování. Sotva bylo by možno uvést *Rytířku Smrti*, v níž památka četby Carlyla jest patrna, a první novelku v *Potu krvavém*, nadepsanou *Habešan*, v níž se poznává způsob Barbeye d'Aurevillyho. Ode dne, kdy Leon Bloy jal se psáti, byl spisovatelem původním a mohutným, jak jest ještě podnes.

RENÉ MARTINEAU.

GUIDO GEZELLE

KNĚZ BÁSNÍK VLÁMSKÝ

PŘEDMLUVA K FRANC. PŘEKLADU JEHO BÁSNÍ.

Každý překlad potřebuje omluv, ale tento zvláště jich potřebuje. Nebezpečno-li jest často převést z jazyka do jazyka díla kritická nebo filosofická, tím hůře jest tomu s rytmickou písní zvukného verše, zvláště když tento verš pohybuje se krokem okřídleným, šíře kolem sebe hlahol svých asso-
nancí, harmonii svých aliterací a libou vůni národních, lidových rčení.

Abychom podali všeobecný přehled díla Guidona Gezella, vybrali jsme ve svazcích jeho *Verzen* básně, které jaksi charakterisují nejlépe jeho genia a jeho tendence v rozličných dobách jeho života. Tak čerpali jsme z prvních sbírek básníkových (*Dichtoefeningen — Kerkhofblommen — Gedichten, Gezangen en Gebeden*), uveřejněných od 1858 do 1862 a z jeho posledních (*Tijdkrans, Rijmsnoer, Laatse verzen*), datovaných od 1893 až do 1899.

Patrně, že tyto dvě periody činné produkce jsou odděleny „mlčením“ třicítky roků, v nichž Gezelle neuveřejňoval svých básní širšímu obecnstvu. Forma děl poslední doby jest samozřejmě volnější a dokonalejší, avšak inspirace jest táž, tak i tak, a marně byste hledali v díle tohoto velikého mystika tak zvanou evoluci. Gezelle se nám objevuje roku 1893 v šedesáti třech letech s duší tak svěží, se srdcem tak mladým, s očima tak jasnými, jako když přednášel roku 1858 v semináři Roulerském. Ani věk, ani zármutky, ani nespravedlnosti, jichž zažil, nedovedly zvrátiti jeho důvěry v Boha a odvésti ho od zbožňování Jeho přírody. Jest z těch duší svatých, které nemají dříve nebo později. Kritikové, kteří by je rádi rozpitvali, ocitají se před nimi v zoufalství. Širší obecnstvo se od nich rovněž odvrací; není tu podívané na sensační okázalosti, ani na pohoršlivé výstupy. Jakoby byly odsouzeny k zapomenutí, protože nezakusily ani hořkosti vzpoury, ani uštknutí hříchu a hlodání svědomí, protože se spokojily býti čisté, odevzdané do vůle Boží, a tak triumfující svým skrytým životem od počátku až do konce.

Nebudeme tedy mluvit o jeho životě. Plyne celý celičský v jednotvárném a důvěrném rámci skrovného venkovského města. Neřekneme ničeho o jeho slávě. Mimo dvě léta profesorství v semináři Roulerském, v němž působil tak neobyčejnou přitažlivostí na své žáky, nepoznal jiných obdivovatelů než několik důvěrných přátel. Ostatně tyto úvahy jsou naprosto bez zájmu, neboť Gezelle nebyl z těch, na něž neúspěch nebo úspěch působí svým zhoubným vlivem. Nepřestal vládnouti těmto „vypustitelným nahodilostem“, a byl by bezpochyby nepsal jinak, kdyby pověst se připoutávala k jeho kročejům.

Známo pouze, že jest nepatrného původu — jeho otec byl zahradníkem v Brugge — a že jest knězem: byl vysvěcen ve věku dvaceti čtyř let.

Gezelle nebyl vskutku „umělcem“ ve smyslu, jaký dáváme dnes tomuto slovu. Jeho hluboké literární vzdělání neporušilo jeho národní povahy, věci vzeskokem se zmocňující. Neocenitelnou výsadou postrádal ducha kritického a tak spáchal mnohdy chyby proti vkusu. Zdržoval se v ústraní od intelektuálních středisek a zůstal v důvěrném

styku se svými milými venkovany West-Flandru (západo-vlámskými), s lidmi svého rodu, svého jazyka a svého nebe. Jeho dílo nevzbudilo v něm nikdy nejmenší pýchy. Měl příliš inspirace a bylo dlužno svědomitě s ní naložiti a nebylo kdy na to, aby odlučoval apoštolát od umění, dílo žité od díla mluveného. Byl předně rolníkem west-flanderským a právě proto snad uměl mluvit k celému lidstvu. Byl předně velkým světcem, pokorným venkovským vikářem, a právě proto asi bylo mu dopráno býti tak skvělým básníkem.

Gezelle právě touto povahou národní rozeznává se od našich nejlepších spisovatelů francouzského jazyka: Maeterlincka, Verhaerena a Van Lerbergha, jichž harmonický, mohutný a vzácný genius zůstává ve skutečnosti lidu nepřístupný. Není snad v Belgii než Charles Decoster, který vydal tolik úsilí, by naplnil hroznou propast, vyrývající se den ode dne hlouběji mezi umělci a lidem dělným. Avšak Gezelle vládl zbraní, které se nedostávalo autoru *Uylenspiegela*: mluvil jazykem původu lidového, zanešeným a vybledlým mnoha věky chlubného klasicismu, který však, pohroužen byv do nářečí západo-

vlámského, znovu nabyt svěžesti, bohatství a síly jako za slavné doby Van Maerlantovy a Ruysbroeckovy.

Jen proto tento básník prostosrdečný a bujarý, tento upřímný hlas vytrysklý z půdy, z mlh a nebe vlámského, zasluhoval by více než našeho zájmu. Ale ať se nikdo nemýlí: Guido Gezelle není básníkem místním, nějakým Defrécheuxem brugeským. Jeho jazyk zasahuje více do literární holandštiny než do nářečí vlámského. Nepokusil se ustáliti písmem ústní tradice; vléval mladou krev úsloví mluvených do zchřadlého těla navyklého písma. Obnovil pomocí nářečí, které uchovalo jeho ráz, literární jazyk středověký. Pravý to zázrak národního obrodu v pokolení, v umění, tradici a víře. Není to umělec osamocený, jest to jeden z velikých mistrů — největší snad v době přítomné — v literatuře holandské. Navázal po pěti stoletích na mystickou tradici vlámskou; otevřel cestu celé plejádě mladých spisovatelů, kteří nesou v srdci jeho ducha, jeho jazyk a jeho víru: Stijn Streuvels, Cesar Gezelle, jeho synovci; W. Gijssels, R. de Clercq, H. Teirlinck, všichni členové této mladé školy vlámské, která si vymohla v Holandsku tak

skvělého uznání, rozvíjí jen dále dle rozmanitých sklonů toto prosté a vroucí, něžné a přísné vyučení. Vše to pramení v Gezelovi, vše k němu směřuje, jeho genius jest svorníkem klenby duše vlámské; stačí poznati ho, by se úplně pronikla, a nepoznáme ho dobře, nedáme-li se proniknouti předem mlhavým a smavým ovzduším země, v níž jest narozen.

Ale prorok jen proto zůstal věren svému lidu, že jeho lid zůstal věren svému Bohu. Zpíval v druhé polovici devatenáctého století v plném racionalistickém rozkvětu písně nejvroucnější a nejčistší, jaké jen se vytvořily od Středověku. Dlužno vzestoupiti až k básníkům františkánským, bychom našli hlas, v němž tolik mízy blahojímavé pojí se s tolikou svižností a vzletem, tolik víry s tolikou dobrotou, kde řeč ozařuje se takovým úsměvem, kde zbožnost stává se čímśi tak prostinkým, tak důvěrným, že se dostavuje sama sebou, aniž by se pochybovalo, a že svět jeví se jen jako zrcadlením jeho ducha . . . Jeho víra zušlechťuje nejskromnější požitky; přijímá jakožto dary Boží vůně země, chuť

plodů a lesk barev. Otvírá se důvěrné něze, která se line ze zvířat a rostlin. Žádný pantheista nechutnal a nepochopil přírodu jako tento mystický apoštol. Básník a prorok setkávají se v něm při obměně každé strofy a sjednocují své hlasy ve společnou modlitbu, v totéž díkůčinění. Jeho inspirace pohybuje se od Země k Nebi a od Nebe k Zemi jako andělé na žebří Jakobově. Nesou Bohu květy naší vděčnosti a zahrnují nás plody Jeho požehnání. Kéž srdce našich čtenářů pozorující jejich let, rozšiřují se vírou pokornější a uměním čistějším

Uccle, květen 1908.

Dle EM. CAMMAERTSE.

G. ROUAULT

Již sám obsah obrazů p. Rouaultových vzbuzuje podiv na první pohled. Jest vraždivou hrou, připravenou, aby se obecenstvo smálo, tento neobyčejný shluk hlav příšerných nebo žalostných, ty strašlivé syntetické loutky, soudcové, bohatí buržoové, počestné ženy, učené chlubilky; ty ubohé žebračky, znetvořené bídou, ti kramáři, ty komediantky, ty smutné mrzačky, ti odstrašující mrzáci? Nikoliv, celé toto dílo jest vážné, naprostý opak nízké karikatury a posměchu; a překvapí-li uchvacující prostota jistých typů často jako úder a tím vyloudí smích nedobrovolný, to nepřekáží, aby táž plátna původ svůj nebrala ve skutečnosti v nejhlubších a nejprísnějších vznětech.

Co máme zde před sebou, není dílo obratně vykličkované, by se líbilo, ale obrazy naivní, učiněné trpělivým dělníkem, který miluje své nástroje i vzory, z nichž pracuje, a který po-

kouší se jak jen možno prostě podat pravdu věcí, které ho dráždí. Povídá to, co chápe a co cítí, nic více, nic méně, nic, aby se líbil, nic, aby opravil ve smyslu nějakého „ideálu“ předem pojatého svůj prvotní dojem. Jedině na pomůcky výrazové, a na ně pouze vztahují se všechny jeho přípravy, jeho opravy, jeho výzkumy. Vždy však jde rovnou před sebe, a přímost jest jeho prvopočáteční ctností.

Umění p. Rouaultovo jest v tomto smyslu uměním populárním; jestiž inspirace jeho upřímná a naivní jako inspirace šťastných umělců z dřívějška. Neboť, pravdivo-li, že jest vždy v lidu údivná zásoba bohaté citovosti, samovolné obraznosti, naivního a důvtipného humoru, tyto dobré dary, ač většinou nechápané a sesměšňované, jsou nad to čím dál tím více porušovány prací mechanickou, výrobní služebností, úplným nedostatkem pokdy, čímž se vyznačuje svět moderní, a zvrhlou polovědou, jak ji rozfukuje dnešní vyučování. Proto také jsme doháněni odebrati se do blaženého Středověku, bychom našli v umění opravdu svobodném plné rozvíjení národních schopností. Právě k některému z těchto dělníků z dávna připodobnil bych p. Rouaulta, který miluje své zaměstnání

malíře a keramisty jako milovali oni své zaměstnání, s vášní vážnou a umíněnou a se stálou potřebou zdokonalovati se v technice.

Nalézali zcela prostě a zcela upřímně svou inspiraci ve věcech, které den ze dne byly jim na očích, po ruce, vtíraly se jejich myšlení a vzněcovaly jejich žádost; chci říci ve víře, která byla sám jejich život, a v bytostech, které pozorovali kolem sebe. A p. Rouault rovněž nalézá svou inspiraci, nikoliv v nějakém abstraktním systému nebo v nějakém literárním dojmu, ale v tom, co život, život této doby a této země poskytuje mu, abych tak řekl, na dotek prstem. Běda, nejsou to nijak klaněníhodná Narození, slavná Nanebevzetí, Proroci, Králové Judští, Královny Sabejské, Mučedníci plní radosti, Svatí plní lásky. Co vidí a poznává se zvláštním soucitem, a co našemu zraku vyvolává, toť bída a žalostná sprostota těchto dob, nejen bída těla, ale bída duše, zhovadilost a chvástavost bohatců a světáků, drtivá únava chudých, zbídačelost, neduživost všech... Tvoří takto, a bezděčně na ně navazuje, Tance Smrti Středověku končícího a Žebráky Callotovy.

Ale nejen takovýmto hledáním svých inspiračních motivů ve skutečnosti nejbezpro-

střednější p. Rouault podobá se umělcům řemeslníkům Středověku. Jest také jako oni zaujat technickými pomůckami, jak se vyjádřiti; jako oni myslí stále na látku, kterou má v rukou, by zobrazil věci; ví, že má látka své požadavky, že dlužno s ní účtovat, a že se neovládne, nedbá-li se jejích vlastností. Naši staří dělníci znali toto právo hmoty, nedopouštějící zpracování leč s uctivostí: objevili pravidla, jichž třeba následovati, by ji svedli. Když neměli tito „nevědomci“, jichž vyučení trvalo tak dlouho, na rtech vědu samu formulku, zajisté měli v očích a v prstech vědu živoucí, moudrost, která se ztratila a která se přenášivala tehdy pravou odborovou tradicí. Měli něco lepšího než pedagogy a školy, měli mistry a dílny. Svatým zvykem a horlivýmúčastněním jakoby spolupracovali s hmotou, kterou obráběli. Což není ogivální oblouk na příklad tak dobře vynálezem „zednickým“, dovolujícím přenést na několik bodů výkruže celou tíhu klenby, jako nejvznešenějším uměleckým výrazem duchovního jásoťu a křestní slávy? Tak výtrysky inspirace družily se u nich k nejsoustředěnější technice.

Souborem svých snažení a zálib p. Rouault jest tedy spřízněn s umělci Středověku. Praví se tím, že chce býti s nimi zamaten, a že dlužno patřiti na jeho dílo právě tak jako se patří na dílo našich primitivů? Pan Rouault ví dobře, že jest vždy umělůstkou bráti na sebe tvářnost některého pokolení dávno zmizelého. Není archaistou přizpůsobným a úzkostlivým. Nesnaží se o potlačení věků, by obnovil tradici přerušenu. Nezapomíná, že přišla Renaissance, aby nahradila Uměním uměny řemeslné, dělníky umělci a spojitost skoro náboženské disciplíny trochu nespořádanými skoky individuálního genia. Přijímá podmínky, které jsou mu dány historií, a nepomýšlí na to, jak svrci těžké břemeno svobody, jež se na něho klade. Proto také zvláště jakostí svého úsilí p. Rouault podobá se svým předkům řemeslným; pracuje v témže směru jak oni; pokouší se jako oni vytvořiti si řemeslnou dovednost přesnou a věrnou, uctivou láskou lne k látkám, které obrábí, nepoužije jich lhostejně, ať už úmysl jest jakýkoliv, umí podle obrazů, které před se běře, upevňovati látky tekuté a prchavé a skvoucí jako email, nebo mdlé, těžké a vážné jako freska. Ale tu zastavuje se podobnost.

K této technické znalosti přistupuje u pana Rouaulta všechen moderní nepokoj; pokouší se sevřítí jak možno nejtěsněji skutečnost; ale pokouší se o to s nervositou, na ráz, vra- ceje se bez ustání, plně plný vášně chvějící se a skoro vzteklé. Shledáváme v tom účinky osamocení, které zavazuje každého moder- ního umělce nehledati leč v sobě svých vý- razových pomůcek, a zbavuje ho oné pokoj- nosti, kterou umělcové středověcí prolnutí účastňovali se na velikém, společném díle a na témže ideálu.

Kdo zas a zase přehlíží tak rozličné výtvary jeho dílny a hledá jejich jednotu, zjistí napjetí téhož nepřetržitého a stíhaného úsilí s údiv- nou tvrdošijností. Pan Rouault nepouští ko- řisti. Od „Dítka Ježíše mezi Doktory“ (1894) k svým keramikám a svým populárním ry- tinám (soudci, ženy, klownové a typy sed- lácké), zápasí v témže smyslu, pokoušeje se probudití v hmotě všechny její mohutnosti obrazné, vymáhaje všemožně na ní, by ji při- měl obléci tvar nejpřesněji evokační. Jest roz- manitý, zajisté, protože jest upřímný a nechce zatarastiti žádné cesty svému hledání. Ale ve všech směrech, do nichž se postupně roz- bíhá, oddává se cele celičký; všude nalézáme

u něho tutéž vášnivou péči o typy, tutéž píli, by zachytil způsobem nejvěrnějším jisté výrazy lidského obličej. Jednotnost těchto pláten má tedy původ svůj předem v tom, že všechny usilují o věrnost přírodě. Vyplývá také ze vždy lyrické povahy tohoto umění. Ačkoliv snaží se o nejbezprostřednější zobrazení věcí a bytostí, p. Rouault nemíní učiniti z jejich rysů přepis doslovný; ví, že pravda není nikdy v kopii; ostatně nevidí věcí ve stavu jejich všednosti; zachycuje je viděním imaginativním, zírá na ně hned ve světě jejich největší reality, a právě v tomto světě je maluje. Odtud dramatická hojnost, náplň tvarů.

Svou bedlivostí dobrého dělníka, zaujatého přesností, a svým nepokojným chvěním lyrismu, jímž jest posedlý, p. Rouault vyvolává kolem nás svět tak přítomný a tak vtíravý, že nás uzpůsobuje cítiti a mysliti hlouběji před životem.

JACQUES FAVELLE.

GEORGES ROUAULT

jest z nejzajímavějších, nejnepokojnějších, pravého umění nejžádostivějších, z nejvíce hledajících, z nejmalebnějších, nejpretřásanějších a v dobrém smyslu slova nejpretřásatelnějších mezi malíři hodiny přítomné. Začal malbou tichou, dojemnou, často „výtečnou“. Starší obrazy od něho dobře se vyjímají mezi nejlepšími díly dnešní malby náboženské. Velmi znalý umění italského, velice proniklý uměním romantickým, Rouault uložil do kostelů svaté a panny, načrtal mučedníky, rekyně, věřící s velkým tklivým uměním. Tyto obrazy poskytují zajímavou celkovost a rozkošné podrobnosti, vidíme na nich tváře výrazu věru dojemného. Umělec se vyvíjel; nehledá již těchto blažených hezkostí. Jest dále. Pozoruje teď své souvěkovce okem nepokojným a zlobným. Nemiluje jich.

Řeklo by se, že zastrašen, že nenalezl pravých v životě serafických podob, jakých zprvu hledal, mstí se, jen je popisuje. Jest nesporná síla v jeho mocných a chmurných harmoniích, zahlédnutých v purpuru na temnotách noci; jest nesporná mohutnost v jeho znetvořeninách, v nichž těla lidská zjevují se jako cáry zběsile zmítané Juvenalem malby. Použitím těchto sveřepých maleb na keramiku dobývá účinků zcela nových. Není to malá věc, že se stal takovýmto novotářem. Jest toto umění násilné a satyrické posledním slovem p. Rouaultovým? Jest to duch plodný; starý člověk, vznícený, básník dřívějšíka probudí se v něm, a pak bude novým, velezajímavým zjevem malířského umění tento návrat Rouaultův k Ráji po projití Peklem.

GUSTAVE KAHN.

NĚKTERÉ MALBY ROUAULTOVY.

Dítko JEŽÍŠ mezi Doktory (1894).

Snětí s Kříže (1895). Majetek p. Marcela Sembata.

Ježíš Kristus a Rybáři (1902). Majetek paní R.

Cambal s nohama do O.

Clown.

Zápasníci.

Zima.

Soumrak.

Zříceniny.

Automobilista.

Podzim.

Hlava soudcova.

Soudcové.

Soudce.

Advokát.

Profesoři.

Konferenčník.

Sašek.

Tanečnice.

Cirkus.

Pan August.

Krotitelka.

Krajina.

Procházka.

Dekoratívni komposice.

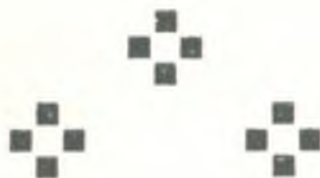
Vnitřek kostela.

Prodavač novin.

Komedianti.

Komité.

Samson otáčející žernovem.

O POTŘEBĚ BUDITI POZORNOST

Kde se lidé scházejí, vždy se bývá čemu smáti. Tu ožívují kontrasty a třením se zostřují. Čím rozmanitější jsou človičci, kteří kolem sebe pobíhají, tím roztomileji hrají svoje role. Jednotlivec v rozpacích před množstvím jest pozorovateli stále vybranou pochoutkou. Zejména pittoreskní jest veliký počet těch, kteří se ocáskují jako selátka. Mnohé dámy dospěly v tom vzácné virtuosity. Když tak dreptíce sem a tam pohybují a vzhůru dolů kolébají svojí zádí, zdá se, jako by se ani nemohly navystavovati své postavy a mimoděk ji zmnohonásobují před zraky všech na jejím nejmarkantnějším místě. Anebo blíží se k nám jinoch s hlavou obklíčenou hřívou více nebo méně pěstěnou, pyšně do zadu pohozenou; má plápolajícího motýlka a tváří se velevýznamně. Zcela zřetelně chce lidem naznačiti, že jest umělcem. Jindy setkáme se v divadle, v tramwaji, v kavárně

se ctižádostivci, kteří tlachajíce se sousedem náhle povyšují svého hlasu, by jim splynul se rtů nějaký úctu budící titul nebo zvučné jméno u spojení s jejich osobností. Potom kradmý pohled na okolí, zda bomba také zapálila. Vůbec jsou společenské styky vždy osvědčenou pomůckou, jak se uvést do pravého světla. „Dělá se veliký dům“ a pečuje se o to, by byl znám široko daleko. Vystoupíme nikým nevyzváni ve veřejnosti, ohlásíme přednášku a přednášíme, když lze sál jenom poněkud naplniti, hodíme na stůl zlatáky ke skvělé podívané méně zámožných, zavoláme rozkazovacím tónem loudajícího se číšníka, zkrátka hrajeme cosi, holedbáme se.

Jak hluboko jest asi tato příliš lidská potřeba, budití pozornost u lidí rovných sobě, ba i u cizího obecenstva, nějakou předností skutečnou nebo domyšlenou — jak nevyhladitelně jest asi zakořeněna v ubohých povahách, když již ani zřejmá bezvýslednost jejich marnivého počínání jich neodvrátí. Ale snad jest jejich potřeba neuvědomělá, instinktivní. Tito nešťastníci sesměšňujíce se svým ocáskováním nebo chvástavostí, místo aby klidili žádoucí obdiv, netuší snad ani, že oni jsou jediní, jimž jejich modrý výpar stoupá

vonně do nosu. Namlouvají si opravdu, že způsobili zamýšlený dojem a pasou se na domnělém úspěchu. Ve skutečnosti kromě nepřiznávaného pocitu osobní slabosti jest přední podmínkou potřeby buditi pozornost dobře uschráněná hloupost.

Kdo jest silen sám sebou, mocí a vlivem své osobnosti, svým poznáním nebo svým dílem, tomu nikdy nebude třeba cizího mínění o něm a nebude se ho dožadovati ani ve svůj prospěch ani proti sobě. Jde klidně, nejraději v ústraní, svou cestou, aniž jen mžikem pomyslí na vliv své bytosti. Otáčejí-li se po něm přemnozí v dobrém či špatném smyslu, nevšímá si toho. „Dbám pouze toho, co mám na práci, ne co si myslí lidé“, praví Emerson ve své nádherné essayi o „Samostatnosti“. „Toto pravidlo vyslovuje všecek rozdíl mezi velikostí a všedností.“ Pro ledasjakého tajtrlíka nebo podivína, který by za sebevědomím ukrýval impotenci, pro takového to ovšem není psáno.

Často se tvrdívá, že alespoň ženské povaze jest přiznati potřebu buditi pozornost tělesnými vnadami, neboť jest prý tu oprávněna zákony fyziologické esthetiky. Zajisté! Vypíchatí před samečkem svoje soupeřky

jest svrchovaným právem samičky. Ale tím neobratněji si vede, když prozrazuje, čeho jest jí k tomu potřebí. Neboť potřeba předpokládá nedostatek. Tvoru od přírody dokonale krásnému netřeba dělati pózy a uměle se vykrášlovati. Kdo si dopomáhá ze zevnějšku, přiznává se k své nedokonalosti. Dáma, jež okázale se vystrojivši přešustí mimo nás a, jak se zdá, ptá se celého světa: „Co říkáte mému novému klobouku?“ snadno bude každou chvíli zahanbena sokyní, jejíž kouzlo jest právě v nejvznešenější prostotě, ba i ubohým dítkem, jež záříc v neuvědomělé dívčí kráse naprosto *nepotřebuje* mysliti na sebe a na dojem, který zanechá. Tolik jest nesporno, že potřeba buditi pozornost jest potřebou specificky ženskou, a že mužové, kteří jí nedovedou přemoci, uvalují na sebe odium ženské koketerie. Proto také umělci, kteří myslí, že se neobejdou beze slávy a — vzpomeňme herců, tenoristů a pianistů — dávajíce v sázku celou svoji osobnost ucházejí se o ni, učiní dosti často dojem zženštilý. Nejčastěji právě tam, kde by rádi zasáhli svojí mužností.

Ale i tehdy, když osobně jsouce zdrženliví jenom o slávu se snaží svým dílem,

bývají obětí slabosti. A třebaš Schiller sebe hrději deklamuje:

„Ze všelikých žití statků
Sláva jestiž nejvyšší,
Tělo v prach-li rozpadlo se,
Velké jméno žije přec!“ —

náš idealismus není již schillerovský, a umělec, který má slávu za nejvyšší statek života tvoří zjevně jen pro slávu, jest nám podezřelý. Pravý umělec dle našeho srdce myslí prostě s Nietzsche: „Jdu za svým *dílem*!“ Zůstane-li jeho jméno v temnotách nebo bude-li zapomenuto, co na tom! Jen když zůstane účinnost jeho díla!

Pravý umělec jest stále blízce příbuzen pravému aristokratovi. Jemu se přičí buditi pozornost u množství. Specificky vznešené jest vždycky neokázalé. Ve vnitřní kázi, ušlechtilé formě a všestranném vzdělání jest pravý aristokrat i umělec tak povznesen nad průměrnost, že by mu bylo nesmyslné, dokazovati to ještě zevně. Jenom dilettant a *ra-staquère* potřebují takových oslích můstků. Onen nejvyšší typ lidský jest ve svém vystoupení při vší jistotě stále zdrženlivý, ve svém tónu umírněný a stlumený, ve svém

počínání *suaviter in modo, fortiter in re*. Kdo arci myslí, že spíše najde ideál šlechtice ve východolabském agrárníkovi nežli v britickém earlovi, ať jest jiného mínění, s takovým se nehádáme.

Politikové řeknou, že jest již v jich povolání, by křičeli, vychloubali se, třepčili se a co nejokázaleji se drali do předu pro svoji věc. Možná, alespoň v politice stranníků a parlamentárníků, která zajisté právě proto se těší všeobecnému opovržení lidí vzdělaných.

Jenom v jediném oboru jest potřeba buditi pozornost veskrze oprávněna a lze ji sledovati s blahovolným úsměvem, totiž všude tam, kde se chce obchodovati. Neboť nelze konečně obchodníku zabrániti, by neobcho-
doval. Továrník na př., který dá do trhu ústní vodičku, které by si nikdo nekoupil, protože přece smrdí a na věky zasmraďuje vše, čeho se dotkne, kromě toho i zuby kazí a se-
sprostačuje toaletní stolek, tomu nezbyvá, leč aby hleděl vzbuditi pozornost s ústní vodičkou. Reklama jest pomůckou beze všech námitek, jež z takové vodičky udělá oblíbenou tekutinu pro boдрého občana. Ne proto, že jest to dobrá, ale protože jest to pozornost budící vodička, jejíž obrázek denně ví-

dati v illustrovaných listech, z toho důvodu se uchytí. A to plným právem! Neboť *dobrá* vodička, které publikum právě tak málo rozumí jako pěkné knize, před konkurencí se pro svoji skromnost jenom sesměšňuje. Skromní jsou v životě obchodním opravdu jenom obšustové a zcela neupotřebitelní obchodní cestující.

KURT MARTENS.

»BEETHOVEN«

OD VINCENTA D'INDYHO

EUGENU BORRELOVI

Mám před sebou neznámou podobiznu Beethovenovu. Předložil mi ji přítel Renát Martineau, známý historik Emmauela Chabriera. Odkud jest tato malba bez podpisu a kolika rukama prošla za století? Neboť nemá méně než jedno století za sebou. Originálu jistě není osmnáct let, a už jakoby nesl nebe i zemi. Fysionomie Iva na způsob našeho Felixe Raugela, a zrovna by hvězdami zatřásl, když pohodí svojí hřívou.

V této vzdálené době Ludwig Beethoven nebyl ještě než malým virtuosem z povolání, pravda, už ohromujícím, nad nímž Německo, tehdy, před tím i potom zuřivé do hudby, počínalo žasnouti. Toto bylo by snad záminkou, kdyby zdánlivý život tohoto světa byl méně krátký, bych uvedl v činnost svůj chauvinism a upíral Nizozemce Beethovena Německu, zhovadilému prušáctvím od pádu Velikého Císařství. Ale nač? Ukamenovali by

mě kostmi Mozartovými, Sebastiána Bacha, ba i Wagnerovými. Hudba německá jest před-
sudek tak nevyléčitelný jako antisemitism,
a z důvodů obdobných. Na Soudu všeobec-
ném, vášnivě žádaném všemi srdci ryzími,
bude bez konce stání a tahanic, vyvolaných
antisemity a německými hudebníky.

Raději se podívejme na podobiznu. Skoro
ještě podobizna dítěte. Vídeňské krejčky, po-
čínajíc histerickou kněžnou Bagrationovou,
Ruskou, neshledají ho krásným. Arci jisto,
že jeho kranbalkový nos má cosi trapného
a že ústa postrádají jemnosti; ale jaké oči,
jaká jupiterská obočí, jaké čelo! Bylo by za-
jímavo pro myšlení, ba snad by je i trochu
ohromovalo, viděti po boku obrazu tohoto
obraz Napoleonův z téže doby, kdyby jej
někdo měl. Byli skoro vrstevníci — sotva
čtrnáct měsíců od sebe — neboť Beethoven
byl, jako všichni lidé, mladší Napoleona.
V témže věku šestnácti nebo osmnácti let
budoucí Vládce nezdál se asi mnohem krás-
nější než mladý virtuos, kterému „Bůh svě-
řil, by vypravoval jednoho dne lidem *Sym-
fonii pastýřskou*“. Jinoch Bonaparte podobal
prý se malé zlomyslné a neposedné opici,
dokud jeho zázračná duše a sto velikolepých

bítev mu neustavily onu neslýchanou Tvář, na níž Jindřich Heine bude jednoho dne zřetelně čísti tato prostá slova: „Nebudeš míti Boha jiného mimo mne“. Přiznávám se, že již pouhé pomýšlení na takovou konfrontaci mne rozrušuje, i ptám se, zda z těchto dvou monster geniův mladý varhaník bonský se nezdál mimořádnější.

Co jest jisto a dokonale tajemno, toť že Bůh je chtěl zároveň: jednoho, aby otřásal zemí, jak nebyla otřesena žádným Titanem, a aby zmizel brzo, zanechávaje po sobě nejvyšší píseň slávy, jakou kdy lidé zpívali; druhého, aby se drkotal v polostínu vznešené bolesti, kterou budou pociťovati všechna srdce živá až do konce světa; bolest duše jakoby nadlidské, jež nenalézá svých hranic a nemůže vyjádřiti svého nekonečna.

Nezdá se, že by Napoleon, který myslil snad, že Goethe jest největší Němec, a který se s ním rád hýčkával, býval znal také jméno Beethovenovo, který mu přece věnoval *Symfonii hrdinskou*, který by se však býval nechal hýčkati. Přemožitel Dunaje a všech řek nebyl ostatně k tomu, by chápal jeho hudbu. Provozovat hudbu jinou, ve které vynikal a byl umělcem po svém, že nikdo

se mu nevyrovnal a že ani nepřemožitelní Andělé ho nepřekonají.

„Pro tebe, ubohý Beethovene, žádného štěstí není očekávat z vnějšku. Bude ti stvořiti si všechny věci v sobě. Jedině ve světě ideálním najdeš toho, kdo tě miluje.“ Takto si mluví sám milý velikán, jenž nedovedl nikdy vzbuditi lásku v žádné ženě a kterého ani jeho umění nedovedlo utěšiti.

Něžné smutné srdce ve schránce opovrhované! Jest hrozně vzácné, by genius byl milován od žen. „Milují, co se leskne“, říkal Arnošt Hello, jehož škaredost byla hyperbolickejší, „nemilují, co září“. Čtete onu žalostnou podobiznu načrtnutou Vincentem D'Indym:

„... Vizme, jak na rohu ulice se objeví zavalitý človíček, pohledu zamračeného, očí bystrých pod našedivělým obočím, vlasů jako houští, přesahujících z pod šedivého *vysokánu* s širokým okrajem. Svou cihlovou barvou, svým bílým šátkem na krku, svým límcem, jehož nosce mu sahaly do tváří, svým dlouhým bledě modrým svrchníkem, který mu padá až na kotníky a jehož kapsy jsou napěchovány papíry a naslouchátky, svým házejícím se binoklem a svojí gestikulující chůzí jest legendární postavou, před níž se chycho-

tali vídeňští uličníci a jež přiměla paní von Breuning k výroku: „Neodvážuji se věru procházeti se s ním!“

Naslouchátka, běda! Beethoven úplně ohluchl. Jak zvláštní to bída pro obra symfonie, pro největšího hudebníka světa! Dlužno tedy bylo, aby směšná, ale klassická nespravedlivost hluchoty přitížila fysickému nepůvabu jeho osoby. „Beethoven“, praví ještě Vincent D'Indy, „bytosť na výsost čistá a hluboce křesťanská, nedovedl pojmouti lásky smyslné než v její podobě dle přikázání Božích: jediné v manželství.“ Z toho lze usuzovati, že zemřel jako *panic* — *panic a hluch!* — a to, u člověka takového, není snad příliš daleko vznešena. Dvojnásobně zajat, uvězněn, přikován v zázračném žaláři svého genia, nepracuje, jak se zdá, než pro duchy andělské a doháněn živiti se výhradně plesnivým chlebem lidského obdivu, tento grandiosní a dojemný milenec, stále zklamávaný, uklidňovaný toliko pohledem „tam nad hvězdy“, píše v pozítří sňatku Julietty Guicciardi, jenž ho v zoufalství uváděl, proslulou sonatu nazvanou *appassionata*, „hrozný výkřik sklíčenosti a zoufalství, končící se slavnou fanfárou“. Citujme ještě Vincenta D'Indyho:

„Žádnému pianistovi není dovoleno pokoušeti se o podání této skladby, jestliže sám netrpěl . . . Dílo toto zdá se nám jedním z nejrazovitějších s hlediska Beethovenovy autobiografie. Hned v první větě ona dvě themata, jež se zdají zrovna stvořena pro sebe, poněvadž vycházejí z téhož rytmu a z téže povahy harmonické, a jež se objevují, stále se utlačující, by se znetvářňovala a ničila, přes pokusy o závěrek, zdaliž tu není ještě lépe definován než v sonatě nazývané *Na svit měsíční* bolestný román z r. 1802? Po klidné, skoro náboženské modlitbě, vášeň se vrací rozdrážděna, ale tentokráte se žhoucí touhou *vznést se znovu*, a v konečném triumfu, prohlašovaném nedostatečným pianem, kterému jest udělati ze sebe rohů, trubek a bubnů, zdaž neslyšíte výkřiky: „toť jsem já! Stal jsem se zase Beethovenem posléze!“

Nikdy nepřestal jím býti bez pochyby, ale co by býval mohl činiti než toto: stáhati se jím bez ustání víc a více? Převelicí Umělci, v hladomornách nebo na svobodě, nemohou, jako tento zde, než běžeti za svými Dušemi, jak dovedou, a tím získávají svého života věčného, stávající se stále sebou samými. Pravda příliš zřejmá. Čím kdo jest

větší, tím více pocituje Pád Prvopočáteční a potřebu znova nabytí své *totožnosti* rajske.

„Hluboce křesťanský“ Beethoven, jeho díla to dokazují, nebyl světcem na způsob Františka Assiského nebo kteréhokoliv jiného napodobitele Kristova. Nebudete mne o tom poučovati. Byl jedním z největších umělců světa, což jest běda! něco jiného, po-božní pitomci neopomenou vhodné chvíle, by to řekli. Snad proto není kříže na jeho hrobě, jak o tom podává svědectví náčrtek dle skutečnosti od Vincenta D'Indyho na hřbitově waehringském ze 17. června 1880. Až do té doby aspoň, třiapadesát let po jeho smrti, bylo možno viděti tuto obludnou hanebnost. *Missa solemnis*, „jedno z největších veleděl veškeré hudby“ jest přece věc křesťanská. Serafinové a Trůnové to vědí, Pánstva také, a Našemu Pánu Ježíši Kristu není to neznámo.

Kdybych byl dvacetkrát hudebníkem, jak jím načisto nejsem, zdá se mi, že po Vincentu D'Indym ani slovíčka bych neměl říci o dílech Beethovenových. Čtěte jeho knihu a uvidíte, zda neklesají člověku ruce, když vidí, s jakou klidnou silou, s jak mocnou jasností neomylný vychovatel ze Scholy před-

vádí vám postupné *formy* největší umělecké duše, jakou božská Prozřetelnost svěřila ubohému člověku. Neboť jest zcela jisto, že nelze mluvit o duši, když běží o Beethovena.

„Takto, po dvacetileté životní dráze už naplněné veledíly, Beethovenovi bylo možno říci na úsvitě jeho 47. roku: „**NYNÍ UMÍM SKLÁDATI!**“ Co záleží na technickém smyslu slova *skládati*? Beethoven věděl dobře, co chtěl říci. — Až dosud jsem ještě netrpěl dosti, bych si byl jist svou duší, bych ji držel v ruce, jako zkroceného oře. Nyní se to posléze stalo. Mám ji jak náleží v moci a narostou-li jí křídla jako Pegasovi, poletíme spolu do nebes!... Jeho duše, jeho drahá duše, nechtěl než ji, domnívaje se, že ji nalezne ve všech těch preludech žen, jež přešly jeho životem, by ho mučily!

Neboť byl nešťasten opravdu jako kameny, jsa sám podoben jednomu z oněch žalostných oblázků převalovaných sem tam vlnami Oceánu. Největší část jeho života od r. 1792, chcete-li, až do 1815, dále nebo blíže ve víru válečném, uprostřed vřavy přecházejících pluků, bombardování, vpádů, strašlivých krveprolévání; uprostřed apokalyptické historie přílivu a odlivu francouzské Revo-

luce. Nejméně dvakráte Napoleon hrozně překážel v jeho tichých zvycích vídeňských. Dělostřelba u Slavkova nejprve, potom ještě strašnější dělostřelba u Esslingu a Wagramu dotrhly jeho nemocný ušní bubínek. Tomuto nesmírnému snivci se srdcem tak útlým bylo více než dvacet let býti svědkem, na štěstí hluchým, tohoto neslýchaného rachotu celého světa. Ale jaké byly asi pocity ubohé duše při pohledu na strategické zpusťování břehů jeho krásného Dunaje a okolních polí, kde rád se procházel se svým samotářským rozjímáním!

Ach! toť věru stále táž věc, totéž výkupné velikých umělců, bolest naměřená dle jejich velikosti! *Potentes potenter tormenta patientur*. Zapomenutí a odstrčenost často, bída skoro stále, nenávisť lidí prostředních, výsměch bídáků, nekonečná pokořování, kruté smutky a, co jest horší nežli vše toto, nesmrtelný sup, jenž hlodá tyto Tantalovy Boží, kteří umírají hladem pod stromem Ráje. Nemáme-li na zřeteli v Beethovenovi než umělce, kdo by se odvážil říci, že se mu kdy bylo možno nasytiti? O nic více, myslím, než Michel-Angelovi nebo Shakespeareovi nebo Napoleonovi. Žádné dílo neukojí ta-

kových lidí. Kdyby byl Napoleon mohl přemoci Rusko a porazit Anglii, čeho by býval nebažil vydobýti? *Aestuat infelix* . . . Svět jest příliš těsný pro tato *tělíska* Juvenalova.

Co se nenapovídalo o hluchotě Beethovenově? Myslí snad někdo, že by byl vykonal věci větší se sluchem divocha? Zabránil-li mu Bůh slyšeti zvuky tohoto světa, bylo toho třeba, by se mu jistým způsobem staly slyšitelnými zvuky světa onoho, a by byl takto schopen přeložiti nám stůj co stůj do jazyka padlého šumy Ráje.

Hle co krásného nám skytá Vinc. D'Indy:

„Roku 1821 pravil Beethoven žertem, že promluvil pohřební řeč Napoleonovi šestnáct let před smrtí Zajatce svatohelenského. Tato pohřební řeč právě tak bývala by se hodila i na něho, neboť oba velicí mužové trpěli na konci svého života stejným osudem, oba osamoceni, Válečník na ostrově v Oceáně, Hudebník ve svém umění, nepřístupném davu, oba odloučení od ostatního světa, geniální umělec svojí hroznou nemocí, jako padlý výbojce neúprosným mořem a ne méně neúprosnou Anglií.“

Ano, není pochyby, ale poněvadž život domněle citelný jest jenom zdáním a nemoc

fysická tudíž jenom zdáním zdání, přihodilo se, že ve svém smrtelném zápase vznešený hluchý posléze *uslyšel*. — „Slyšíte zvon?“ vykřikl; — „Hle, jak se mění dekorace!“ a vypustil duši, právě když zaburácel hrom, za sněžné bouře 26. března 1827.

LEON BLOY.

RIMSKÝ-KORSAKOV

Mikuláš Andrejevič Rimský-Korsakov, který právě zemřel v Petrohradě, byl z nejvzácnějších a nejúchvatnějších zjevů ruského hudebního světa. Již dlouho tomu, co se chutná a potleskem vítá ve Francii. Hned r. 1889 přijel dirigovat dva koncerty v paláci Trocadéro, věnované jeho krajanům, a posluchači byli uchváteni neočekávanou barvitostí orchestru a docela zvláštním charakterem melodickým jeho děl; a za rok připravil v divadle la Monnaie de Bruxelles podobný program. Jeho symfonické básně *Antar* a *Šeherazáda* byly často pochoutkou návštěvníkům koncertů Lamoureuxových, a včera ještě, zatím co Opera dávala několik výjimečných představení Musorgského *Borise Godunova*, Komická opera vypravovala jedno z nejčarovnějších lyrických děl Rimského-Korsakova, *Sněguročku*.

Mikuláš Andrejevič narodil se v Tikvině, v provincii novgorodské 18./6. března 1844.

Jak tomu zvykem, městský orchestr, sestávající ze čtyř židů hrajících na housle s doprovodem cymbálu a bubnu, přichází dosti často k jeho rodičům. Nabyl tedy právě odtud oné záliby pro zvláštní zvučnosti získané mísením nástrojů strunových a bicích? Těžko bez nadsázky lpěti na těchto podrobnostech, nelze však také zapomínati, že hudba národní zůstala Rimskému nejlepším zdrojem inspirace.

Tolik jest jisto, že jeho rodina, třebaž mu dávala učitelky hudby, obmýšlela mladého hochu jistější drahou životní. V Rusku věru méně než kdekoliv jinde skladba živila svého autora; Borodin byl inženýrem; Cesar Kjuj jest ženijním důstojníkem; Rimský-Korsakov vstoupil do námořnické školy v Petrohradě. Získal tím pro svá další hudební studia u F. A. Kamilla a r. 1861 poznal Balakireva i jeho přátele Musorgského, Borodina a Kjuje. Toť onen důvěrný kroužek, z kterého vyjde potom nová ruská škola. Nemám v úmyslu mluvit o tom speciálně, stačí mi připomenouti hlavní body jejího učení: udržení národního charakteru, vývoj symfonické básně, snaha po opravdovosti v hudebním vyjadřování dramatickém.

Po námořní cestě kolem světa Rimský-Korsakov ubytoval se roku 1865 definitivně v Petrohradě, a téhož roku hrála se jeho první symfonie v bezplatné škole hudební pod řízením Balakirevovým. Když byl jmenován r. 1871 profesorem instrumentace a komposice na konservatoři, za dvě léta pak inspektorem vojenské námořní hudby, bylo možno Rimskému od té doby věnovati se svému umění úplně. *Ouvertura na ruská themata*, později přepracovaná a nově orchestrovaná, jest ještě dílem začátečnickým; projevuje právě tak jako *Fantasie na srbská themata* tendenci skladatelovu vybírat si motivy v látce národní.

Takto si vypůjčoval často: jako příklady možno uvésti thema tance v *Sadku*, zpěv rusalek a závěrečný dvojsbor z *Májové noci*, litevský tanec z *Mlady* a tanec ze *Sněgu-ročky*. Znal ostatně výtečně hudební folklor své země: sám uveřejnil r. 1877 sbírku národních písní, udávaje u každé původ a její varianty, a později harmonisoval podobnou sbírku Filipovovu.

A také Rimský-Korsakov zajímá nás nejvíce, když zůstává úplně národním. Vyniká ve vyvolávání krajin orientálních; v jeho

hudební lícní jest poklad zázračných obrazů. Aniž vychází z mezí svého umění, dovede malovati střídavě klidné moře i bouři v *Sadku*, poušť v *Antaru*, bagdadskou slavnost v *Šeherezádě*; umí stejně dobře vyjadřovati orientální řečí rozličné pocity nenávisti, moci nebo lásky. A zdařilo-li se mu tak dokonale *Capriccio na španělské motivy*, jest to snad poněkud proto, že tu nacházel orientální charakter, vtisknutý Španělsku Maury.

Podivuhodná obeznanost ve vlastnostech každého nástroje přispívala velmi této kráse koloritu. Rimský-Korsakov byl z nejneúnavnějších orchestrátorů vůbec: jako inspektor vojenské hudby námořní napsal mnoho úprav a také sol pro hoboje, klarinet nebo pozoun, jež jsou asi dnes pohřbívány ztraceny. V práci té nabyl dokonale zručnosti; mimo to orchestroval Dargomijského *Hosta Petrova*; roku 1881 umožnil Chovančinu od Musorgského a *Noc na Lysé Hoře*; a tuto úctyhodnou práci bylo mu opakovati r. 1887 pro Borodinova *Prince Igora* s pomocí svého žáka Glazunova.

Tyto funkce však málem že neuškodily jeho dílu. Jeho pobyt na konservatoři byl by z něho udělal nějakého roztomilého brý-

latého profesora; a dlužno zajisté přiznati, že jeho fugy, jeho kvarteto, úplně pod vlivem Haydnovým, jeho třetí symfonie pozbývají na osobitosti toho, čeho nabývají v technice. Vyjímám však přece Scherzo této třetí symfonie: lehoučké počáteční thema v rozmarném rythmu působí vybraným dojmem a objevuje se opět na konci velice šťastně kombinováno s motivem tria.

Ani melodie neunikají úplně této výtce, třebaš dlužno nad vše podobné ceniti úchvatné podání Puškinovy poesie *Na vrších gruzinských*, Maikovovy orientální písně *Pojď a popatř na svoji zahradu* a zvláště *Heberejské písně* L. Meje. Také netřeba se příliš diviti, že Rimský se někde ohražoval proti smělostem Mořice Ravela v jeho dílech tak vzácné čistoty a tak hluboké procítěnosti hudební.

V *Sněguročce* dávané poprvé v Petrohradě v lednu 1882 se Rimský-Korsakov zase zotavil. Libretto jest z pohádky Ostrovského, a svět pohádkový vyhovoval nade vše geniu skladatelovu. Klasická pravidelnost formy, bohaté rozpředění myšlenky, jasnost harmonisace jsou mu jen domácí řečí, kterou se dovede vyjadřovati úplně; a jeho ostatní skladby lyrické *Mlada* (1890), *Carská nevě-*

sta (1898), *Pohádka o caři Saltanovi* (1900), *Servilio* (1901), *Kačej Nesmrtelný* dokazují úplné rozvití jeho osobitosti.

Rimský-Korsakov vypůjčoval si většinu svých námětů z Gogola, Puškina a Meje; úplně sám napsal si báseň *Kačej Nesmrtelný*. Jest to dílo zcela zvláštního kouzla, zároveň plné humoru i citu; má do sebe rozkošné stránky jako píseň Princezninu. Píseň ta však není osamocena v opeře; jestiž jejím hlavním the-
matem; v prvním jednání objevuje se v nej-
rozličnějších toninách s rostoucí šíří, s neuvě-
řitelnou rozmanitostí kontrapunktů a vrací
se na konci snoubíc se se vzletným sborem
zpívaným za jevištěm. Ale to není ještě vše;
po intermezzu druhého jednání objeví se na-
posled, obratně variována a to nejen že ne-
unavuje, ale děje se to tak vhodně, že jí na-
sloucháme stále s novou zálibou. Dovednost
ve využitkování chromatických chodů, jeho
dokonalá harmonisace, důmysl, s kterým jest
prvotní plán svěřen zpěvu přes plnou zvučnost
instrumentace, vše to činí z *Kačeje Nesmrtel-
ného* jedno z nejdokonalejších, ne-li nejdůle-
žitějších lyrických děl Rimského-Korsakova.

Z *Pohádky o Caři Saltanovi* vyňal také
řadu hudebních obrazů: válečný pochod, nok-

turno na moři a Tři zázraky. Nokturno připomíná svou formou, užitím rozložených akkordů Sindbadovu cestu v *Šeherazádě*. Tato a *Antar* zůstávají ostatně jeho nejlepšími díly symfonickými. Jsou příliš známy, pročez nebudu líčiti uchvacujícího dojmu a kouzla, kterým působí; poznamenávám jenom, že jedno ze dvou orientálních temat třetí části *Šeherazády* jest variantou perského thematického užitého Glinkou v jeho ženském sboru třetího jednání *Ruslana*.

Neopomeňmež upozorniti ještě na *Pohádku* pro orchestr, *Symfoniettu na ruská thematicmata*, *Nedělní ouverturu*, *Koncert* pro piano a *Fantasii* pro housle s doprovodem orchestru. Jeho dvanáct oper, 14 písní, 40 sborů a jeho praktická nauka o harmonii jsou pozoruhodným souborem, svědčícím též o překvapující činnosti Rimského-Korsakova. Posléze byl spolupracovníkem na dvou smyčcových kvartetech věnovaných vydavateli Belajevovi a na *Parafrázích* pro piano, neobyčejné to sbírce variací na obligátní thema, které zahráje kdokoliv, i neobeznalý v hudbě, a jež Liszt shledal dosti zajímavými, by připojil novou stránku k této serii. Alexandr Glazunov a Anatol Ljadov, žáci a přátelé Rim-

ského, přidružili se k němu a k Borodinovi, skládající kvarteta; Ljadov a Mikuláš Ščerbačev měli rovněž podíl na *Parafrázích*.

Rimský jako profesor konservatoře byl učitelem většiny dnešních hudebníků ruských, z nichž někteří jako Glazunov jsou nyní všeobecně známi; Arenský, Sokolov, Čerepnin, Akimenko těžili z rad autora *Antarova*. Všichni ctili vroucně svého mistra a o jubileu Mikuláše Rimského-Korsakova napsali Ljadov a Glazunov pět skladeb pro fanfáry, jež se hrály na jeho počest 22. prosince 1890. Sokolov vzal na se úkol převést je pro piano. Vidíme je ještě, stařešinu i žáky, pracovati společně na řadě variací na ruské thema z národní sbírky Abramičevovy, a podpisy Glazunova, Ljadova, Wihtola, Sokolova, Winklera, Blumenfelda sousedí s podpisem Rimského. Ostatně umělec vzbudil skoro všude vášnivý obdiv, a zrovna tyto dni viděl jsem v Paříži mladého argentinského hudebníka J. Wilkesa, který schválně jede z Buenos Ayres do Petrohradu poslouchati přednášky Rimského-Korsakova: přijde již, běda, příliš pozdě!

TRISTAN LECLÈRE.

Z PSANÍ JOSEFA FLORIANA

POŘADATELSTVU „MISSII“, konaných kolem 25. března 1911 ve Staré Říši.

Ačkoliv v době takového marného hluku, jímž plníte již od pátku kostel Staro-Říšský, volím vždy nejprvnější, v naději, že nejpokojnější Mši Svatou o šesté ranní hodině, přece právě ve chvíli, kdy se přistupuje ke Stolu Páně, a kdy tedy Nejsvětější Svátost vystavuje se nejuctivější pozornosti *celého* kostela, zavzněl mi již podruhé za zády hřmotný, příkrý hlas kteréhosi Otce Redemptoristy, jímž vždy vadivě odkazuje na jakýsi pořádek, na jakési společné misionářské Přijímání až při jiné Mši svaté, zapomínaje v té chvíli, že takovými okázalými a hrubými výstupy sám nepořádek, a což horšího, *vnitřní* nepořádek tropí a komunikanty vyrušuje.

Vdp. kněží kanonie Novoříšské nehonosí se sice zvláštní *horlivostí domu Božího*, přece však takovýchto nezpůsobů dosud žádný z nich se neosměluje, a mají-li co lidu oznámiti, vždy činí tak *kněžsky z předu* od oltáře nebo s kazatelny, volíce k tomu i *dobu* vhodnou. Podobných nesluš-

ností a opovážlivostí dovolovali si páni učitelé veřejných škol, a ještě drzeji činívá tak jejich nezákonná havěť t. zv. školních „dítek“. Vytrvalou snahou však a působivostí našich neomylných method mnoho pokoje, aspoň kolem sebe, podarilo se nám s pomocí Boží spraviti.

I pokoušíme se tímto o něco podobného i u Vás, ačkoliv jinak se jakýmkoliv šrůtkám a jednáním o věci, jež právě přímo nás se netýkají, zvláště s moderními kněžími, úzkostlivě vyhýbáme.

Doufaje tedy, že Pořadatelstvo t. zv. missii toto uváží a příštím podobným výtržnostem přítrž učiní, znamenám se s úctou

JOSEF FLORIAN.

P. S. — Kdyby snad nebylo tomuto uctivému podání věnováno potřebného pozoru, a kdyby v kostele v mé přítomnosti, jež ostatně, pokud t. zv. missie trvati budou, bude se hledět omeziti jako dosavád pouze na nejnezbytnější návštěvu kostela, jsem odhodlán *veřejně* před celým kostelem z nezpůsobu podobného ať kohokoliv napomenouti, a to *hlasem zvuchným a zřetelným*, aby při možných soudních opletáních, k nimž nynější zpupní a spustlí kněží tak rádi věřící tahají, byl soudu pokud možno svědky rozsudek usnadněn.

* * *

D. P. JAKUBU DEMLOVI, v den Nalezení sv. Kříže r. 1911.

Důstojný Pane! Vyprávíte nám již druhý den u stola při snídani, tedy hned po Svatém Přijímání, směšné řeči slečny kuchařky p. faráře p. Evermoda

Petrů ve Staré Říši, jaké k Vám má, když si jdete pro konvičky oltární v ranní hodinu, kterou Vám jinak p. farář, jak jste pravil, povolil.

Farská služka činí předhůzky *knězi*, že se krátký čas připravuje na Mši Svatou! A ty ostatní řeči! A ten přízvuk, s jakým k Vám, jak povídáte, mluví!

Poslouchal jsem včera trpělivě, ničeho nepodotknuv. Dnes však přešla mě trpělivost a bez poznámky jsem od snídání odešel.

Abyste se příliš nedivil, proč jsem se k Vám všem tak neuctivě zády obrátil, posílám Vám tuto nótu.

Přimost a počestnost ve stycích s bližními jest mi nade vše. Věřím Vám, že mluvíte pravdu o neúctě a drzosti, s jakou se k Vám osoba ta zachovala; ale myslím, že přece slušno *nejprve* to říci jí, když s ní dále styky hodláte pěstovati, a nikoli nám, kteří jsme se vzdali „redakce“ *Studia* jen proto, že pro „pelechy“, jež jaksi nezbytně *kolem* nebo lépe v každé redakci povstávají, nejsme jaksi utvoření. Když ne tedy redakční pelechy, tím méně třesky plesky takových ouhrabečných řític.

Ostatně trochu toho žvastu by nám neškodilo. Dlužno v dnešní době vyslechnouti sprostoty mnohem kapalnější. Ale jest ještě něco jiného.

Když některý kněz dopouští, aby jeho *služba kněžská* byla tak hanebně odvislou od farských zpupných děveček, jak o své službě vypravujete, činí se nečest *kněžské službě* vůbec.

Pravil jste, že Vám p. farář p. Evermod Petrů propůjčil oltář i dobu Nejsvětější Oběti povolil; pak opravdu nevím, proč se škorpíte se služkami o hodinu, o klíče, o konvičky, atd. Či jest dům páně farářův v tak bídném pořádku, že služby vedou si svou farskou správu *proti* vůli farářově?

Pak arci by vše bylo složitější. Ale když by tomu tak bylo, pak za nic bych se nestýkal s těmito mizernými kreaturami, obyčejně nevzdělanými, jež kdesi sebrány, dovedou si faráře okolo malíčku otočiti, a pak, samy jsouce statečnějšího osrdí a pevnějšího přirození než nynější kněží, u dveří farských, jimiž nelze projíti, aby se nešlo *skrze* ně, vyřizují kabrňácky církevní záležitosti.

A teď vlastní pohnutka k tomuto listu. Dopustíte zajisté, abych Vám poradil. Nuže myslím, že kostelník by Vám za nějakou tu korunu rád posloužil v nevyhnutelné cestě na faru, a sám by Vám pro klíče, nádoby, víno, hostie, atd. snad docházel.

K tomu ještě upozorňuju, že by bylo dobré věci mnohem více na prospěch, kdybyste tato příkoří u stola hned nevytřepával, neboť tím v pravdě nestřásáváte se sebe potupu knězi učiněnou, nýbrž bolest, spasitelnou bolest trpících pro spravedlnost, jaká by se dostavila, když byste zatajil v prvních chvílích rozhořčení v hlubinách srdce a odtud *slovem* jasným, zplozeným touto bolestí, zvláště Vy, jenž se sám pravíte býti *spisovatelem*, na střechy vynesl nespravedlnost k zahanbení nepřátel a k posile těch, kdož dosud lační a žízňají po spravedlnosti.

* * * JOSEF FLORIAN.

D. P. ALFONSU SAUEROVI, v den Nalezení sv. Kříže 1911.

Milý důstojný Pane! 20 K, z nichž 10 určujete Studiu a 10 dp. Jakubu D., správně jsem odvedl, ač marně snažím se vypátrati, proč právě jste si

vyvolil mne sprostředkovatelem těchto peněžních aktů. Ne že bych Vám rád neposloužil tak nepatrnou službičkou, ale jest mi to prostě divno, když soudobně, jak mi dp. Jakub Deml oznamuje, jemu píšete a tedy adresu jeho znáte, a když adresa Studia rovněž se nezměnila. Jest mi to nejen divno, ale jsem věru zvědav, zda tím *něco* nemíníte, čeho se nemohu dovtípit, a čeho by bylo přece třeba.

Důležito-li toto *něco*, a má-li mi to býti jasno snad z *něčeho* dřívějšího, nač jsem zapomněl, odpusťte mé nepozornosti a zapomětlivosti, a laskavě krátkým vysvětleničkem nebo napověděním vyveďte mne, prosím, z rozpaků.

S uctivým pozdravem

JOSEF FLORIAN.

Poznámka: Když člověk bývá dohnán k takovému zbytečným listům bez obsahu, nezbyvá adresátům leda dáti si pustit žilou větší dávku *Krve Chudého*, aneb „pokojně *usnouti* v Pánu“. Podivno, že i kněží takové chápavosti a poznání, jako tento veřejně k nám se hlásící „příznivec Studia“, volí raději cestu druhou, tu *poslední*. Pokusili jsme se sice u něho i návštěvou osobní o to, bychom v něm vzbudili trochu spasitelného světem pohrdání a větší zájem pro věci Boží a Jeho Církve, ale nepodařilo se nám.

Ký div, že za krátko vzal ho sám Pán „na eksamen“. A tak teprv až na smrtelném lůžku vyznal a nezapřel, že dílo naše jest hodno většího povšimnutí než jakého mu věnoval, když ještě *něco* mohl. Ano, pěkná životospráva: začínati duchovnějším životem, až dochází dech . . .

* * *

D. P. EVERM. PETRŮ, faráři ve Staré Říši,
12. června 1911, ten den před volbami.¹⁾

Důstojný Pane! Nemohu přijíti na kloub tomu, proč jste mne přehlédl v řadě přijímajících a mně nepodal ve čtvrtek, právě v den, na který jste ohlásil mši svatou ke cti svatého Michaela, o niž jsem Vás prosil. Že by to smělo souviseti s úmyslem této Mše svaté, naprosto nemyslím. Čekal jsem celý ten den v kostele, doufaje vysvětlení; i na pouti, již jsem právě vykonal, o tom často jsem přemýšlel, ale důvodů právních marně jsem se snažil domakati.

Protože pro mne častější podobné přehlížení, ať schvální nebo omylem (ale jaké pak řeči o omylu při této tak prostinké přísluze?), *bylo by výzvou k odchodu z Vašeho kostela*, budu považovati událost tu sice za něco, a to něco tajemného, co opravdu souvisí se ctí sv. Michaela Archanděla a s naším Svatodušním novokřtěncem Michaellem Janem, čemu však pro příště na venek netřeba věnovati příliš významu a pozornosti.

V úctě

JOSEF FLORIAN.

* * *

D. P. JAKUBU DEMLOVI, 27. června 1911.

Důstojný Pane! Hned dnes, přečet Váš list, dávám se do práce, kterou na mne ukládáte, a poněvadž věci, které se snažily býti se mnou v Jednotě, jsem neroztřídoval, začínám žádoucím roztřídováním.

1) Podle rituálu diecese Brněnské a kanonie Novo-Říšské svátek pohyblivý s mnohými VIGILIEMI.

Nemyslím však, že to bude tak snadné, jak „doufáte“, a proto také neslibuju, že bude vše dle Vašeho přání do určené lhůty nachystáno.

Kromě toho, poněvadž události nejdou leč jako husy, t. j. v hejně nebo za sebou, nasypalo se mi ještě jiných starostí ve způsobě upomínek přepestré rozmanitosti; a vše to korunovala věřitelka věřící, kterou „okolnosti donutily“ dojít až do Staré Říše osobně, aby si peníze, před nedávnem nám svěřené, vyzdvihla. Jest přítelkou denního přijímání, proto nedočkavější než obyčejní smrtelníci . . . S pozdravem

JOSEF FLORIAN.

* * *

Z LISTU OD HODONÍNA. — Neděle, Navštívení Panny Marie, 2. července 1911.

V čera ve vinohradě vypravovala stařenka z Hovorán, že chudáček ten kaplan dostal od Hovoráků ať snad od Šardičáků. Vypravujů mi stařenka: Ach můj Bože, že prý jak ty volby byly, jak šli v noci z Mutěnic, ale chudáček, šak tu každý deň byli, ale jak šli z Mutěnic v noci, tak si u Hovorán kdesi na nich čúhali, a tak po nich házali kamením, jak po sv. Štěpánovi, tak chudáček strachy nevěda kady kam, skočili k tým lidem do chlívka a tak se strachy třásli, až do čtyř hodin ráno že tam byli, u těch lidí, co tá Hovoranka ně to vypravovala . . . ale co to už enom bude, náš svatý chudáček. Až to stařenka vypověděli, ptala sem se jich, esli čtli Sybilino proroctví. Ach dávno jsem čtla, povídá stařenka. Tak nelhala Sybila, povídám stařence, čas je svrchovaný, proroctví se splnit musí.“

Tento „svatý chudáček“ vysmíval se La Sallettě. Řekl, že jest to „konina“, toto Zjevení. Tehdyarci přišel z Kobyli. Kromě toho jest to zlomyslný dareba, jenž nemaje pražádné záminky, na kazatelnu zatahuje věci koňské. Teď se třese v chlívku těla a nabíhá mu husí kůže. Po „koňstvu“ již ani potuchy.

* * *

NEJDRAHOCENNĚJŠÍ KRVE KRISTOVY, 3. července 1911.

Pane Reichmanne! Nikoliv, mlčení naše nesouvisí s účty. Nejsme vůbec obchodně založeni a účtů nepíšeme, aniž v jiných administračních pletkách si libujeme. Jsmeť vydavatelstvem chudých a jen jedinou podmínku svým „odběratelům“ stanovujeme: DOBROU VŮLI. — Jak však možno usoudit o Vaší dobré vůli, když *objednav* si v Ioni Maeterlincka a Hella, a *slíbiv* „příslušný obnos“¹⁾ do čtrnácti dnů, naprosto ničeho jste pro nás neučinil, ač chudým býti nazvánu sotva byste dovolil. A věřte, co Vám tuto upřímně pravím: Knihy vydáváme v největší bídě, pro neuvěřitelně malý počet čtenářů, s penězy chudých, t. j. s pomocí takových přátel, kteří jsou buď sami chudí až k pláči, buď dávajíce přednost Slávě Boží před almužnou penězy, jinak určenými trpícím a hladovějícím tělesně, pomáhají na světlo knihám nejlepších autorů. Tedy, jak vidíte, vydávání naše až příliš tyje z KRVE CHUDÉHO!

Píšete „v Kristu“, ale sotva jest to v Kristu, který se Krví potil, který *jest* právě na sotnách...

* * *

1) Rádi bychom poznali „obnos, NÁM příslušný“.

D. P. DRU. FR. X. NOVÁKOVĚ, spisovatel a redemptoristovi, t. č. v Nové Říši.

Veledůstojný pane! Nemohu ještě psát, diktuju: Když jsem Vám včera dal poslati balík s rukopisem Vaší knihy a s oním přípisem, myslel jsem, že tím dosáhnu, byste všechno, co máte s p. Knorrem nebo s p. Strížem nebo s kýmkoliv, od nynějška si vyřizoval přímo, bez mého prostřednictví. Zatím byl prý však dnes u nás zase nějaký Váš posel, bych cosi p. Knorrovi vyřídil o knize, již, dle výroku dp. P. Jakuba Demla, taháte prý po všech všudy jako kočka slepé kotě. A já opravdu nevím, kam se p. Knorr poděl.

Poněvadž pak Vy, pane Doktore, nemáte prádného zájmu na mém díle, a já — již pro ztrestané oči, — Vaší knihou se zabývati nemohu, nevím důvodu dalších styků s knězem, který mi tupí do očí v mém bytě osobnosti tak důležité v plánu Prozřetelnostním jako Napoleon; který tak nekněžsky, necírkevně mluví o válce, o níž se zálibou rozjímávám, a který s pohrdou posléze odstrkuje Římský Rituál, — nejspíš už nakažen *hulvátskými*¹⁾ způsoby kněží, jimiž zamořeno jest naše okolí — potěšíte mne velmi, když se za mne pomodlíte, ale dále mne navštěvovati nebudete.

V úctě, bohužel málo oddaný

JOSEF FLORIAN.

Ve Staré Říši, v den sv. Eliáše Thesbitského,
20. července 1911.

* * *

1) Slovo toto o své újmě podtrhl písař tohoto listu.

DP. P. JOS. ŠEVČÍKOVÍ, faráři v Babicích.
Vigilie sv. Jakuba, Apoštola, 24. čce 1911.

Milý pane auditore! Včera dostal jsem od P. Jakuba list nehorázné pomatenosti, v němž jsou dvě zmínky i o Vás, důstojný pane. Píše, že jste „vážněji nemocen, a že žádáte mne „o vrácení rukopisů ze Sestry Mechtildy“, poněvadž jste se prý „rozhodl jinak“.

Dnes pak píše jistá známá, že „asi stíží pan auditor již nás sezdávati bude, jelikož stav jeho se stále horší“.

Chci se k Vám podívati ve čtvrtek. Nevím však, zda jste v Babicích nebo v Jihlavě, a zda jest k Vám přístup i nám dovolen. Posílám tedy napřed p. Ottu Tichého, by tyto věci přezvěděl a Vám tento list podal nebo přečetl.

Sestra Veronika mi vážně praví, že jest P. Jakub v tenatech biskupa Favy, a proto na vzkazy po něm posílané mnoho nedávám.

A přece třeba, aby Spravedlnost nebyla opouštěna ani v útrapách a těžkostech nemoci! Modlíme se za Vás.

JOSEF FLORIAN.

* * *

P. EVERM. PETRŮ, faráři ve Staré Říši.

Důstojný pane faráři! Požádaly mne sestry Veronika a Gabriela v rouše Františkánském, bych Vám napsal toto:

V dlouhé rozprávce v kterýsi den ve faře snažila se Vám sestra Veronika vysvětliti svůj *prozatimní* pobyt ve Staré Říši. Poněvadž neumí dobře

ani německy, ani česky, a polsky zase sotva Vy byste rozuměl, domnívá se, že se jí to nepodařilo, jak si přála. Jinak jak prý mohlo dojít k tak podivné, naprosto nepochopitelné podmínce, jakou jí stanoví „biskupská konsistoř“, když by chtěly přijmouti svátost pokání nebo přijímání. Jaká konsistoř?, co konsistoř?

I oznamuje Vám, by se předešlo možným komediím, jež jste si oblíbili tropiti (to za sebe to takto stylisuju) v kostele Staro-Říšském, že roucho řeholní jí ty Vaše konsistoře neoblékaly, že tedy nemají práva je svlékati, že do kostela v jiných šatech nelze jim přijíti už proto, že jich nemají a pro chudobu, které se zasvětily, ani hned by si pořídit nemohly.

V úctě

JOSEF FLORIAN.

* * *

O VIGILIÍCH SV. JAKUBA, Apoštola, 24. července 1911.

Milý příteli! Jak podivným dojmem působí na mne Váš poslední list! Což i na Vás padl nějaký ten kus tmy z černých kleneb žaláře, v němž dosud dřepěl biskup Fava, a do kterého zahroutil před nedávnem P. Jakuba Demla? Oznamujeť mi dnes po sv. přijímání Sestra Veronika, že *P. Jakub jest v tenatech biskupa Favy*, toho ďábla, jenž pronásledoval Melanii La Saletteskou.

Nebo čím si vysvětliti, že jste neporozuměl tak upřímnému, tak přátelskému, tak prostému i jasnému listu, který jsem psal nikoliv ze sebe, nýbrž na pokyn Sestry Veroniky, která, dovolávajíc se na kněžích mši na SVĚ úmysly, udílí jim tak sama

almužnu jako Melanie, by aspoň nějak si pomáhali ze „stok nečistoty“. Nebylo žádného „mešního stipendia“, není možno tedy mluvit o tom, co není. Jen, prosím Vás, přečtěte ještě jednou pozorně můj list.

— — — — —

S pozdravem Váš

JOSEF FLORIAN.

* * *

PANU V., UMĚLCI, 31. července 1911,
sv. Ignáce z Loyoly.

Bylo by slabým důkazem pravdy, kterou zvěstil Leon Bloy a která zní: „Chudému může pomoci jen Chudý“, — kdybych se odvažoval nazvati „pomocí“, co Vám tuto podávám.

Ale jisté peníze mají hodnotu „dvou penízků“ chudičké vdovy, o níž v Evangeliu sv. Lukáše napsáno jest, že „uvrhla do pokladnice více než všichni ostatní“.

Myslím, že v duchu této scény evangelické možno nejsnadněji peníze (ať haléře nebo koruny) přijímati.

JOSEF FLORIAN.

* * *

DP. P. EVERMODOVI PETRŮ, faráři ve
Staré Říši, 30. července 1911, v neděli VIII.
po Svatém Duchu.

Důstojný Pane! Vypravovala mi dnes Sestra Veronika, jak jste ji zastavil před kostelem u kříže a nedbaje, že mimo chodícím lidem snadno bylo

lze vyslechnouti Vaši rozprávku, zatáhl jste v ne-
dobré vůli i moje jméno do řeči a sice jakobych ji
k něčemu přemlouval, nějakými novými naukami
či „fantasty“ mátl, nebo proti někomu, k jakýmsi
vzdorům naváděl. Já, jenž hlavně kolem sebe o to
dbám, by všechno bylo řádně *podrobeno!*

Jenom to podotýkám, pane faráři, že jste na
velikém omylu, jako skoro ve všem, z čeho jste
mne už tolikrát bez příčiny podezříval, co jste
kdy proti mně mluvil nebo jednal. To všechno
jednou uvidíte . . .

JOSEF FLORIAN.

* * *

VÝNOS, DODANÝ NÁM Jozífkem Hlad-
kovým dne 20. srpna 1911 pod číslem 1163,
v tomto znění:

Důstojnému farnímu úřadu ve Staré Říši! Dů-
stojný farní úřad se žádá, aby vyzval přívozské
sestry III. řádu sv. Františka ve St. Říši se zdržu-
jící, pana Josefa Floriana, p. Stríže, p. Tichý-ho,
jakož i ostatní osoby z kroužku páně Florianova,
pokud ve St. Říši bydlí, aby se dne 22. srpna t. r.
o *třetí* hodině odpolední na faru ve St. Říši ode-
brali v církevní záležitosti k Ordinariatním ko-
misarům, jež je tam očekávati budou.

Přípis tento budiž od zmíněných osob pode-
psán na znamení, že o jeho obsahu byly uvědo-
mněny a pak sem zaslán.

Z biskupské konsistoře v Brně, dne 16. srpna 1911.

JOS. KRATOCHVÍL,
tajemník.

FABIAN ROHÁČEK,
kanovník.

* * *

SLAVNÉ BISKUPSKÉ KOMISI na 22.
srpna 1911, před odjezdem ze Staré Říše.

V úctě podepsaný sděluje, že mu není možno do-
staviti se v úterý na komisi, protože již zítra jest
mu odjeti ze Staré Říše a to — nezbytně.

Třeba-li však opravdu něco vážného mi sděliti
neb nějaké svědectví neb vyjádření vůbec ode mne
slyšeti, prosím, by *písemné* dotazy neb oznámení
byly dodány na mou novou adresu, jedině však
pro mou osobu; neboť pojem „ostatní z kroužku
páně Florianova“ jest nesrozumitelný, illusorní,
nesjednavatelný, a při nejlepší vůli nebylo by
možno domnělé členy domnělých „kroužků“ shá-
něti a jim vůli něčí ohlašovati. — V úctě

JOSEF FLORIAN.

NOVÁ ADRESA:

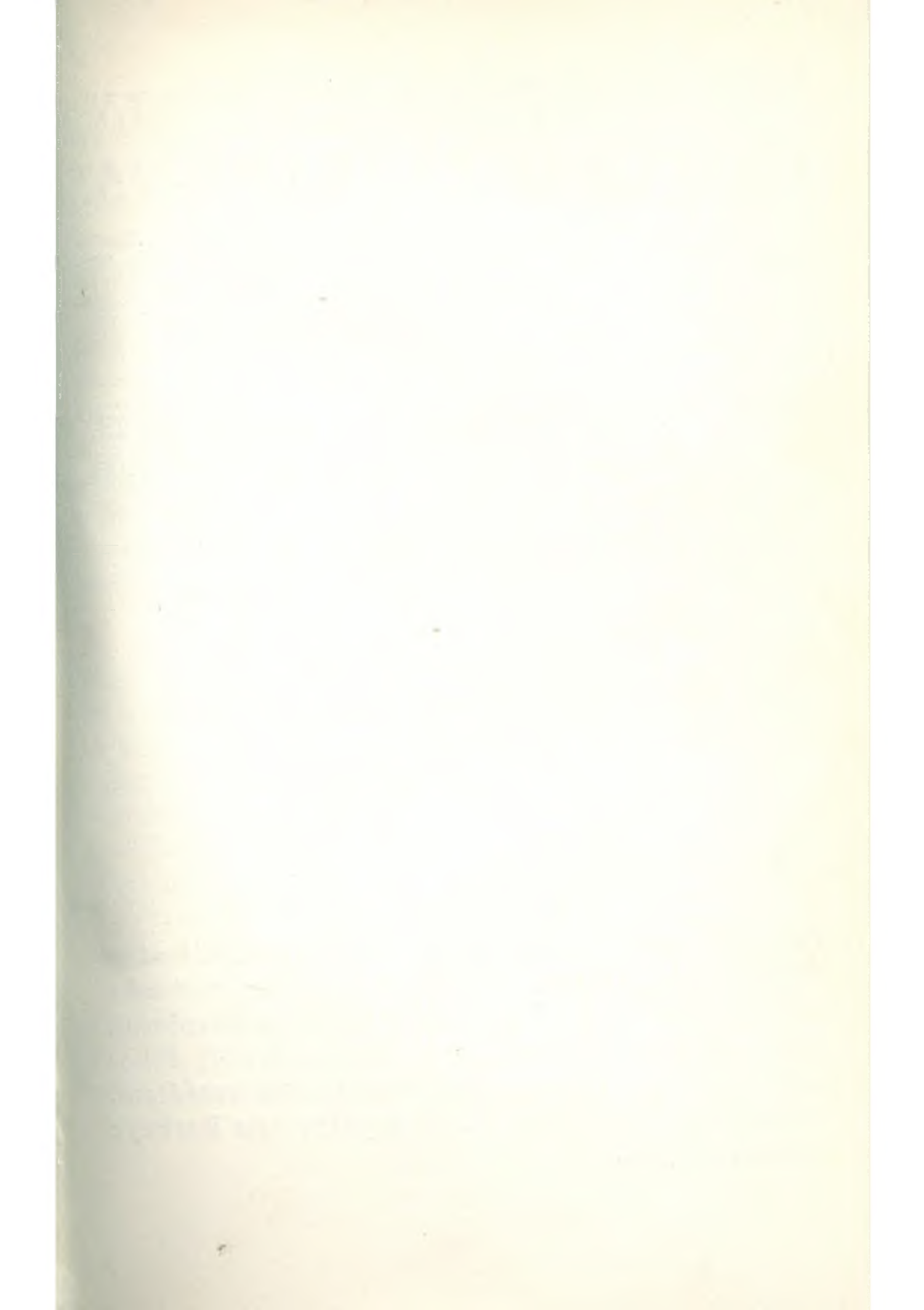
VELKÁ U STRÁŽNICE NA MORAVĚ.

* * *

Poznámka závěrečná. — Nic mi nebylo dodáno.
Již vůbec nikdo mi nic nedodává. Bude snad na-
čisto konec těmto duchovním cvičením a zábavám,
do nichž mne diecese Brněnská mermomocí za-
bírala, zapomínajíc, že jakožto člověku, jenž od-
kázán „na vlastní holé ruce živobytí vytlouká“,
není ani s křesťanského stanoviska jejich doktorů
dovoleno příliš *dlouhým* cvičením a zábavám, byť
sebe duchovnějším, se oddávati?

Egenus et pauper sum ego!

J. F.

JULES BARBEY D'AUREVILLY

HISTORIE BEZE JMÉNA

Ani ďábelská, ani nebeská, —
nýbrž . . . beze jména.

Přeložil JOSEF FLORIAN. — Vydáno jako 23.
svazek Studia v únoru 1910 ve Staré Říši
na Moravě.

Stran 205, form. 12×16. — Za K 3.20.

Za nynějšího esthetického modlářství záhodno
jest připomínati si, že umělecké dílo, byť sebe
dokonalejší, nemá samo o sobě hodnoty absolutní.
Není modlou. Ale má cenu věčnou, jest-li doko-
nale tím, čím třeba mu býti: obrazem, zrcadlem,
symbolem, klaněním . . ., jako právě díla Barbeye
d'Aurevillyho.

Na typických osobách „Historie beze jména“ lze rozjímati známou sice, ale příliš málo uvědomovanou pravdu, že publikáni a nevěstky předejdou pobožné do Království nebeského, pravdu prokázanou historií Dobrého Lotra. Kapucín Otec Riculf, zřejmý zlosyn, zasévající nejčernější peklo v rodině, u níž byl postním kazatelem, a po té jako pták ulétající cestou kolem Kalvarie, v den po Velikém Pátku, nebudí v nás ani z daleka odpor, jako zbožná jeho hostitelka, a zanechává po sobě posléze neklamný dojem světce, umíraje v tuhém pokání v Trappě; kdežto paní de Ferjol, vážná, umraveněná, přísná a dobročinná, ale plná sebe a jansenismu, na konec vraždí vlastní dítě a v nesmířitelné nenávisti umírá s kletbami na rtech.

Sotva podán kde věrnější obraz jansenismu; obyčejně vidí se v něm poblouzení celkem nevinné, ba ještě s nádechem jakési dokonalosti, nikoli však to, čím v pravdě jest, odporný blud, plodící, jako každý blud, pekelné zlo, zatracení. — O scenerii, barvách a způsobu, jak historie podána, nejlépe poví četba, po níž stěží zbývá co jiného než „spasitelné, zahloubávající se mlčení“. — Překladu možno se bezpečně svěřiti — bez obav, že se tam setkáte se zádrhlinami, nejasnostmi a literárními škrobenostmi, jež předem od četby odpuzují — a než se nadáte, jste doneseni na konec díla, aniž si uvědomíte, že jste četli jen překlad; není již to dostatečným jeho doporučením?

A. S.

PIUS PP. X.

O LIDOVÉ ČINNOSTI KŘEŠŤANSKÉ

MOTU PROPRIO ZE DNE 18. PROSINCE 1903
O LIDOVÉ AKCI KŘEŠŤANSKÉ. — LIST K BI-
SKUPŮM FRANCOUZSKÝM ZE DNE 25. SRPNA
1910 O NAUKÁCH A ČINNOSTI „SILLONU“.

Přeložili Josef Florian a Josef Fořtel. S po-
mocí přátel jako 36. svazek Studia vydal
Antonín Stríž v květnu l. P. 1911.

Form. 12×16. Stran 60. — Za 90 h.

V Motu proprio obnovena pravidla stanovená
již v encyklikách papeže Lva XIII. a stručně
shrnutá v Základní řád lidové akce křesťanské,
a přikázáno, „by byla přísně a plně zachovávána
a by nikdo se neodvážil uchýliti se od nich ani
v nejmenším“ a „všem katolíkům ať jsou stálým
pravidlem jich chování“. Zásadami zde stanove-

nými odpovídá se na nejnaléhavější otázky sociální, a ač samy vyplývají z učení křesťanského, přece z toho, že neustále se proti nim hřeší, patrně, jak bylo třeba, aby byly určité nejvyšší Autoritou definovány. Zejména v nich poukázáno na nezbytnost, by se rozlišovala spravedlnost od lásky, povinnost od milosrdenství; jaké zmatky vznikají nešetřením tohoto prostého principu, dosti patrně z poměrů veřejných i ze styků s jednotlivci. V článku XIII vysloven *zákaz politické akce s lidem*, kámen úrazu pro kněžstvo našich vlastí, jemuž politika stala se náboženstvím. Zákazem tím odsouzeny všechny politické strany vydávající se za katolické, i s jejich organisacemi, sjezdy a časopisy, a biskupové, kteří mu zarputile vzdorují, buď že zřízení taková trpí nebo je přímo podporují, ukazují se mimo jednotu Církve, neboť dle dogmatu stanoveného na Sněmu Vatikánském *jen tehdy Církev jest jediným stádem pod jediným pastýřem, zachována-li jednota nejen ve věcech víry a mravů, ale i ve věcech kázně a správy Církve* (Konst. „Pastor aeternus“). — Na konec přikázáno, by všechny spolky pravidla ta vyvěsily a často je předčítaly, a časopisy aby je „plně uveřejnily, by slíbily je zachovávat i by v skutku je svědomitě plnily“, což ovšem u nás neučinil ani jediný, aniž byl biskupy zakázán. Někteří upozorňovali rozvážně a důtklivě na tento rozkol. Biskupové a preláti, zaprodavší svaté náboženství v službu zednářské vlády světské nebo ponechavší je hubám a drstkám poslanců a organisátorů od Hrubanů, Myslivců, Šrámků až k poslednímu agitačnímu

zmetku od hnoje neb od kopyta, odpovídali nejprve opatrným mlčením nebo pokryteckými lživými vytáčkami; když však se již pocítili v bezpečí, jednak pro zblbnutí omámeného lidu, jednak pro mdloby a bezradnost Zástupce Kristova, jenž nyní zároveň s Kristem jest svázán a opuštěn, chopili se pomůcek nejsurovějších, aby potlačili vše, co vydává svědectví Pravdě, — chystajíce tak jen sobě záhubu a Pravdě tím skvělejší triumf.

Příklad akce, která jest v odporu s principy Motu propria, podán v Listě Pia PP. X. k biskupům francouzským. „Sillon“ bylo katolické sdružení sociální, slibující, jako všechny toho druhu spolky a strany slibují: povznést a zušlechtiti pracující vrstvy, zdokonaliti zákony pracovní a upravit vztahy mezi kapitálem a dělnictvem, zúrovniti třídy a pod. „Vůdcové „Sillonu“ však (praví se v Listě), nejen že přijali učení odchylné od učení Lva XIII., . . . nýbrž otevřeně odstrkují nauku řím. papeže o podstatných základech společnosti, umísťují moc v lidu a berou si za ideál zúrovnění tříd: jdou tedy proti učení katolickému za ideálem odsouzeným.“ „ . . . nebyli dostatečně vyzbrojeni, by čelili bez nebezpečí nesnadným záhadám společenským a by se zabezpečili před vlivy liberálů a protestantů.“ Koncem úvah, v nichž se ironisují snahy sillonistů, jest zákaz dosavadní činnosti Sillonu, poněvadž „ . . . neznamená než *bídny přítok velikého odpadlického hnutí, které jest zorganizováno ve všech zemích, aby založilo jakousi církev*

všeobecnou (s jiným učením než dogmata a s jiným vedením než hierarchie), která by ustavila na světě zákonitou vládu Isti a síly a utiskování slabých.“

Přece však hnutí modernistů Sillonu jest celkem jen hříčkou proti spoustě, kterou způsobily u nás politické štvánice t. zv. katolických stran, neboť Sillon ani zjevně politicky nepracoval. Že právě on obrátil na sebe pozornost Apošt. Stolic, vysvětlí se tím, že nebyl zakrýván a podporován biskupy jako podobné a horší neřády v našich vlastech.

List o Sillonu zasluhuje pozornosti i u těch, kteří již dávno pustili se zřetele opovržením hodné zájmy „křesťanského“ parlamentářství, neboť není pochyby, že Náměstek Kristův, i když se obrací jen na jednotlivce, vždycky mluví v Církvi celé, a jsou v Listě tomto i po jiných stránkách nová subtilní světla, cenná pro každého, komu jest žiti v nynější převrácené společnosti.

A. S.

LEON BLOY

OBVIŇUJI SE...

Z originálu franc. přeložil JOSEF FLORIAN.
Vydáno jako 26. svazek Studia v červnu
1. P. 1910 ve Staré Říši na Moravě. — Stran
154, form. 12×16. — Za 2.50 K.

Věnováno Oktavu Mirbeauovi, „slavnému opovrhovateli falešných umělců, falešných velikánů a falešných dobráků“.

Obsah: Úvodní prohlášení. / Věnování. / Obviňuju se. / I. — Blbec pyrenejský. / II. — Poslední dětství. / Post-scriptum.

Obviňuje se autor této knihy, že „uveřejnil roku 1889 v Gil Blasu hloupý článek, v němž zneuctil jméno Anteovo, dav je Emilu Zolovi, přisuzuje tak jistou velikost — pravda, jenom materiální — tomuto zmetkovi“. — „... I hňupové začínají dnes pozorovati štědrost, s jakou se platily jejich tváře, a jak veliký posměch stropil si Zola

z Pravdy a Spravedlnosti, jichž jména odvážil si znečistiti svou rukou, lejnem umazanou. Nezdá se však, že by čerchmant ten s vlajícím vzhrem krocaním a rozčepýřeným ocasem byl ztratil jenom atom na své důležitosti.“ (Str. 2.)

Leon Bloy rozebírá zde dílo Zolovo — ve stati „Poslední dětství“ speciálně jeho „Plodnost“, právě tehdy vycházející — a ukazuje pravý obsah jeho smrdutých žump: šeredno a blbství, zabalené do obecných frází, z nichž dosud naše generace ssaje životní principy. Našli se arcíť i ve Francii i u nás pitomci, kteří nijakého hnusu nepocítující nad mazaninami Zolovými, podivným převrtnutím v mozcích objevili, že ten, který propůjčil svého genia k odporné jistě a trapné práci cídiče stok, jest neesthetický. Modernistická kněžská „Hlídka“ ostatně přímo uváděla spisy Zolovy ve své bibliografii a soudním stiháním hrozila knězi, který ve spravedlivém rozhořčení to redakci vytýkáje dal tomu pravá jména.

Kniha končí těmito řádky:

„Pravda, že tento smraďoch snad zítra zcípne. Toť milost, již třeba z křesťanského milosrdenství přát odsouzencům, kteří mohou pouze ještě zvýšiti nevýslovnou krutost svých věčných trestů.“

Zbožné přání to došlo splnění, neboť Zola za nedlouho po vydání knihy zemřel, smrtí sobě přiznačnou — ve výkalech, čili jak poznamenává Bloy v Denníku, ve své literatuře.

A. S.

SVATÉHO EUSEBIA JERONÝMA,
DOKTORA NEJVĚTŠÍHO,

ŽIVOTY SV. PAVLA POUSTEV-
NÍKA, SV. HILARIONA OPATA
A MNICHA MALCHA ZAJATCE

Z latinského originálu přeložil ANTONÍN
STŘÍŽ. S mědirytinou od Baccia Baldiniho.
Vyšlo jakožto 25. sv. Studia (spisů Svatého
Jeronýma svazek 1.) ve Staré Říši, l. P. 1910.
Stran 100, formát $10\frac{1}{2} \times 16$. — Za K 1.40.

Nejúdivnější památníky křesťanské hagiologie
z pera svatého Jeronýma. Epopeje pouště, plné
kouzla samot, svatých ekstasí, nebeských rozpráv-
ek: vše to mužně a něžně vypravováno ve dnech,
kdy pouště byly ještě obydleny těmito zbožnými
uprchlíky, kteří sami sebe vypovídali z hluku
a shonu veleměst, dávajíce sbohem statkům to-
hoto světa a s holí v ruce vycházejíce ze svých
domů a z příbuzných, by šli do země, kterou Pán
jim ukáže. Tito první křesťanští mnichové věnčení
jsou poetickou aureolou, jejímuž čistému a uchva-
cujícímu lesku nic se nevyrovná. Tu zavádí se do
života obecného ono odříkání, jež mudrci pohanští

tak okázale hlásali a které mudrci Evangelia nadpřirozeného konali s prostotou tak přirozenou a tak pravdivou. Tito filosofové Samoty předčili vznešeným výsluním Moudrosti Slova jalovou morálku těch, jimiž se chlubí pohanské Řecko a jeho římské odnože.

*

FAZIO DEGLI UBERTI, předchůdce Dantův, Florentin jako Dante, psanec a poutník jako Dante, jehož však provázejí místo Virgila a Beatrice Ptolemeus a Solin, setkává se v básni *Dittamondo* (prvně tištěná v XV. století) se svatým Pavlem Poustevníkem:')

Jeho bílá brada mu vodopádem splývala na prsa,
a obočí a brvy visely mu tak hluboko,
že zacláněly jeho pohledům ...

Otče, jenž tak skryt žiješ
v tomto lese, a v tak tuhém pokání,
jen proto, bys dosáhl svrchovaného odpočinku;
rač zjeviti mi svoje jméno.

Když takto prosil jsem, svou rukou
zdvihl brvy své a oči odhalil,
pak přívětivým, tichým patřil na mne pohledem...

Podobně i Chateaubriand, autor *Mučedníků*, čerpal z těchto vypravování Jeronýmových, a známo, k jakým vroucím výlevům a prorockým hymnám na rozvíjející se Církev byl jimi roznícen.

1) I on, jako Dante v úpravném sadě *terza rima*.

Jen ještě umělců illuminátorů třeba, by do lepšího vydání vytepalí zlaté svatozáře hlavám našich blažených poustevníků, ve smyslu starých obrázků, dle Alfreda Jarryho:

Jak Bůh šel pouští „v hučení větříka tichého“, jak svatí poustevníci přilnuli k němu mocí zvláštní magnetičnosti; jak ozáření byli sedmi oblažujícími hvězdami, jak kolem jejich tváře vzduch, již příliš pohyblivý, rozechvěl se nepostihlým zvlněním tajemného světla, jak ostny démantové poznamenávají a posvěcují čela jejich pro Soud, pro Den, v němž z jejich vlasů sršících Ohněm Eliášovým vyvěží se dómy, jejichž sloupením budou varhanové píšťaly, uschopněné pro nebeské koncerty, jak těla jejich berou na se podstatu astrální, a jak jejich oči, jejich široké oči, druhdy lesknoucí se rudou mědí šupin ryb nejhlubších moří, teď, patřice na Krista, stávají se velikými, čistými zrcadly Jasů věčných . . . krásy takové, aby do písku psal, kdo by se o nich psát pokoušel.

J. F.